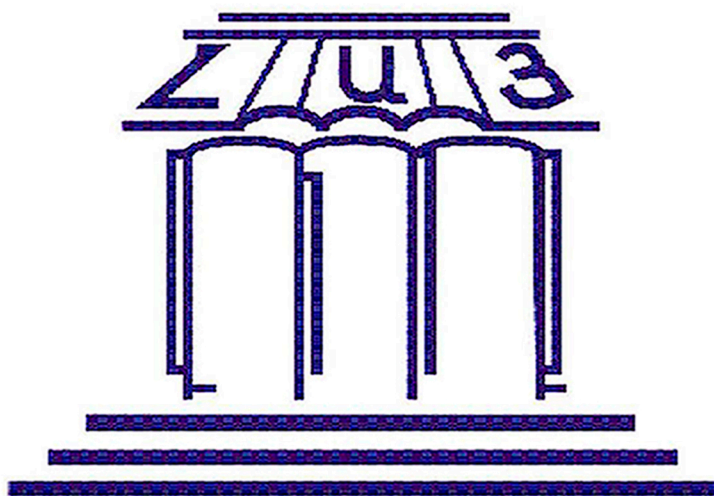

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

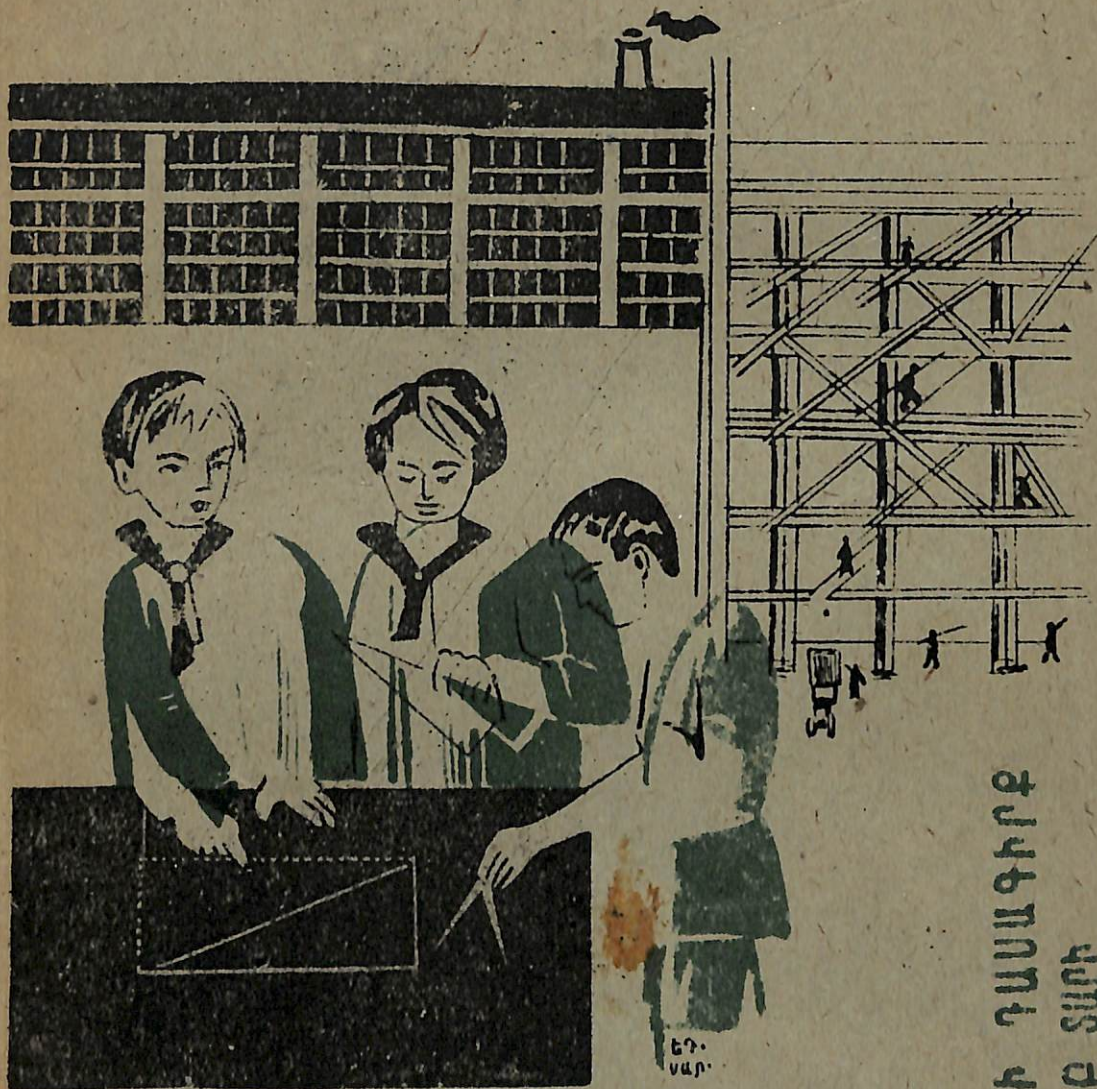
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՂԻՎ

ՄԵՏՇՐԱՏ ՈՒՍՍԱՆԿԴՐԱՅԲՈՒԹՅՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ 1932

ԿՈՏ Ժ ՂՈՐԱԿՍ
ԺՅԿԵՐՈՒՄ ԿԵՆԿՍՈՒԳԵՐՈՒ

511(075)

ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՇԻՎ

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՐՔ

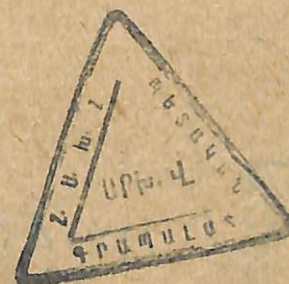
ՈՒՍՄԱՆ Բ. ՏԱՐԻ

Կ Ա Ջ Մ Ե Ց Ի Ն

Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ

Լ. ՎԱՐԱՆԴՅԱՆ

Հ. ՔՈԶԱՐՅԱՆ

ԳԵՏՀՐԱՏ • ՈՒՍՄԱՆԿԱՐԱՏԲԱԺԻՆ
1932 • ՅԵՐԵՎԱՆ

Այս գրքի մասին ունեցած
դիտարկումներդ ուղարկիր՝
— Յերեվան, ԲաՅՖԻ № 29,
Ուսման կիսամյակին:

Ա. Ռ. Ա. Զ. Ա. Բ. Ա. Ն.

«Կառուցման հաշվի» Բ. տարվա աշխատանքի այս գիրքը, վոր ընդ-
գրկում է 100-ի և 1000-ի թվաշրջանները, կազմված է համաձայն Լուս-
ժողովրդավարական 1932 թ. ծրագրի: Յեղևիով մի կողմից յերեխաներին մաթեմա-
տիկական ունակութուններ տալու և մյուս կողմից մեր սոցիալիստական
շինարարության տարբեր բնագավառների թվական փոխհարաբերութուն-
ներին ծանոթացնելու նպատակից, կարևոր տեղ է հատկացված ինչպես
հաշվային վարժութուններին, այնպես և խնդիրներին ու պոլիտեխնիկա-
կան-կառուցողական աշխատանքներին, հիմք ունենալով յերեխաների տա-
րիքային պահանջներն ու հնարավորութունները: Հաշվային նյութերին
հյուսված են ծրագրով նախատեսված յերկրաչափական նյութերը, կապե-
լով չափումների և այլ աշխատանքների հետ:

Զանազան գիտելիքների յուրացումը հեշտացնելու համար տեղ է
տրված նկարների ու գծագիրների:

Այս գիրքը կազմելիս վորոշ չափով ոգտված է Վոլգինի, Կոզլովայի և
մյուսների «Число на стройке II год математики в городской школе»
(1931 թ.) դասագրքերից:

Կազմողներ

Մայիս, 1932 թ.

11-26256 gr

ՉՈՐՄ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 100-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Տառնյալներով կապեք լուցկիները և մի-մի տառնյալ ապեղացնելով՝ համրեք մինչև 100:

2. Լուցկիները մի-մի տառնյալ պակասեցնելով լետ համրեք մինչև 10:

3. Մեկ-մեկ համրեք 100 լուցկի:

4. 100 լուցկին մեկ-մեկ լետ համրեք:

5. Կարդացեք այս թվերը. 30, 50, 20, 60, 90, 70, 40, 80, 100:

6. Կարդացեք այս թվերը. 47, 65, 84, 71, 97, 58:

7. Բաց արեք ձեր դասագրքի 42, 27, 39, 54 լերեսը:

8. Կարգով գրեցեք.

36-ից մինչև 45

78-ից » 90

68-ից » 75

9. Տետրում գծեք լերկու շարք 8-ական քառակուսի, ինչպես այստեղ է, և առաջին քառակուսիների մեջ նշանակելով 57 և 85, շարունակեք կարգով գրել հաջորդող թվերը:

57							
85							

10. Մեկ-մեկ լետ համրեք և գրեք, սկսելով

67-ից մինչև 54

54-ից » 38

91-ից » 79

11. Հաշվեք բանավոր.

20 + 20	70 — 30	80 — 40 + 20
40 + 30	50 + 50	30 + 50 — 40
60 + 20	60 + 40	100 — 30 — 30
80 + 30	30 — 40	100 — 10 — 50

12. Հաշվեք գրավոր.

$60 + 20$	$50 + 20 - 30$
$50 + 40$	$10 + 80 - 60$
$90 - 20$	$40 + 40 - 50$
$70 - 40$	$70 - 50 + 40$

13. Մետրի վրա ցույց տվեք—43 սանտիմետր, 54, 62, 75 սանտիմետր:

14. Գրատախտակի վրա գծեք—38 սանտիմետր, 56 սանտիմետր:

15. Համրիչի վրա գցեք.

$30 + 5$	$27 - 7$
$40 + 7$	$58 - 8$
$80 + 9$	$67 - 7$
$90 + 6$	$75 - 5$

16. Կտրեք մի շերտ թուղթ 30 և մեկ ուրիշը՝ 8 սանտիմետր լերկարության. միասին վճրքան կլինի այդ 2 շերտերի լերկարությունը:

17. Կտրեք մի շերտ թուղթ 35 սանտիմետր լերկարության. զրանից կտրեցեք 5 սանտիմետրը: Վճրքան մնաց:

18. Հաշվեք բանավոր.

$40 + 7$	$74 - 4$
$70 + 4$	$98 - 8$
$50 + 3$	$47 - 7$
$80 + 2$	$53 - 3$

19. Հաշվեք գրավոր.

$30 + 8$	$45 - 5$
$60 + 4$	$79 - 9$
$90 + 6$	$93 - 3$
$70 + 7$	$58 - 8$

20. Արկղի կամ տուփի մեջ լցրեք 24 լոբի, ավելացրեք դարձյալ 3-ը: Քանիսը լեղավ. ստուգեցեք:

21. Այժմ 27 լոբուց վերցրեք 5-ը: Քանիսը մնաց, ստուգեցեք:

22. Առեք ձեռներդ 32 մատիտ, վերցրեք դարձյալ 6-ը, ապա լետ դրեք 5-ը: Քանի մատիտ մնաց ձեր ձեռքում:

23. Համրիչի վրա գցեք.

$21 + 1$	$36 - 2$
$34 + 3$	$58 - 5$
$45 + 4$	$37 - 6$
$51 + 6$	$95 - 3$

24. Հաշվեք բանավոր.

$73 + 6$	$67 - 6$	$45 + 3$	$85 - 4$
$44 + 5$	$47 - 5$	$55 + 4$	$97 - 4$
$93 + 3$	$68 - 7$	$65 + 2$	$76 - 3$
$81 + 7$	$79 - 4$	$75 + 3$	$49 - 8$

$$42 + x = 47$$

Այս որինակը կարդացեք այսպես. Ի՞նչ թիվ ավելացնենք (կամ գումարենք) 42-ին, վոր դառնա 47:

x Նշանը գրվում է անհայտ թվի փոխարեն:

25. Գտեք անհայտ թիվը.

$x - 7 = 62$	$x - 4 = 54$
$x - 6 = 51$	$x - 7 = 61$
$x - 3 = 75$	$x - 8 = 70$
$x - 4 = 93$	$x - 2 = 46$

26. Քաղաքի մի դպրոցի II խմբում տարեսկզբին կար 33 աշակերտ, հետո ավելացավ 6-ը: Այդ խմբում տարվա վերջին քանի աշակերտ կար, լեթե հիվանդության և ուրիշ վայրեր տեղափոխվելու պատճառով տարվա ընթացքում հեռացան 4-ը:

27. Յերրորդ և չորրորդ խմբերի լերեխաներն եքսկուրսիայի գնացին գործարան: Յերրորդ խմբից մասնակցում էր 37 աշակերտ, իսկ չորրորդից՝ 5-ով պակաս: Ընդամենը քանիս էր չորրորդ խմբի աշակերտների թիվը, լեթե եքսկուրսիայից բացակա լեր 8-ը:

28. Մի կոլանտեսութուն իր բանջարանոցից հավաքեց առաջին անգամ 62 կողով պամիդոր, իսկ լերկորդ անգամ՝ 7 կողովով ավելի վերջին հավաքածից. 6 կողովը թթվի համար էր. քանիսն էր լեփելու:

29. Համընթաց լրացրե՛ք 48, ավելացրե՛ք 2-ը: Քանի՞ս լեղավ:
 30. Տուփի մեջ գրե՛ք 50 լուցիկ, հանե՛ք 2-ը: Քանի՞ս մնաց:
 31. Հաշվե՛ք բանավոր:

$9 + 1$	$8 + 2$	$6 + 4$
$19 + 1$	$28 + 2$	$16 + 4$
$29 + 1$	$48 + 2$	$46 + 4$
$39 + 1$	$58 + 2$	$66 + 4$

$10 - 1$	$10 - 2$	$10 - 4$
$20 - 1$	$30 - 2$	$30 - 4$
$40 - 1$	$50 - 2$	$40 - 4$
$60 - 1$	$70 - 2$	$70 - 4$

32.

$4 + 6$	$2 + 8$	$5 + 5$
$24 + 6$	$32 + 8$	$25 + 5$
$74 + 6$	$52 + 8$	$45 + 5$
$54 + 6$	$72 + 8$	$65 + 5$

$10 - 6$	$10 - 8$	$10 - 5$
$60 - 6$	$20 - 8$	$40 - 5$
$70 - 6$	$50 - 8$	$70 - 5$
$90 - 6$	$80 - 8$	$80 - 5$

33. Մի տասնորյակում արհեստանոցում պատրաստեցին 30 աթոռ և 8-ով պակաս սեղան: Քանի՞ աթոռ ու սեղան պատրաստեցին:

34. Դպրոցի հողամասում II խմբի աշակերտներից աշխատում են 24-ը, III խմբից՝ 6-ով ավելի, իսկ IV խմբից 20: Քանի՞ աշակերտ են աշխատում այդ հողամասում:

35. Հաշվե՛ք բանավոր:

$7 + 3$	$3 + 7$	$1 + 9$
$17 + 3$	$13 + 7$	$21 + 9$
$37 + 3$	$43 + 7$	$51 + 9$
$57 + 3$	$73 + 7$	$81 + 9$

$10 - 3$	$10 - 7$	$10 - 9$
$20 - 3$	$50 - 7$	$30 - 9$
$40 - 3$	$70 - 7$	$90 - 9$
$70 - 3$	$80 - 7$	$70 - 9$

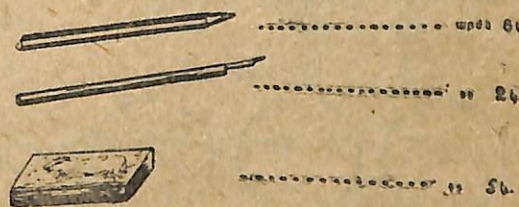
36. Հաշվեցե՛ք գրավոր:

$26 + 4$	$30 - 8$
$32 + 8$	$50 - 6$
$55 + 5$	$70 - 9$
$71 + 9$	$40 - 7$
$34 + 6$	$60 - 4$
$63 + 7$	$80 - 5$

37. Տետրերի մեջ գծե՛ք ներքևի ձևով և դատարկ քառակուսիներում գրե՛ք մի-մի աչնպիսի թիվ, վոր գումարելով կողքի թվի հետ ստացվի լրիվ տասնյակներ:

25	37	61	74	62
48	51	98	82	76

38.

Յեթե այս դրամով տոնենք նկարված պիտույքներից մեկն ու մեկը վճրքան դրամ կմնա. ի՞նչպես կգրե՛ք:

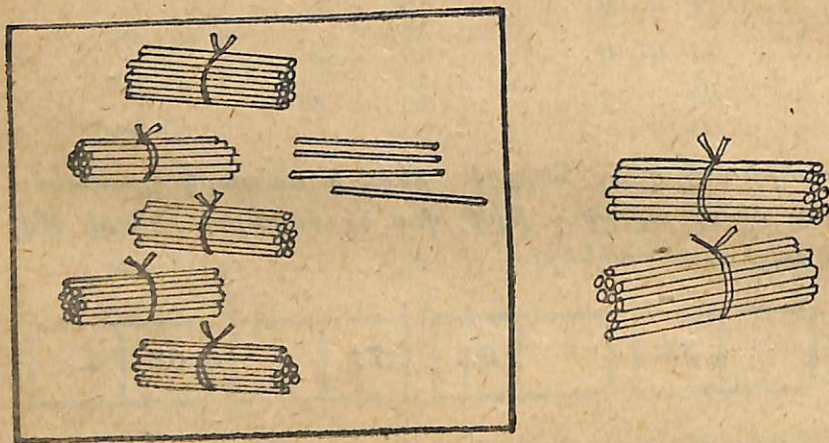
39. Կուլերիտ դպրոցի բանջարանոցում կար 45 խնձորենի, 5-ով ավելի տանձենի, իսկ սրանից ել 40-ով ավելի ծիրանի: Քանի՞ ծիրանի ծառ կար այդտեղ:

40. Բաժակն արժե 25 կոպեկ, իսկ բաժակակալը՝ 5 կոպեկով ավելի: Մեկ բաժակակալ գնելու դեպքում ի՞նչքան դրամ չեա կուտացվի, լեթե վճարվի 2 քսան կոպեկանոց:

41. Խրճիթ-ընթերցարանի համար գնեցին Լենինի նկարը, վո-
րի յերկարութիւնն եր 50 սանտիմետր, իսկ լայնութիւնը՝ 8 սան-
տիմետրով պակաս: Վճրքան եր այդ նկարի լայնութիւնը:

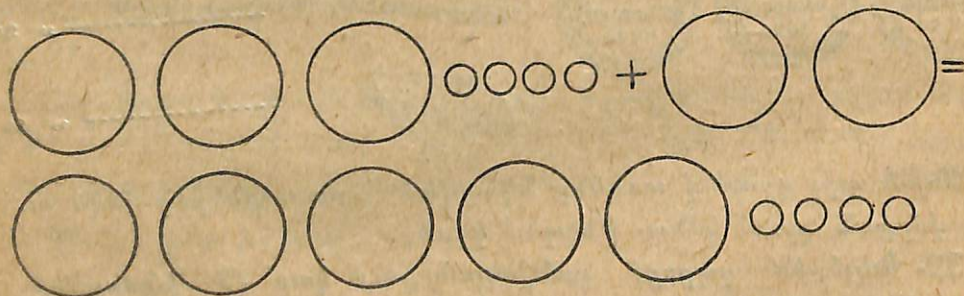
Մետրական քանոնով գծեցեք դրատախտակի վրա և ցույց
տվեք այդ նկարի մեծութիւնը:

42. Կոպերատիվում 1 կտոր ձեռքի սապոնը վաճառվում եր
47 կոպեկով, իսկ լվացքինը՝ 7 կոպեկով պակաս: Մի կտոր լվացքի
սապոն գնելիս 1 ռուբլիանոց տալով, վճրքան դրամ յետ կստացվի:

Այս նկարի ձևով տասնյակներով կապեք ձողիկներ և գումարե-
ցեք: Վճրքան յեղավ:

43. Մի կողմում դրեք 3 տասնյակ և 6 լուցկի, մյուսում՝ 5
տասնյակ: Վճրքան յեղավ:

Մեծ ողերը ցույց են տալիս տասնյակները, փոքրերը՝ միավոր-
ները:

Այդ ողերն արտահայտեք թվանշաններով:

44. Հաշվեք բանավոր.

$43 + 30$	$32 + 60$
$72 + 20$	$41 + 40$
$57 + 40$	$24 + 70$
$25 + 50$	$56 + 30$

45. Գրեք նման մի քանի որինակներ և դրանց պատաս-
խանք:

46. Լուցկու 6 դատարկ տուփերի մեջ դրեք մի-մի տասնյակ
լուցկի, իսկ 1 տուփի մեջ՝ 4 հատ: Անշատեցեք 3 տասնյակը: Ի՞նչ-
քան մնաց:

47. Ներքևի մեծ ողերից 3-ի միջից տարված են գծեր. դա
նշանակում ե «3 տասնյակը հանած»:

Այս մեծ ու փոքր ողերով կատարած հանումը գրեք թվանշա-
նաներով:

48. Հաշվեք բանավոր.

$34 - 20$	$95 - 30$	$41 - 30 + 20$
$45 - 30$	$76 - 50$	$53 + 40 - 50$
$62 - 20$	$93 - 40$	$48 - 40 + 30$
$74 - 40$	$68 - 20$	$26 + 60 - 40$

49. Իմացեք անհայտ թիվը և տեսրում գրեք x-ի փո-
խարեն:

$x - 40 = 37$	$x + 30 = 85$
$x - 60 = 14$	$x + 20 = 58$
$x - 30 = 42$	$x + 40 = 79$
$x - 50 = 23$	$x + 60 = 94$

50. Փողոցը կանոնավորելու համար առաջին որն աշխատան-
քի անցավ 28, յերկրորդ որը՝ 30 բանվոր, իսկ յերրորդ որը նախ-
կին 2 որվա բանվորներից 20-ով պակաս: Քանի բանվոր աշխատեց
յերրորդ որը:

51. Մի նոր շենքի համար զանազան շինանյութեր ելին պատ-
րաստել, ընդամենը 92 ֆուրգոն քար՝ 60 ֆուրգոն, ավաղ՝ 20 ֆուր-
գոն, մնացածն ել կիր ու ցեմենտ: Քանի՞ ֆուրգոն եր կիրն ու
ցեմենտը:

52. Կույրերիս դպրոցի աշակերտներն աշխատանքի գնացին
կոլտնտեսության այգիները: առաջին խմբից մասնակցում եր 30,
յերկրորդ խմբից՝ 6-ով ավելի, իսկ յերրորդ խմբից 20 աշակերտ:
Քանի՞ աշակերտ եր դուրս լեկել հասարակական աշխատանքի:

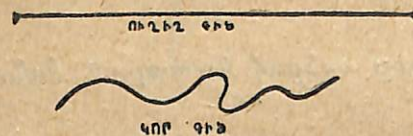
Ո Ւ Ղ Ի Ղ Գ Ի Ծ

53. Քանոնը դրեք գրատախտակի վրա և գծեք կավիճով:
Ստացվեց ուղիղ գիծ:

Քանոնի ոգնությունը տեսրում մատիտով գծեք ուղիղ գիծ:

Տեսրի առկերն ինչպիսի գծեր են:

54. Դասարանում—հատակի, սեղանի, գրատախտակի վրա
ցույց տվեք ուղիղ գծեր:

55. Հարթ տարածության վրա ամրացրեք 2 ձող իրարից 5
մետր հեռավորությամբ: Այդ ձողերի միջև անցկացրեք մի ուղիղ և
մի կոր գիծ այսպես:

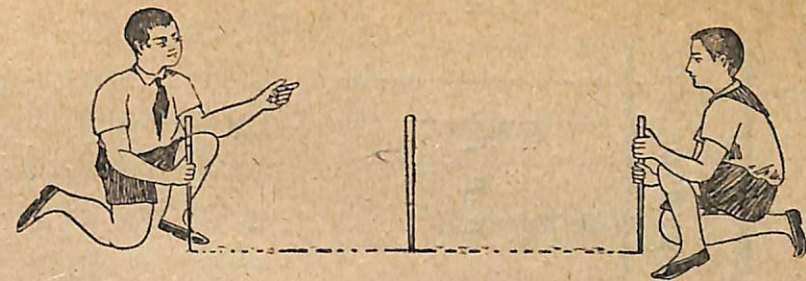

Այս գծերից վոճն ե ավելի կարճ:

56. Գլուղի և քաղաքի միջև ընկած ե յերկու ճանապարհ,
մեկն ուղիղ գծով՝ մարդկանց համար, իսկ մյուսը՝ վոլորապտույտ՝
կառքերի համար: Վոտքով գնալու դեպքում՝ վոճ ճանապարհով ա-
վելի շատ տեղ գնանենք:

57. Գետնի վրա իրարից մի-մի մետր հեռավորությամբ ամ-

րացրեք 3 ձող՝ ձեղնից մեկը թող նայի, իսկ մյուսն ուղղի ձողերն
այնպես, վոր դրանք լինեն մի ուղիղ գծի վրա, այսպես:

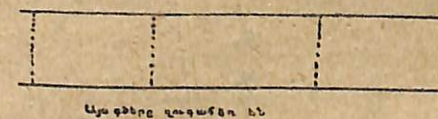
58. Առու փորելու համար ինչպես պետք ե ուղիղ գիծ անց-
կացնել գետնի վրա:

ԶՈՒԳԱՀՆՈՒ ԳԾԵՐ

59. Քանոնը դրեք գրատախտակին և յերկու կողմից գծեք
կավիճով:

Նույն աշխատանքը կատարեք տեսրում մատիտով:

Մի քնարի տեղ չափեք այդ 2 գծերի հեռավորությունը միմյան-
ցից: Ինչ նկատեցիք:

Այս գծերը զուգահեռ են:

60. Դասարանում ցույց տվեք զուգահեռ գծեր:

61. Դրսում ցույց տվեք զուգահեռ գծեր:

62. Ինչպիսի գծերով կարտահայտեք կառքի անիվների թողած
հետքը, յերկաթգիծը:

63. Գետնի վրա, տպա տեսրում գծեք զանազան յերկարու-
թյան ու լայնության զուգահեռ գծեր:

64. Այս գծերը զուգահեռ են, թե՞ վոչ:

Ինչու այս գծերը զուգահեռ չեն:

Այս 2 գծերից վոճն ե թե՛:

65. Վերցրեք 2 մատիտ և դասավորեք աչնախ, վոր մի դեպքում զբանց ուղղութիւնը լինի զուգահեռ, մյուս դեպքում՝ վոչ զուգահեռ.

66. Կազմենք մեր խմբի աշակերտները հաճախումները աղյուսակն ապաւեն.

ԱՆՈՒՆ-ԱԶԳԱՆՈՒՆ	Բացակայած ուրիշ															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Աղաւթան Ռուբեն																
2. Բալյան Վահան																
3. Գևորգյան Աշխեն																
4. Դավթյան Հայկ																
5. Զաքարյան Նելլի																

67. Կազմենք բացակայութիւնները՝ դիտարարմը.

ԱՆՈՒՆ-ԱԶԳԱՆՈՒՆ	Բացակայած ուրիշ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Աղաւթան Ռուբեն								
2. Բալյան Վահան								
3. Գևորգյան Աշխեն								
4. Դավթյան Հայկ								
5. Զաքարյան Նելլի								

68. Նույն ձևով կազմեք ձեր խմբի հոկտեմբեր ամսի բացակայութիւնները՝ դիտարարմը:

69. Համրիչի վրա գցեք.

26 + 12	95 — 42
32 + 25	79 — 53
43 + 44	87 — 36
75 + 22	66 — 54

Ի՞նչ են արտահայտում վերևի մեծ ու փոքր ողերը՝ գրեցեք թվանշաններով:

Ի՞նչ են արտահայտում այս ողերը՝ գրեք թվանշաններով:

70. Հաշվեք բանավոր.

25 + 22	47 — 22	58 + 31
36 + 23	59 — 23	65 + 24
45 + 34	79 — 34	37 + 42
46 + 42	83 — 42	96 — 63

71. Հաշվեք գրավոր.

$44 + 12 - 15$	$76 - 41 + 20$
$23 + 55 - 14$	$68 - 34 + 12$
$64 + 32 - 63$	$85 - 52 + 35$
$16 + 42 - 25$	$94 - 62 + 17$

72. Իմացեք անհայտ թիվը և տեսրուժ գրեք x -ի փոխարեն.

$53 + x = 88$	$x - 35 = 41$	$77 - x = 43$
$64 + x = 86$	$x - 24 = 53$	$88 - x = 54$
$x + 37 = 89$	$x - 45 = 23$	$65 - x = 32$
$x + 46 = 97$	$x - 57 = 32$	$96 - x = 64$

73. Քաղաքի կայարանում մի վագոնից ցած բերին

խաղող	—	23	կողով
տանձ ու խնձոր	32	»	
դեղձ	x	»	

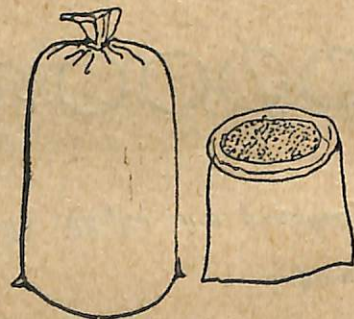
Ընդամենը 96 կողով.

Քանի՞ կողով եր դեղձը:

Մեծ ծանրութիւններ չափելու համար գործածում են մի չափ, վորին ասում են ցենսներ:

Ցենսները 100 կիլոգրամ ե:

Մի ամբողջ և կես պարկ ցորենը մոտավորապես 1 ցենսներ քաշ ունի:

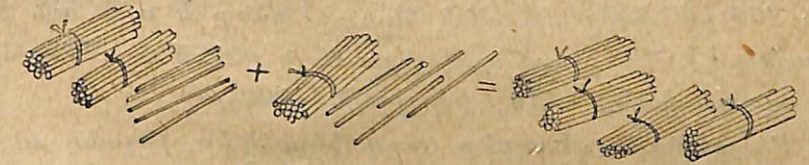
74. Յերկու կոտնտեսութիւն սոցմրցում հաշտարարեցին իրար. մեկը խոստացավ պետութիւնը տալ 44 ցենսներ, իսկ մյուսը՝ 53 ցենսներ հացահատիկ: Առաջինը տվեց 56 ցենսներ, իսկ յերկ-

րորդը՝ 59 ցենսներ: Այդ կոտնտեսութիւնները խոստացածից քանի՞ ցենսներ ավելի հացահատիկ տվին:

75. Մի խորհրդալին տնտեսութիւն իր բանջարանոցից ստացավ 76 ցենսներ կարտոֆիլ, դրանից 14 ցենսներ պակաս կաղամբ և սրանից ել 21 ցենսներ պակաս գազար: Քանի՞ ցենսներ գազար ստացվեց այդ խորհրդալին տնտեսութիւնից:

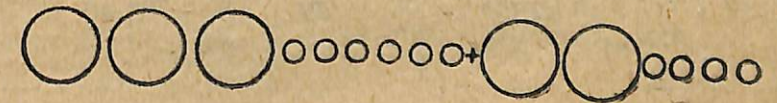
76. Դպրոցից մինչև խրճիթ-ընթերցարանը 32 մետր եր, ահա տեղից մինչև կոոպերատիվը՝ 23 մետր: Վերջին եր հեռավորութիւնը կոոպերատիվից մինչև գյուղխորհուրդ, յեթե դպրոցից մինչև գյուղխորհուրդ 98 մետր եր:

77. Աշակերտը գրախանութից զնեց 1 տուփ գունավոր մատիւններ, վորոնց տվեց 34 կոպեկ, 1 մետրական քանոն՝ 23 կոպեկ և մի կարկին: Նա վճարեց 1 ռուբլի և յետ ստացավ 10 կոպեկ: Ի՞նչ արժեք կարկինը:

Այս նկարմ տասնյակ և միավոր լուցկիներն արտահայտեք ողերով, ապա թվանշաններով:

78. Ներքևի ողերն արտահայտեք թվանշաններով.

79. Հաշվեք բանավոր.

$45 + 15$	$36 + 24$
$24 + 16$	$54 + 36$
$33 + 17$	$100 - 43$
$43 + 18$	$90 - 12$

$60 - 15$	$70 - 24$	$80 - 34$
$40 - 16$	$90 - 34$	$70 - 31$
$50 - 17$	$80 - 57$	$90 - 27$
$70 - 18$	$60 - 43$	$60 - 18$

80.	$37 + 13$	$47 + 23$	$78 + 12$
	$37 + 43$	$46 + 14$	$64 + 26$
	$25 + 45$	$57 + 23$	$35 + 25$
	$25 + 55$	$36 + 44$	$28 + 22$

81. Գրեք և հաշվեք.

$26 + 34$	$80 - 22$	$41 + 19$
$36 + 44$	$90 - 45$	$37 + 43$
$53 + 17$	$80 - 36$	$50 - 32$
$56 + 24$	$70 - 56$	$90 - 46$

ԽԱՂ.—«Լրացնել 100-ը».

Խաղին մասնակցում են յերկուական աշակերտ: Նրանցից մեկն ասում է 100-ից փոքր մի թիվ, մյուսը պետք է ասի այն թիվը, փոքրով լրանում է 100-ը. որին ահ, յերբ մեկն ասում է «58», մյուսը պետք է պատասխանի «42», փոքր լրացնի 100-ը:

82. Տեսրերում գծադրեք ուղղանկյուններ, ինչպես տեսնում եք ներքևում: Այդ ուղղանկյունները բաժանեցեք 2 մասի. ձախ վանդակում գրեք այստեղ նշանակված թվերը, իսկ աջ վանդակում այն թիվը, փոքրով կլրանա 100-ը:

36	71	57	65
26	37	51	82
76	45	91	16
85	28	48	63

83. Գտեք անհայտ թիվը և տեսրում գրեք x -ի փոխարեն:

$100 - x = 36$	$x + 48 = 100$
$100 - x = 72$	$x + 74 = 100$
$100 - x = 65$	$x + 37 = 100$
$100 - x = 83$	$x + 42 = 100$

84. Աշխատանքի սենյակում աշակերտները կավից պտուղներ էլին պատրաստում. տանձերի թիվը 24 էր, խնձորների՝ նույնքան, իսկ տանձերից ու խնձորներից 16-ով պակաս նույն: Քանի պտուղ պատրաստեցին:

85. Արհեստանոցում պատրաստեցին սեղաններ, աթոռներ և արկղեր, ընդամենը 78 հատ: Սեղանների թիվը 15 էր, աթոռների՝ 14-ով ավելի, մնացածն էլ արկղեր: Քանի արկղ պատրաստվեց:

86. Խրճիթ - ընթերցարանը քաղաքից ստացավ 89 ուսուցչական գրքեր և ուրիշ նյութեր:

գրքեր . . .	37 ո.
նկարներ . . .	21 ո.
պլակատներ . . .	12 ո.
քարտեզներ . . .	x

Ի՞նչ էր քարտեզների արժեքը:

87. Մետրական քանոնի վրա ցույց տվեք 10 սանտիմետր: Քանոնի ոգնությամբ այդ յերկարությունը գծեք տեսրում:

10 սանտիմետրը 1 դեցիմետր է:

88. Քանի դեցիմետր է 20 սանտիմետրը, 50, 60 սանտիմետրը:

89. Չափեք ձեր տետրը. քանի դեցիմետր և սանտիմետր է դրա յերկարությունը, լայնությունը. նշանակեցեք այդ:

90. Չափեք ձեր մատիտը, գրչակոթը, նկարչության տետրը, մետրական քանոնը—քանի դեցիմետր և քանի սանտիմետր է յուրաքանչյուրը:

91. Քանի՞ դեցիմետր է

27 սանտիմետրը և 23 սանտիմետրը

45 » » 35 »

16 » » 54 »

58 » » 42 »

Ստուգեցեք մետրական քանոնով կամ մետրական ժապատակնով:

92. Առեք 26 լուցկի՝ ավելացրեք դրան 7-ը:

Հաշվեք ալյապես՝ նախ քան ի՞նչ ավելացնենք 26-ին, վոր դառնա լրիվ 3 տասնյակ կամ 30. դարձյալ քան ի՞նչ ավելացնենք: Վճրքան ստացաք:

93. Նույն ձևով 34 լուցկու՛ն գումարեցեք 8-ը, 28-ին 5-ը, 66-ին 9-ը: Ի՞նչքան ստացաք:

94. Տուփի մեջ դրեք 36 լուցկի՝ դրանից հանեք 9-ը, ալյապես՝ նախ 36-ից հանեք 6-ը, ապա 3-ը:

95. Նույն ձևով 75 լուցկուց վերցրեք 7-ը, 52-ից 6-ը, 63-ից 8-ը: Ի՞նչքան ստացաք:

$$\bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc + \bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc \bigcirc =$$

Հիշեցեք, թե քանի՞ միավորը 1 տասնյակ է:

Միավոր ողերը միացնելով քանի՞ տասնյակ կստացվի և քանի՞ միավոր ել կմնա:

Վերևի ողերը միացնելով ի՞նչ կստացվի: Արտահայտեցեք դա նախ մեծ ու փոքր ողերով, ապա թվանշաններով:

96. Հաշվեք բանավոր.

$$28 + 6 \quad 34 - 6 \quad 45 + 7 \quad 54 - 7$$

$$36 + 7 \quad 45 - 7 \quad 17 + 7 \quad 92 - 7$$

$$47 + 8 \quad 63 - 8 \quad 68 + 7 \quad 36 - 7$$

$$58 + 9 \quad 76 - 9 \quad 35 + 7 \quad 83 - 7$$

97. Հաշվեք գրավոր.

$$24 + 8 \quad 62 - 8 \quad 29 + 6 \quad 45 - 6$$

$$26 + 6 \quad 42 - 6 \quad 76 + 9 \quad 37 - 8$$

$$47 + 6 \quad 73 - 6 \quad 52 - 4 \quad 85 + 7$$

$$37 + 5 \quad 45 - 8 \quad 86 - 8 \quad 29 + 5$$

98. Հաշվեք բանավոր.

$$38 + 14 \quad 36 - 17 \quad 28 + 47 \quad 44 - 27$$

$$28 + 64 \quad 54 - 16 \quad 36 + 49 \quad 47 - 29$$

$$58 + 34 \quad 63 - 35 \quad 37 + 28 \quad 92 - 34$$

$$28 + 54 \quad 76 - 29 \quad 26 + 66 \quad 85 - 75$$

99. Հաշվեք գրավոր.

$$15 + 27 \quad 63 - 27 \quad 36 + 37$$

$$46 + 37 \quad 56 - 28 \quad 48 + 15$$

$$54 + 29 \quad 85 - 29 \quad 16 + 58$$

$$35 + 38 \quad 92 - 74 \quad 24 + 49$$

100. Աշակերտն իր ունեցած 65 կոպեկից նախաձաշին տվեց 17 կոպեկ, իսկ աշկոռպին՝ 36 կոպեկ զանազան պիտույքների համար: Քանի՞ կոպեկ մնաց նրա մոտ:

101. 3 որում դեղատուփն այցելեց 83 մարդ, առաջին որը 28, լերկորդ որը՝ 31, իսկ մնացածն ել՝ լերկորդ որը: Յերրորդ որը քանի՞ այցելու ունեցավ դեղատուփը:

102. Գտեք անհայտ թիվը և գրեք տեղում x -ի փոխարեն.

$$x - 24 = 28 \quad 17 + x = 52$$

$$x - 24 = 48 \quad 27 + x = 42$$

$$33 - x = 18 \quad x + 16 = 51$$

$$63 - x = 28 \quad x + 36 = 53$$

103. Վճրքան կլինի.

$$52 - 16 + 16 \quad 52 + 14 - 18 \quad 14 + 39 - 48$$

$$84 - 25 + 25 \quad 75 + 17 - 28 \quad 65 - 27 + 37$$

$$66 - 18 + 18 \quad 61 + 26 - 18 \quad 92 - 46 + 17$$

$$72 - 36 + 36 \quad 72 + 15 - 28 \quad 74 + 19 - 46$$

104. Ներքևի առաջին քառակուսիների թվերը հետզհետե փոքրացրեք և գրեք ձեր տեղերում աջապես, ինչպես ալյապեղ է:

12-ով՝	96	84							
15-ով՝	90								
14-ով՝	98								

16-ով՝ 96

18-ով՝ 90

105. Թղթից կտրեք մի քանի քառակուսի քարեր. դրանց վրա գրեք 24 9 18 37 և շարժելով ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով, գումարեք կողքի թվով:

	+	7		+	8
	+	26		+	27
	+	38		+	47
	+	59		+	58
	+	43		+	19

106. Կտրեք 4 քարա և դրանց վրա գրեք 70, 86, 77 և 89 և շարժելով ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով, ամեն անգամ հանեք կողքի թիվը:

	—	35		—	48
	—	56		—	65
	—	29		—	17
	—	36		—	19
	—	25		—	49

107. Յերկու գլուղից դեպի հացամթերման կայանը ճանապարհ-վեցին սալեր, բարձած ցորենով ու գարով: Առաջին գլուղի սալե-րին բարձած էր 24 պարկ ցորեն և 38 պարկ գարի, իսկ յերկրոր-

դին՝ 35 պարկ ցորեն և 26 պարկ գարի: Վճրքանով մի գլուղի սալ-երի հացահատիկը շատ էր մյուսից:

108. Կոլտնտեսուհիուհուն իր մի ալգու խաղողը հավաքեց 4 որում:

I	որը	կրեցին	18	տակառ	խաղող
II	»	»	17	»	»
III	»	»	23	»	»
IV	»	»	մնացածը		

Ընդամենը 84 տակառ

Չորրորդ որը քանի՞ տակառ խաղող կրեցին:

109. Կոոպերատիվը մի վերարկուհն վաճառում էր 49 ռուբլով, իսկ վերնագզեստը՝ 9 ռ. պակաս: 100 ռուբլիանոցից քանի՞ ռուբլի լետ կտալին, լեթե գնելին մի վերարկու և մի վերնագզեստ:

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՉԱՓԵՐԸ

Տարին 12 ամիս է:

Ամիսը 30 կամ 31 որ է:

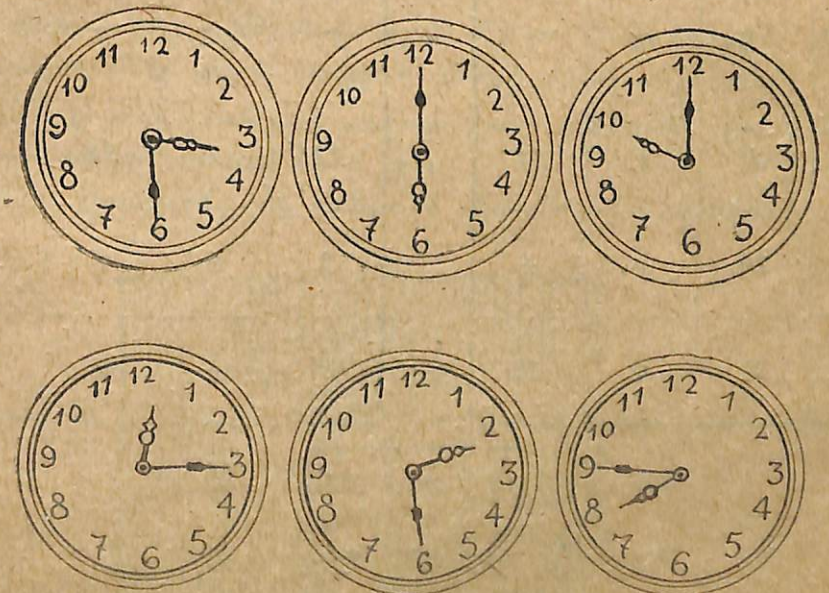
Ցերեկն ու գիշերը մի լրիվ որ է:

Որը 24 ժամ է:

Ժամը 60 րոպե չէ:

Րոպեն 60 վայրկյան է:

110. Նայեցեք ժամացույցի նկարներին և սլաքների դիրքով վորոշեք ժամանակը:

111. Թղթից կտրեք ժամացույցի ցիֆերըլատ, պատրաստեցեք մեծ ու փոքր սլաքներ, դասավորեցեք տխպես, վոր արտահայտվի ժամը 5-ը, 7-ից կես անց, 10-ից քառորդ պակաս:

112. Ձեր պատրաստած ժամացույցի վրա սլաքները դասավորեք տխպես, վոր ցույց տա—

լներ են սկսվում ձեր դասերը, լներ են վերջանում.

ժամի քանիսին են պառկում քնելու:

Ժամանակը հաշվում են վոչ միայն առավոտյան կամ լերեկոյան, գիշերվան ժամերի բաժանելով, այլև հաջորդաբար ուրվա բոլոր ժամերի անունով—ցերեկվա ժամի 12-ից հետո հետևյալ ժամն անվանելով 13, ապա 14, 15... մինչև 24: Որինակ, փոխանակ ասելու ցերեկվա ժամի 2-ը, ասում ենք՝ ժամի 14-ը, լերեկոյան ժամի 6-ին ասում ենք՝ ժամի 18:

113. Հաջորդական ժամերով արտահայտեցեք

առավոտյան ժամի 8-ը

ցերեկվա » 3-ը

ցերեկվա » 5-ից կես անց

լերեկոյան » 9-ը

գիշերվա » 10-ը

գիշերվա » 11-ից կես պակաս

գիշերվա » 12-ը:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՔԱՌԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

8	13	12	1
11	2	7	14
5	16	9	4
10	3	6	15

12	15	0	3
11	1	14	4
2	8	7	13
5	6	9	10

19	26	21
24	22	20
23	18	25

3	2	15	14
23	16	1	4
10	11	6	7
8	5	12	9

1	35	34	4
32	6	7	29
8	30	31	5
33	3	2	36

114. Գումարեցեք այս քառակուսիների ամեն մի շարքի թվերն ուղած ուղղությամբ: Ի՞նչ նկատեցիք:

115. Փախամշակման գործարանում դռան տարբեր մասերը պատրաստելուն գնում է 38 ռուպե, մասերը միացնելուն՝ 28 ռուպե, իսկ ալդ մասերը կպցնելուն, ամրացնելուն՝ 9 ռուպեյով պակաս, քան մասերի միացմանը:

Այդ գործարանում վճրքան ժամանակ է պահանջվում մի դուռ շինելու համար:

116. Մեկ վագոնում տեղավորվում է 84 հակ բամբակ: Այդքան բամբակը պահեստից փոխադրեց 3 ֆուրգոն, վորից II-ը 27 հակ, III-ը՝ նույնքան, իսկ I-ը՝ մնացածը: Այդ 3 ֆուրգոններից վճրն ամենից շատ տեղավորեց:

117. Վոռքի կարի մեքենան արժե 72 ու, իսկ ձեռքինը՝ 23 ուրբով պակաս: Ի՞նչ արժե ձեռքի և վոռքի մի-մի մեքենան:

118. Մի կոլտնտեսություն անցյալ տարի ուներ 32 կով և 20 լեզ, իսկ այս տարի՝ 48 կով և 28 լեզ:

Կազմենք դիագրամ, մեկ վանդակն ընդունելով 4 կենդանի:

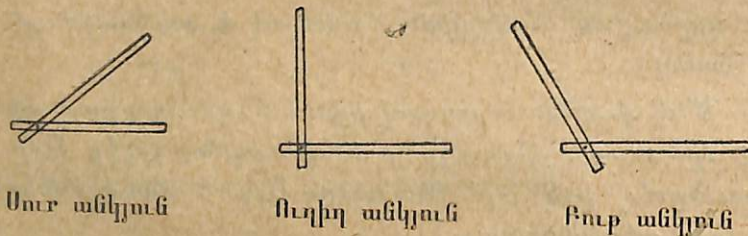
119. Կազմեք մի խնդիր և արտահայտեցեք դիագրամով:

ՓԱԿԱՅԾՈՎ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

120. $25 + (24 + 29)$ $73 - (61 - 37)$
 $27 + (18 + 43)$ $81 - (25 + 16)$
 $9 + (56 + 32)$ $32 - (94 - 78)$
 $54 + (23 + 17)$ $48 - (35 + 9)$
121. $(57 - 29) + 43$ $(49 + 34) - 56$
 $(76 - 63) + 18$ $(98 - 39) - 45$
 $(34 - 26) + 37$ $(27 + 48) - 39$
 $(71 - 57) + 65$ $(87 - 78) + 78$

ԱՆԿՅՈՒՆՆԵՐ

Վերցրեք յերկու տափակ քանոն կամ ստվարաթղթի շերտեր, գնդասեղով միացրեք դրանց մի ծայրը, իսկ մյուսն իրար մոտեցրեք կամ հեռացրեք, կստանաք զանազան ձևի անկյուններ:

Սուր անկյուն

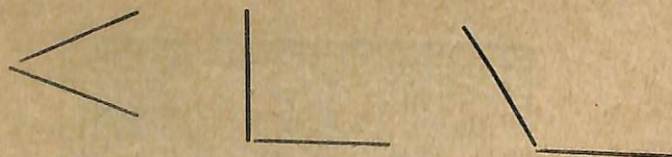
Ուղիղ անկյուն

Բութ անկյուն

122. Այսպիսի անկյուններ կազմեք լուցկիներից:

123. Դասարանում ցույց տվեք սուր, ուղիղ և բութ անկյուն ունեցող իրեր:

124. Տետրում գծեք մի-մի ուղիղ, սուր և բութ անկյուն, այսպես:

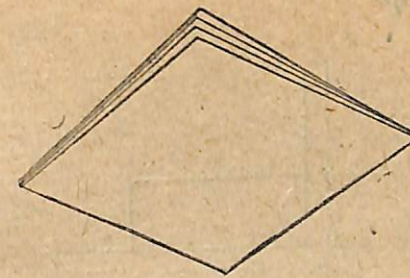
125. 3 լուցկուց կազմեք 2 սուր անկյուն:

126. 3 լուցկուց կազմեք 2 ուղիղ անկյուն:

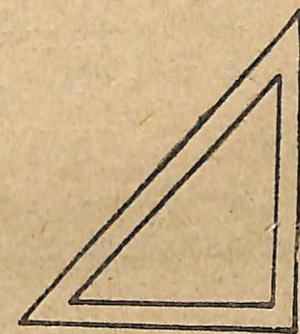
127. 3 լուցկուց կազմեք 1 սուր և 1 բութ անկյուն:

128. 3 լուցկիին դասավորեք այնպես, վոր միտքամանակ կազմվի ուղիղ, սուր և բութ անկյուններ:

129. Քառակուսի թուղթը յերկու անգամ հակառակ ուղղությամբ ծալեք այսպես:

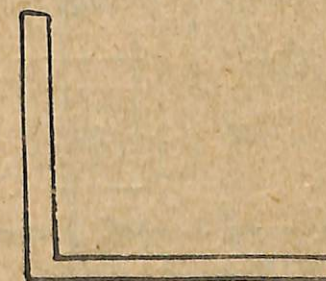
Այս ծալվածքով քանի՞ և ի՞նչպիսի անկյուններ կազմվեցին: Ուղիղ անկյուն կառուցելու համար գործածում են այսպիսի մի գործիք:

Սրան ասում են ուղղանկյունաչափ:

130. Ուղղանկյունաչափի միջոցով գծեք ուղիղ անկյուն:

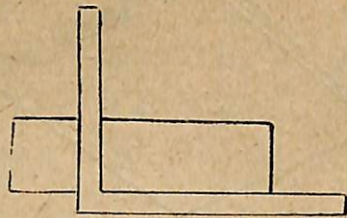
Շենքեր շինելիս ուղիղ անկյուն կառուցելու համար գործ են անում այսպիսի մի գործիք:

Սա կոչվում է անկյունադ:

131. Փորձեք աշխատանքի սենյակում փալտից պատրաստել այսպիսի մի անկյունադ:

132. Սղոցեք տախտակն ոգավելով անկյունադրից, ինչպես
յուլյց ե տախտակն նկարը:

ԼՈՏՈՅԻ ԽԱՂ

133. Ներքևի որինակով, բայց ավելի մեծ դիրքով թղթից պատ-
րաստեցեք քարտեր և դրանց մեջ գրեք բերված թվանշանները:

45 — 18	60 — 43	65 — 19	35 + 28
31 — 18	100 — 45	78 — 69	80 — 64
35 + 29	58 + 34	28 + 28	71 — 59
57	9	27	64
17	22	46	92
16	63	19	56

Վերցրեք լուրաքանչյուրդ 3-ական քարտ և մեկ-մեկ հանելով
քառակուսի թերթիկները, խաղացեք լոտո:

134. Դպրոցական շենք ելին շինում. 18 բանվոր քար եր կրում,
8-ը՝ ցեխ հասցնում, իսկ քար կրողներից 8-ով ավելին՝ ուրիշ աշ-
խատանքներ կատարում: Քանի՞ բանվոր եր աշխատում շենքի կա-
ռուցման վրա:

135. Քաղաքում մի բաղնիս շինեցին, վորի համարների թիվը

48 եր, ընդհանուր լողարաններինը՝ 4, իսկ համարներից ու լողարան-
ներից 39 սենյակով պակաս՝ գրասենյակի և այլ կարիքների համար:
Քանի՞ սենյակից եր բաղնիսը բաղնիսը:

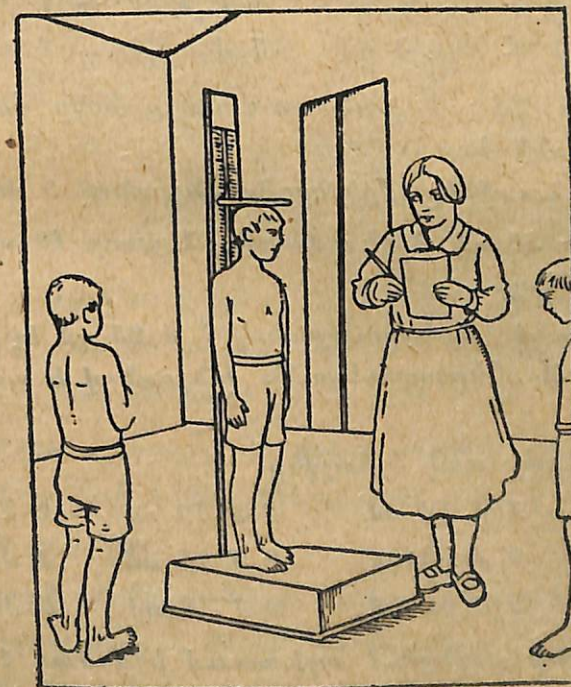
136. Հաշվեցեք գրավոր.

$$\begin{array}{lll} 63 + (4 \times 5) & 63 - (4 \times 5) & (10 \times 3) + 28 \\ 38 + (7 \times 2) & 38 - (7 \times 2) & (4 \times 10) + 16 \\ 45 + (10 \times 3) & 45 - (10 \times 3) & (3 \times 20) + 36 \\ 56 + (6 \times 3) & 56 - (6 \times 3) & (2 \times 9) + 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 137. (20 \times 4) - 28 & 55 + (40 : 2) & 55 - (40 : 2) \\ (30 \times 3) - 37 & 64 - (60 : 2) & 64 - (60 : 2) \\ (20 \times 5) - 46 & 48 + (18 : 2) & 48 - (18 : 2) \\ (40 \times 2) - 75 & 74 - (18 : 4) & 74 - (18 : 3) \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 138. (60 : 6) + 19 & (60 : 3) - 8 \\ (80 : 8) + 27 & (100 : 5) - 14 \end{array}$$

ՅԵՐԿԱՆՈՒՆ ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄԸ

Մեր խմբի մի քանի աշակերտների հասակը.

	այժմ	անցյալ տարի
Ազիզյան Նմմա	1 մետր 24 սանտ.	1 մետր 19 սանտ.
Սելանյան Կարլեն	1 » 27 »	1 » 21 »
Գասպարյան Նինել	1 » 28 »	1 » 23 »
Սարգսյան Նադիա	1 » 24 »	1 » 17 »
Դարբինյան Սերժիկ	1 » 22 »	1 » 17 »
Անդրիասյան Սուրիկ	1 » 26 »	1 » 20 »

139. Հաշվեք, թե մի տարում ի՞նչքան է ավելացել ամեն մեկի հասակը:

140. Չափեք ձեր խմբի աշակերտների հասակը:

Մետրը	կրճատ	գրում են մ
Դեցիմետրը	»	» զմ
Սանտիմետրը	»	» սմ

141. Գրեք իրար տակ և հաշվեք.

1 զմ 7 սմ + 3 սմ	4 մ 7 սմ + 1 մ 2 սմ
2 զմ 7 սմ + 5 սմ	3 մ 5 զմ + 4 մ 9 զմ
5 զմ 4 սմ + 8 սմ	6 մ 4 սմ + 7 մ 7 սմ
1 մ 3 զմ + 2 մ 4 զմ	5 մ 6 զմ + 3 մ 2 զմ

142. 1 մետր 28 սմ լերկարության քանոնը համեմատեք 1 մետր 24 սմ քանոնի հետ:

Հաշվեք, թե առաջինը լերկորդից ի՞նչքանով է մեծ:

143. 2 մետր 30 սմ ձողից կտրեք 1 մետր 10 սմ, ի՞նչ լերկարության ձող մնաց:

144. Դասարանի լերկարությունը՝ 7 մ 25 սմ է, իսկ լաջնությունը՝ 4 մ 10 սմ: Յերկարությունն ի՞նչքանով է ավելի լաջնությունից:

145. Գրեք իրար տակ և հաշվեք.

2 մ 25 սմ — 1 մ 14 սմ	4 մ 50 սմ — 2 մ 24 սմ
8 մ 39 սմ — 2 մ 23 սմ	9 մ 35 սմ — 4 մ 22 սմ
7 մ 46 սմ — 5 մ 52 սմ	6 մ 18 սմ — 5 մ 19 սմ:

146. Աշակերտը դպրոցում աշխատում է 4 ժամ 4 րոպե, իսկ տանը՝ 2 ժամ 30 րոպե: Վերջինս է աշխատում աշակերտը դպրոցում և տանը:

147. Աշակերտներն արհեստանոցում 1 ժամ 20 րոպե կավի աշխատանք կատարեցին և 1 ժամ 45 րոպե փայտի աշխատանք: Վերջինս ժամանակ աշխատեցին արհեստանոցում:

148. Գրեք իրար տակ և հաշվեք.

1 ժամ 15 րոպե + 45 րոպե
3 ժամ 45 րոպե + 35 րոպե
2 ժամ 30 րոպե + 50 րոպե
1 ժամ 30 րոպե + 2 ժամ 30 րոպե
3 ժամ 10 րոպե + 5 ժամ 20 րոպե
1 ժամ 50 րոպե + 7 ժամ 45 րոպե
2 ժամ 45 րոպե + 1 ժամ 15 րոպե
2 ժամ 25 րոպե + 4 ժամ 25 րոպե
6 ժամ 55 րոպե + 4 ժամ 10 րոպե:

149. Առաջին և լերկորդ խմբերն աշխատանքի սենյակում աշխատեցին 2 ժամ 45 րոպե, առաջին խումբն աշխատեց 1 ժամ 15 րոպե: Ի՞նչքան աշխատեց լերկորդ խումբը:

150. Գրեք իրար տակ և հաշվեք.

1 ժամ 20 րոպե — 15 րոպե
1 ժամ 55 րոպե — 30 րոպե
1 ժամ — 40 րոպե
2 ժամ — 1 ժամ 25 րոպե
5 ժամ 15 րոպե — 2 ժամ 5 րոպե
2 ժամ — 1 ժամ 15 րոպե
5 ժամ 40 րոպե — 2 ժամ 10 րոպե
3 ժամ 25 րոպե — 1 ժամ 20 րոպե
2 ժամ 20 րոպե — 1 ժամ 40 րոպե

151. Դպրոցի աշխույից II խմբի համար վերցրին 35 տետր 1 ուղբի 75 կոպեկով և 35 թանաքաման 1 ուղբի 75 կոպե: Ի՞նչքան վճարեցին բոլորին:

152. Դպրոցի արհեստանոցի համար ուսուցանող 1 ուղբի 70 կոպե, արժողությամբ և մուրճ՝ 40 կոպեկով սղոցից պակաս: Ի՞նչ արժեք մուրճը:

153. Գրեք իրար տակ և հաշվեք.

1 ուրբ. 80 կոպ. + 3 ու. 20 կ. 16 ու. 60 կ. + 5 ու. 30 կ.
3 ուրբ. 25 կոպ. + 10 ու. 55 կ. 5 ու. 29 կ. + 8 ու. 71 կ.
4 ուրբ. 15 կոպ. + 2 ու. 15 կ. 4 ու. 56 կ. + 13 ու. 19 կ.

154. 25 ուրբ. 80 կոպ. + 7 ուրբ. 18 կոպ.
 66 ուրբ. 65 կոպ. + 6 ուրբ. 27 կոպ.
 36 ուրբ. 29 կոպ. + 18 ուրբ. 42 կոպ.

26 ուրբ. 83 կոպ. — 15 ուրբ. 76 կոպ.

54 ուրբ. 45 կոպ. — 16 ուրբ. 18 կոպ.

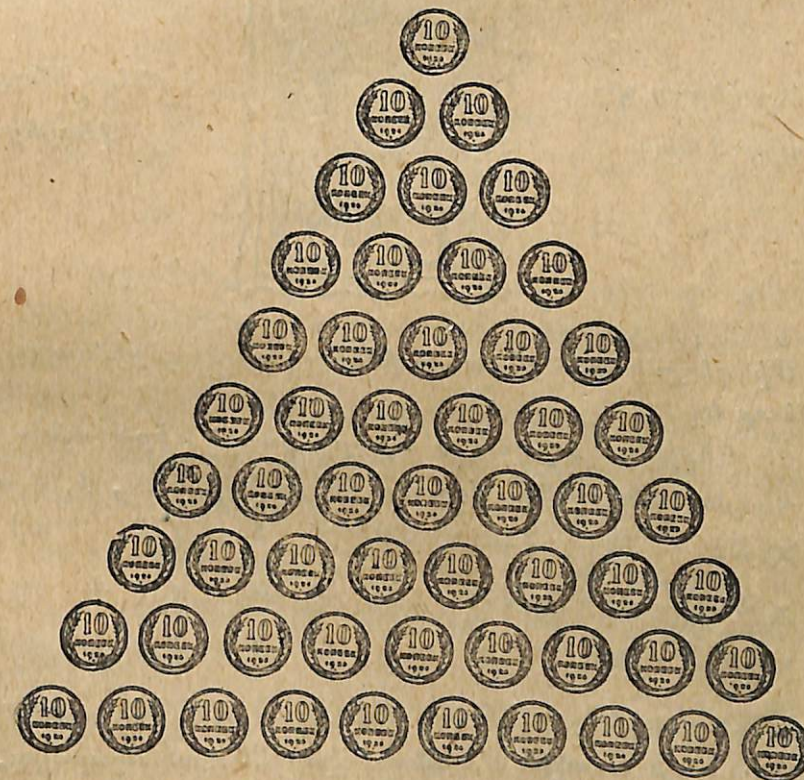
63 ուրբ. 78 կոպ. — 27 ուրբ. 57 կոպ.

155. Կազմեք խնդիրներ, նյութերը վերցնելով աշկոտակից, արհեստանոցից և ձեր կյանքի ուրիշ շրջաններից:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 10-Ը

1. Հաշվեք՝ ամեն մի շարքում քանի՞ կոպեկ ե:

2. Գրեք տեսարում կարճ ձևով ախպես ու հաշվեք:

10 × 1	10 × 6
10 × 2	10 × 7
10 × 3	10 × 8
10 × 4	10 × 9
10 × 5	10 × 10

$$\begin{array}{ll}
 3. & 10 \times 2 & 10 \times 3 \\
 & 10 \times 4 & 10 \times 5 \\
 & 10 \times 6 & 10 \times 7 \\
 & 10 \times 8 & 10 \times 9
 \end{array}$$

4. Մատիտն արժե 10 կոպեկ. քանի՞ կոպեկ պետք է վճարել 10 մատիտին:

5. Աշակերտը փոստից 8 հատ

զնեց. ի՞նչքան վճարեց:

6. Մի դեցիմետրը 10 սանտիմետր է. 7 դեցիմետրը քանի՞ սանտիմետր է:

7. 10 թերթից կազմված 5 տետրը քանի՞ թերթ ունի:

8. Կազմեք խնդիրներ, փորձելով 10 կրկնվի 3, 6, 4, 9 անգամ:

$$\begin{array}{lll}
 9. & (10 \times 2) + 10 & (30 - 20) \times 4 & (10 \times 6) - 10 \\
 & (10 \times 7) + 15 & (30 - 20) \times 10 & (8 + 2) \times 10 \\
 & (10 \times 9) - 30 & (4 + 6) \times 3 & (10 \times 9) + 10 \\
 & (10 \times 8) - 60 & (7 + 3) \times 5 & (70 - 60) \times 6
 \end{array}$$

10. Գնացքի առաջին վագոնում կար 30 ճանապարհորդ, յերկրորդում առաջինից 20-ով պակաս, իսկ յերրորդում յերկրորդից 4 անգամ ավելի: Յերրորդ վագոնում քանի՞ ճանապարհորդ կար:

11. Նոր կառուցվող շենքի լախուրթյունը 10 մետր էր, յերկարությունը 3 անգամ ավելի, իսկ բարձրությունը 19 մետրով պակաս յերկարությունից: Վորքան էր բարձրությունը:

ԲԱԺԱՆԵԼ 10-Ի

12. 20 Գրչածալը 10 աշակերտի միջև բաժանեք հավասարապես, ամեն մեկը քանի՞սը ստացավ:

13. 30 հատ կոպեկանոց վերցրեք և հավասար բաժանեք 10 տեղ. ի՞նչքան ստացաք:

14. 50 ուղբլիանոցը փոխարինեք 10 ուղբլիանոցներով: Քանի՞ 10 ուղբլիանոց կլինի:

15. 80 կոպեկով քանի՞ 10 կոպեկանոց նամակադրոշմ կարելի է գնել:

$$\begin{array}{llll}
 16. & 10 : 10 & 80 : 10 & 100 : 10 & 30 : 10 \\
 & 20 : 10 & 90 : 10 & 90 : 10 & 20 : 10 \\
 & 30 : 10 & 100 : 10 & 80 : 10 & 10 : 10 \\
 & 40 : 10 & 20 : 10 & 70 : 10 & 90 : 10 \\
 & 50 : 10 & 40 : 10 & 60 : 10 & 70 : 10 \\
 & 60 : 10 & 60 : 10 & 50 : 10 & 50 : 10 \\
 & 70 : 10 & 80 : 10 & 40 : 10 & 100 : 10
 \end{array}$$

17. 10 գործվածքային մեքենայի հարկավոր է որական 40 կիրոգրամ մանվածք. մի մեքենան որական քանի՞ կիրոգրամ մանվածք է սպառում:

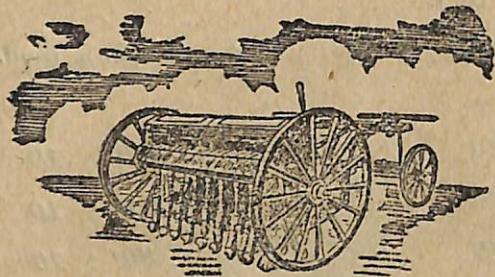
18. Մի կիրոգրամ մանվածքից ստացվում է 10 մետր գործվածք. քանի՞ կիրոգրամ մանվածք է հարկավոր 100 մետր գործվածք ստանալու համար:

19. 80 կոլանտեսական դաշտ դուրս լեկան բամբակ հավաքելու, նրանք բաժանվեցին 10 բրիգադի: Ամեն մի բրիգադում քանի՞սն էին:

$$\begin{array}{lll}
 20. & (20 : 10) + 10 & (30 : 10) + 20 & (70 : 10) - 5 \\
 & (10 \times 7) : 10 & (40 + 60) : 10 & (85 - 25) : 10 \\
 & (80 : 10) + 5 & (50 : 10) + 5 & (90 : 10) + 10 \\
 & (10 \times 5) : 10 & (70 + 20) : 10 & (75 - 15) : 10
 \end{array}$$

21. Հին գործվածքային մեքենայի վրա ջուլհակը մի ժամում գործում էր 10 մետր չիթ, իսկ նորի վրա՝ 50 մետրով ավելի: Նոր մեքենայով քանի՞ անգամ ավելի է գործում:

22. Կոլտնտեկներունը բաց թողեց կոլտնտեսութիւններին 50 տրակտոր, դրանից 10 անգամ պակաս սերմագործ մեքենա և վերջինիցս 2 անգամ ավելի շարքացան: Քանի՞ մեքենա բաց թողեց կոլտնտեկներունը:

Շարքացան

23. Խնդիր-հանելուկ. — Աշակերտն իր ընկերոջը հարցրեց — «Քանի՞ գրչածալը ունես»։ Նա պատասխանեց — «Եթե ունենայի 10 անգամ ավելի, քան հիմա ունեմ, ապա 30 հատ գրչածալը կունենայի»։ Քանի՞ գրչածալը ունեւ:

24. Տետրում մի դեցիմետր նկարեք և բաժանեք սանտիմետրներով:

Քանի՞ սանտիմետր ունի դեցիմետրը:

Մի սանտիմետրը դեցիմետրի վրա մասն է կազմում:

Մեկ տասնորդականը գրվում է այսպես $\frac{1}{10}$:

Քանի՞ $\frac{1}{10}$ մաս ունի դեցիմետրը:

25. Տետրում նկարեք 1 դեցիմետր լերկարութիւն ունեցող ուղղանկյուն և քանոնի ոգնութեամբ բաժանեք 10 հավասար մասի, այսպես

$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--

2գրածը վրա մասն է: Քանի՞ այդպիսի մաս ունի ուղղանկյունը. — $\frac{1}{10}$ մասն ստանալու համար պետք է բաժանել 10 հավասար մասերի:

26. Գտեք 40-ի $\frac{1}{10}$ մասը:

27. Գտեք 70, 90, 50, 30-ի $\frac{1}{10}$ մասը:

28. 8-ը 80-ի վրա մասն է:

29. Աշակերտն իր ունեցած 70 կոպեկի $\frac{1}{10}$ մասը ավելց թղթի, իսկ հաջածի $\frac{1}{10}$ մասով էլ գեշածալը առավ: Քանի՞ կոպեկի գեշածալը առավ:

30. Կոլտնտեսութիւնը ցանեց 15 ցննաներ գարի, դրանից 35 ցննաներով ավելի՝ ցորեն և այդ լերկուտի $\frac{1}{10}$ -ի չափ էլ հաճառ: Քանի՞ ցննաներ հաճառ ցանեց:

31. Դպրոցի բարակագույն կար 75 ծիրանի, 15-ով պակաս խնձորենի և խնձորենիների $\frac{1}{10}$ մասի չափ էլ տանձենի: Քանի՞ տանձենի կար:

32.

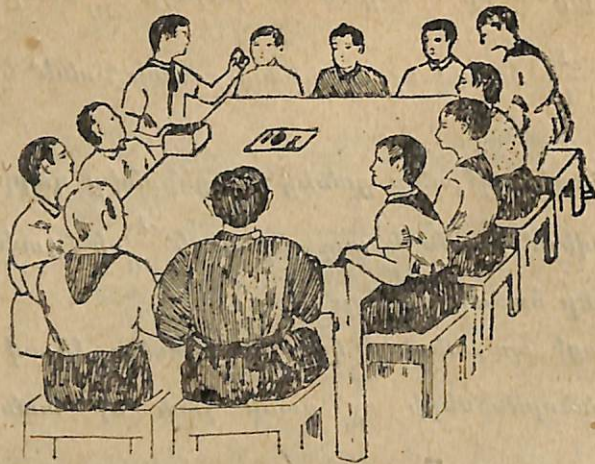
$x \times 10 = 20$	$x : 10 = 3$	$30 = 10 \times x$
$x \times 10 = 40$	$x : 10 = 5$	$10 = 60 : x$
$x \times 10 = 60$	$x : 10 = 7$	$90 = 10 \times x$
$x \times 10 = 80$	$x : 10 = 9$	$10 = x : 10$
$x \times 10 = 100$	$20 : x = 10$	$80 = x \times 10$
$10 \times x = 30$	$40 : x = 10$	$10 = 70 : x$
$10 \times x = 50$	$60 : x = 10$	$40 = x \times 10$
$10 \times x = 70$	$80 : x = 10$	$10 = 50 : x$
$10 \times x = 90$	$100 : x = 10$	$70 = 10 \times x$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՄԱՆ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԽԱՂ

33. Կարեք թղթից մի ուղղանկյունի և խափաբարտին փակցնելով՝ վրան գրեք այսպես $10 \times$, Կարեք ելի 9 հատ քառակուսի ու խափաբարտին փակցնելով՝ վրաները գրեք այսպես 2

3 4 մինչև 10 լցրեք մի քառակի կամ տուփի մեջ:

Խաղում եք այս ձևով. նստելով սեղանի շուրջը $10 \times$ դնում

եք սեղանին և տուփը կամ քսակը տալիս մեկին, վորն առանց նայելու հանում է մեկ-մեկ և բարձր ձայնով հայտնում հանած թիվը: Մյուսներից հերթով մեկն ասում է, թե ի՞նչ թիվ կստացվի, յեթե 10-ը բազմապատկենք հանած թվով: Բոլոր ընկերները լուռ հետևում են. յեթե պատասխանը ճիշտ չի լինում, պատասխանողը համարվում է տարված ու քսակը տրվում է նրան, վորպեսզի նա հանի թվերը: Իսկ յերբ վոչ վոք չի տարվում, հերթով են հանում մի լրիվ պտույտից հետո: Նույն ձևով խաղում եք բաժանման խաղը, միայն ուղղանկյան վրա գրում եք $: 10$, իսկ քառակուսի-

ների վրա 20 30 40 մինչև 100

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 5-Ը

34. Համրիչի վրա հաշվեք հնգյակներով:

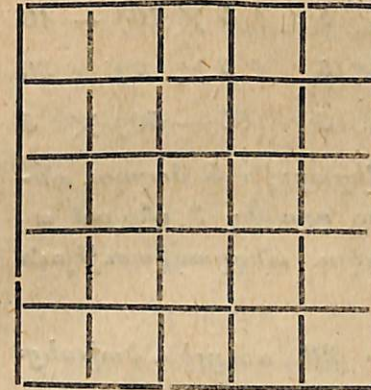
35. Հաշվեք 5 կոպեկանոցներով. քանի՞ կոպեկ է 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10:

36. Հաշվեք հնգյակներով այսպես՝ 5, 10, 15 մինչև 100-ը: Գրեք այդ թվերը:

37. Յետ հաշվեք հնգյակներով այսպես՝ 100, 95, 90 մինչև 5-ը: Գրեք այդ թվերը:

38. Նկարեք մի քառակուսի, վորի ամեն մի կողմը լինի 5 սանտիմետր. ձախից-աջ և վերևից-ներքև բաժանեք քառակուսին 5 հավասար մասերի այսպես. —

Հաշվեք՝ քանի՞ շարք քառակուսիներ ստացաք:

Քանի՞ քառակուսի կա մի շարքում, 2, 3, 4, 5 շարքում:

Հինգ շարքում կա

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 \\ 5 \times 5$$

Վերն ե հեշտ ու կարճ գրվում, գումարման թե՛ բազմապատկման գործողությունը:

39. Վերևի քառակուսուն նայելով 5×4 արտահայտեցեք ուղղանկյունով:

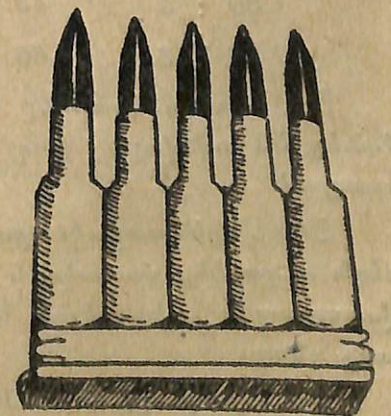
40. 5×1	$20 + 5$	$30 + 5$	$40 + 5$
5×2	5×5	5×7	5×9
5×3	$25 + 5$	$35 + 5$	$45 + 5$
5×4	5×6	5×8	5×10

41. Այգում ծառերը տնկված են շարքերով. ամեն մի շարքում 5-ական. քանի՞ ծառ կա 3 շարքում 4, 6, 9 շարքում:

42. 4 հատ 5 ուլբլիանոցը քանի՞ ուլբլի յե՛

5×2	5×3	5×8
5×4	5×5	5×9
5×6	5×7	5×10

43. Մի կապը 3 պահուենակ ունի, իսկ պահուենակը՝ 5 փամփուշտ. քանի՞ փամփուշտ է մի կապը:

44. Աշակերտի Պաշլ-Ավիաքիմի անգամագրքուկում փակցված էր 8 հատ 5 կոպեկանոց դրոշմանիշի փոստային քանիք:

$$45. \begin{aligned} (5 \times 6) + 20 & \quad (15 - 10) \times 5 & \quad (5 \times 10) - 40 \\ (5 \times 8) - 20 & \quad (7 + 3) \times 5 & \quad (5 \times 7) - 30 \\ (5 \times 2) \times 4 & \quad (5 \times 2) \times 5 & \quad (60 - 50) \times 5 \end{aligned}$$

46. Դպրոցի IV խմբի աշակերտները վերացրին 5 մարդու անգրագիտություն, իսկ V խմբի աշակերտները դրանից 3 անգամ ավելի: Յերկու խմբերը միասին քանի մարդու անգրագիտություն վերացրին:

47. Մեկն ուներ 7 հատ 5 ուրբիանոց, 20 ուրբիանոց ծախսեց: Ի՞նչքան փող մնաց մոտր:

ԲԱԺԱՆՆԵԼ 5-Ի

48. 40 կոպեկը հավասար բաժանեք 5 աշակերտի. վորքան ստացավ ամեն մեկը:

49. 50 լոբու հատիկ հավասարապես տեղավորեք 5 լուցկու դատարկ տուփերում. ամեն մի տուփում քանի հատ ստացաք:

50. 35 կոպեկով քանի 5 կոպեկանոց նամակագրոշմ կարելի է գնել:

51. Քանի 5 ուրբիանոցով կարելի է փոխարինել 10, 20, 50 ուրբիանոցը:

52. 5 : 5	30 : 5	50 : 5	45 : 5
10 : 5	35 : 5	40 : 5	35 : 5
15 : 5	40 : 5	30 : 5	25 : 5
20 : 5	45 : 5	20 : 5	15 : 5
25 : 5	50 : 5	10 : 5	5 : 5

53. Կոլտնտեսները 5 կոլտնտեսության հավասարապես բաժանեց 50 ագնավացեղ խոզ: Ամեն մի կոլտնտեսություն քանի խոզ ստացավ:

54. Մեքենատրակտորային կայանն իր ունեցած 20 տրակտորներն ուղարկեց մոտակա 5 գյուղերի կոլտնտեսություններում հավասարապես աշխատելու: Ամեն մի կոլտնտեսության քանի տրակտոր գնաց:

55. Տրակտորը 5 ժամում 10 կիլոգրամ բենզին է արել: Մի ժամում քանի կիլոգրամ բենզին է արել:

56. Մի կիլոգրամ բրդից կարելի է գործել 5 զույգ կահացի գուլպա: Քանի կիլոգրամ բուրդ է հարկավոր 45 զույգ գուլպայի համար:

57. Կազմեք խնդիրներ, վորտեղ 25, 15, 40, 35 բաժանված լինի 5-ի վրա:

58. Տեսրույն գրեք 5-ից մինչև 50-ը 5-ի բաժանվող բոլոր թվերը:

$$\begin{aligned} (20 : 5) + 10 & \quad (5 \times 9) : 5 & \quad (5 \times 5) : 5 \\ (50 : 5) - 5 & \quad (25 + 15) : 5 & \quad (5 : 5) \times 5 \\ (25 : 5) \times 5 & \quad (50 - 25) : 5 & \quad (5 + 5) : 5 \end{aligned}$$

59. Մի բանվորական շենքի կառուցման վրա աշխատում էին 25 վորմադիր, 5 անգամ պակաս հյուսն և հյուսներից 3 անգամ ավելի քարտաշ: Քանի քարտաշ էր աշխատում:

60. Փայտամշակման գործարանի լուրաքանչյուր բանվոր պատրաստի մասերից պլանով պիտի պատրաստեր ամսական 45 պահարան: Լուրաքանչյուր հարվածային բանվոր պատրաստեց 5-ով ավելի: Ամեն մի վեցորյակում հարվածային բանվորը քանի պահարան պատրաստեց:

61. Բոստովի գյուղատնտեսական մեքենաշինարարական գործարանում ամեն մի 5 ըրպելում պատրաստում են 10 գուլթան. $\frac{1}{2}$ ժամում քանի գուլթան են պատրաստում:

62. Մի թիվ վերցրի մաքում և շագմապատկելով 5-ով ստացա 25. իմացե՛ք՝ ի՞նչ թիվ էի վերցրել:

63. Մի թիվ վերցրի մաքում և բաժանելով 5-ի ստացա 10. իմացե՛ք՝ ի՞նչ թիվ էի վերցրել:

ԱՆՀԱՅՑ ԹԻՎԸ ԳՏՆԵԼՈՒ ԽԱՂ

Խաղում են ախպես. — մեկը նստում է կենտրոնում, իսկ մյուսները նրա շուրջը շրջան են կազմում. կենտրոնում նստածն առաջարկում է շրջանի լուրաքանչյուր ընկերոջը հերթով. —

- Մի թիվ վերցրու:
- Վերցրի:
- 5-ը բազմապատկի՛ր աչգ թվով:
- Բազմապատկեցի՛:
- Ի՞նչքան ստացար:
- 30:

— Գո վերցրած թիվը 6 եր: Յեւ ախպես շարունակում են, պարմանով, վոր վերցրած թիվը մեծ չլինի 10-ից և միշտ ել առաջարկվում ե 5-ը բազմապատկել վերցրած թվով: Ճիշտ չվորոշելու

գեպրում կենտրոնում նստածն անցնում ե շրջան, իսկ մի ուրիշը փոխադրնում ե նրան: Նույն ձևով խաղում եք բաժանման խաղը պարմանով, վոր վերցրած թիվը 5-ից պակաս և 50-ից ավել չլինի և 5-ի վրա բաժանվող լինի: Լավ խաղալու համար նախ գտեք այս որինակներում անհայտ թիվը:

$$\begin{array}{ll} 5 \times x = 10 & x : 5 = 10 \\ 5 \times x = 20 & x : 5 = 8 \\ 5 \times x = 30 & x : 5 = 6 \\ 5 \times x = 40 & x : 5 = 4 \\ 5 \times x = 50 & x : 5 = 2 \\ 5 \times x = 15 & x : 5 = 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 \times x = 25 \\ 5 \times x = 35 \\ 5 \times x = 45 \\ x : 5 = 5 \\ x : 5 = 7 \\ x : 5 = 9 \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 4-Ը

65. Հաշվեք՝ ավելացնելով 4 ախպես 4, 8, 12... մինչև 100:

66. Գրեք տեսքում 4, 8, 12... մինչև 100:

67. Հաշվեք՝ հանելով 4 ախպես 100, 96, 92... մինչև 1:

68. Գրեք տեսքում 100, 96, 92... մինչև 4:

69. Հաշվեք՝ քանի՞ թանաքաման կա մի շարքում, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 շարքում:

$$\begin{array}{ll} 70. & 4 \times 1 \\ & 4 + 4 \\ & 4 \times 2 \\ & 4 + 4 + 4 \\ & 4 \times 3 \\ & 4 + 4 + 4 + 4 \\ & (4 + 4) + (4 + 4) \\ & (4 \times 2) + (4 \times 2) \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 \times 4 \\ 4 + 4 + 4 + 4 + 4 \\ (4 \times 2) + (4 \times 3) \\ 4 \times 5 \\ 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 \\ (4 \times 2) + (4 \times 2) + (4 \times 2) \\ (4 \times 3) + (4 \times 3) \\ 4 \times 6 \\ (4 \times 3) + (4 \times 4) \\ 4 \times 7 \\ (4 \times 4) + (4 \times 4) \\ 4 \times 8 \\ (4 \times 4) + (4 \times 5) \\ 4 \times 9 \\ (4 \times 5) + (4 \times 5) \\ 4 \times 10 \end{array}$$

71. Ընտանիքը զեկազգում սպառում է 4 կիլոգրամ նավթ. վոր քան կսպառի մի ամսում, 2, 3 ամսում:

72. Շենքի համար դործադրվող աղյուսի քաշը 4 կիլոգրամ է. բանվորը տեղափոխում է 10 աղյուս: Քանի կիլոգրամ ծանրութիւն է վերցնում:

73. Ձին քաշում է սալակը 5 պարկ ալյուրով, իսկ բեռնատար ավտոն 8 անգամ ավելի: Քանի պարկ ալյուր է տեղափոխում բեռնատար ավտոն:

$$74. \begin{aligned} (4 \times 5) + 15 & \quad (4 \times 6) + 35 & (4 \times 3) + 27 \\ (4 \times 7) - 19 & \quad (15 - 11) \times 4 & (90 - 86) \times 8 \\ (4 \times 2) + 22 & \quad (4 \times 4) + 4 & (5 \times 2) \times 4 \end{aligned}$$

75. Վագոնում չորս-չորս նստելու 9 նստարան կար: 45 մարդ էր տեղավորված: Քանիսն էլին կանգնած:

76. Յերրորդ վճռական տարվա փոխառութիւն տոմսեր գնեցին. I խումբը 10 ուրբուր, II-ը՝ 4 անգամ ավելի I-ից, իսկ III-ը՝ 40 ուրբուր ավելի II-ից: Քանի ուրբուր տոմս գնեց III խումբը:

ԲԱԺԱՆԵԼ 4-Ի

77. 12 մատիտը բաժանեք 4 աշակերտի: Քանի մատիտ ստացավ ամեն մեկը:

78. Գիրքը 20 կոպեկ արժե, իսկ տետրը՝ 4: Քանի անգամ գիրքը թանկ արժե տետրից:

79. 32 պիոներ չորս-չորս շարք կանգնեցին. քանի շարք ստացվեց:

$$80. \begin{array}{cccc} 4 : 4 & 4 \times 5 & 32 : 4 & 16 : 4 \\ 4 \times 2 & 20 : 4 & 4 \times 9 & 8 : 4 \\ 8 : 4 & 4 \times 6 & 36 : 4 & 36 : 4 \\ 4 \times 3 & 24 : 4 & 4 \times 10 & 28 : 4 \\ 12 : 4 & 4 \times 7 & 40 : 4 & 20 : 4 \\ 4 \times 4 & 28 : 4 & 32 : 4 & 12 : 4 \\ 16 : 4 & 4 \times 8 & 24 : 4 & 4 : 4 \end{array}$$

81. Ճեմենտից և ավազից շագախ պատրաստելու համար 1 պարկ ցեմենտի հետ խառնում են 4 պարկ ավազ: 20 պարկ ավազի հետ քանի պարկ ցեմենտ պետք է խառնել:

82. Սենյակի հատակը տախտակելու համար հարկավոր էր վո-

րոշ լախութիւն 40 մետր տախտակ: Քանի տախտակ էր անհրաժեշտ, լեթե ամեն մի տախտակի լերկարութիւնը 4 մետր էր:

83. Սենյակի լուսամուտի փեղկերն ունեն 4 շրջանակ. ապակեգործը 16 հատ ապակի դրեց: Քանի լուսամուտ ունեւ սենյակը:

Կազմեցեք խնդիրներ, վորտեղ 40, 24, 32, 16 բաժանված լինի 4-ի:

$$84. \begin{aligned} (32 : 4) + 12 & \quad (4 \times 9) : 4 & (4 \times 4) : 4 \\ (40 : 4) - 6 & \quad (12 + 16) : 4 & (4 : 4) \times 4 \\ (16 : 4) \times 4 & \quad (40 - 16) : 4 & (32 - 20) : 4 \end{aligned}$$

85. Քաղաքային աղու ծառուղիներից մեկը 36 մետր լերկարութիւն ունեւ, լերկու կողմից ծառեր ելին անկված իրարից 4 մետր հեռավորութիւն վրա: Քանի ծառ էր տնկված լերկու կողմից:

86. Վերցրեք մի թուղթ, ծալելով միջից հավասար կիսեք, ըստացված կտորները նորից ծալելով կիսեք: Քանի մասի բաժանեցիք թուղթը: Ամեն մի մասը կլինի թղթի $\frac{1}{4}$ մասը:

87. Տետրում նկարեք մի քառակուսի և բաժանեք չորս հավասար մասի: Քանի $\frac{1}{4}$ մասեր ստացաք: Ուրեմն ամբողջ քառակուսին

$$\begin{array}{|c|c|} \hline \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \\ \hline \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \\ \hline \end{array} \quad \begin{aligned} & \text{քանի } \frac{1}{4} \text{ մասեր ունի } \frac{1}{4} \text{ մասը գծիկներով սևացրեք.} \\ & \text{քանի } \frac{1}{4} \text{ մաս մնաց. գծիկներով սևացրեք կրկին } \frac{1}{4} \end{aligned}$$

մասը. քանի $\frac{1}{4}$ մաս մնաց: Մնացածը քառակուսու վրա մասն է.

$$\text{ուրեմն } \frac{1}{2} \text{-ը քանի } \frac{1}{4} \text{-ի լե հավասար.} \quad \begin{array}{|c|c|} \hline \frac{1}{2} & \frac{1}{4} \\ \hline \frac{1}{2} & \frac{1}{4} \\ \hline \end{array} \quad \frac{1}{2} = \frac{1}{4} + \frac{1}{4}$$

88. Խնձորը բաժանեք 2 հավասար մասի. ինչպիսի մասեր ստացաք. $\frac{1}{2}$ մասը նորից բաժանեք 2 հավասար մասի. ստացված մասերը խնձորի վրա մասերը կլինեն: $\frac{1}{4}$ մաս ստանալու համար միշտ պետք է բաժանել 4-ի:

89. Աշակերտն իր ունեցած 32 կոպեկի $\frac{1}{4}$ մասը տվեց մատիտի, մնացածի $\frac{1}{4}$ մասն էլ՝ ռետինի: Քանի կոպեկ մնաց նրա մոտ:

$$\frac{1}{2} \text{ ՅեՎ } \frac{1}{4} \text{ և Ա. Ղ.}$$

Ուսուցիչն ասում է մի թիվ, իսկ աշակերտները գրում են տեսարեցում այդ թիվը, բաժանելով $\frac{1}{2}$ և $\frac{1}{4}$ -ի այսպես.—

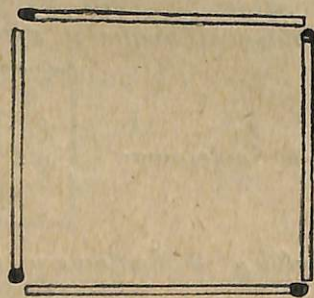
$$\begin{array}{l} \boxed{28} = \boxed{14} \boxed{14} = \boxed{7} \boxed{7} \boxed{7} \boxed{7} \\ \boxed{36} = \boxed{18} \boxed{18} = \boxed{9} \boxed{9} \boxed{9} \boxed{9} \end{array}$$

90. Գտեք այս որինակներում անհայտ թիվը և կազմակերպեք անհայտ թվի խաղը.

$4 \times x = 40$	$x : 4 = 1$	$4 \times x = 20$
$4 \times x = 32$	$x : 4 = 4$	$4 \times x = 28$
$4 \times x = 24$	$x : 4 = 7$	$4 \times x = 36$
$4 \times x = 16$	$x : 4 = 10$	$x : 4 = 5$
$4 \times x = 8$	$x : 4 = 9$	$x : 4 = 3$
$4 \times x = 4$	$x : 4 = 8$	$x : 4 = 2$
$4 \times x = 12$	$x : 4 = 6$	$x : 4 = 7$

ՔԱՌԱԿՈՒՄԻ ՅԵՎ ՈՒՂՂԱՆԿՅՈՒՆ

91. 4 լուցկուց կազմեք քառակուսի այս նկարի ձևով—

Այդ լուցկիները կազմում են քառակուսու կողերը. Գտնի՞ր կող ունի քառակուսին.

Ամեն մի կողը քանի՞ լուցկուց է կազմված. ուրեմն քառակուսու կողերը միմյանց հավասար են, թե՛ վոչ:

92. 8 լուցկուց կառուցեք քառակուսի. համեմատեցեք կողերը:

93. Նայեք այս նկարին և ասեք՝

Գտնի՞ր անկյուն ունի քառակուսին:

Ինչպիսի՞ր անկյուններ են:

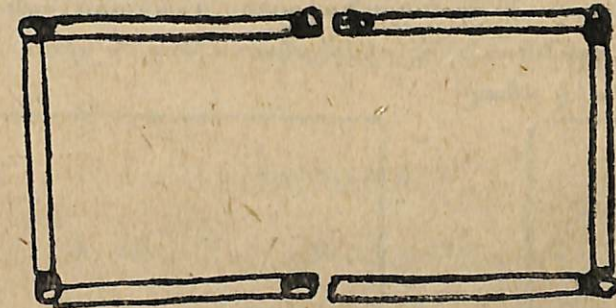
Քառակուսու բոլոր անկյուններն իրար հավասար են, թե՛ վոչ:

94. Դասարանում ցույց տվեք քառակուսի ձևեր. — Հափելով կողերի և անկյունների հավասարությունը համոզվեք, վոր դրանք քառակուսու ձև ունեն:

95. Ուղղանկյունաչափի միջոցով տեսրում նկարեք մի քառակուսի, վորի ամեն մի կողը լինի 5 սանտիմետր:

96. Վերցրեք 6 լուցկի և կազմեք ուղղանկյուն այս ձևով.

Գտնի՞ր կողմ ունի ուղղանկյունը:

Բոլոր կողմերն իրար հավասար են:

Ապա վո՞ր կողմերն են իրար հավասար:

Գտնի՞ր զույգ զուգահեռ կողմեր ունի ուղղանկյունը:

97. 10 լուցկուց կազմեք ուղղանկյուն և համեմատեք զուգահեռ կողմերը. իրար հավասար են, թե՛ վոչ:

98. Նայեք այս նկարին և ասեք.

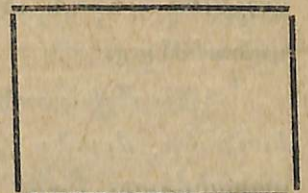
Գտնի՞ր անկյուն ունի ուղղանկյունը:

Ինչպիսի՞ր անկյուններ են:

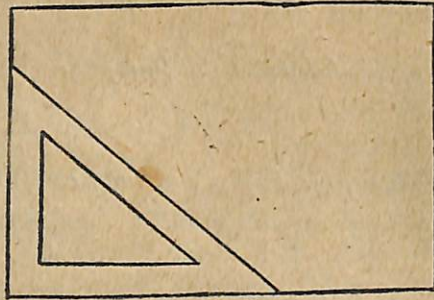
Բոլոր անկյունները միմյանց հավասար են, թե՛ վոչ:

Չափեք ուղղանկյան քանոնի միջոցով բոլոր անկյունները և համոզվեք, վոր ուղղանկյան բոլոր անկյուններն իրար հավասար են:

99. Դասարանում ցույց տվեք ուղղանկյան ձևեր: Չափելով նրանցից մի քանիսը համոզվեք, վոր նրանք ուղղանկյունու ձև ունեն:

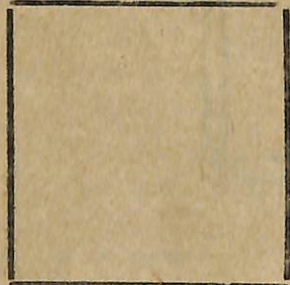

100. Տետրում ուղղանկյունաչափի միջոցով կառուցեք մի ուղղանկյուն, վորի չերկարութիւնը լինի 8 սանտիմետր, իսկ լայնութիւնը՝ 5 սանտիմետր:

101. Դասարանի հատակն ուղղանկյան ձև ունի. չափեք այդ ուղղանկյունը չերկարութիւնն ու լայնութիւնը:

102. Բակում ուղղանկյունաչափի և մետրի ոգնութեամբ կառուցեք մի ուղղանկյուն, վորի չերկարութիւնը լինի 2 մետր, իսկ լայնութիւնը՝ մեկ մետր:

103. Համեմատեք քառակուսին և ուղղանկյունը:

Ինչո՞վ են նման.

Ինչո՞վ են տարբերվում:

104. 6 սանտիմետր կողմ ունեցող քառակուսին դարձրեք 2 ուղղանկյուն, վորոնց չերկարութիւնը լինի 6, իսկ լայնութիւնը՝ 3 սանտիմետր:

105. Աշխատանքի սենյակում ստվարաթղթից կտրեք ուղղանկյուններ, վորոնց չերկարութիւնը լինի 10, իսկ լայնութիւնը՝ 5 սանտիմետր: Քանի՞ աղյուսի ուղղանկյունուց կարելի չէ ստանալ քառակուսի, վորի կողմը հավասար լինի 10 սանտիմետրի:

106. Թղթից կտրեք մի քառակուսի, վորի կողմը լինի 8 սանտիմետր. 2 անգամ ծալելով աչնպես բաժանեք, վոր ստացվեն 4 հավասար քառակուսիներ: Ի՞նչ չերկարութեան կողմեր ունեն ստացված քառակուսիները:

107. Ուղղանկյունաչափի ոգնութեամբ կառուցեք քառակուսիներ, վորոնց կողմերն ունենան 7, 10, 12 սանտիմետր չերկարութիւն:

108. Կազմով գրատախտակի կամ հատակի վրա գծեք մի քառակուսի, վորի կողմն ունենա մի մետր չերկարութիւն:

109. Աշխատանքի սենյակում տախտակից կամ թղթից պատրաստեք փոքրիկ սեղաններ, վորոնց չերեաներն ունենան ուղղանկյունու ձև:

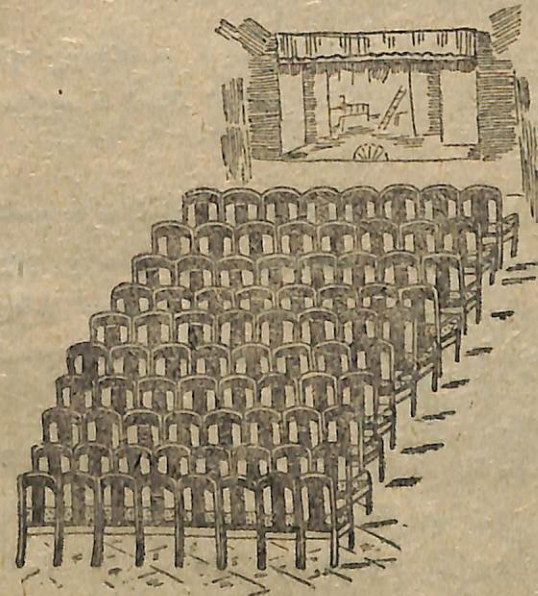
110. Պունավոր թղթերից կտրեք քառակուսի, ուղղանկյուն և փակցեք ստվարաթղթին ու տակը գրեք:

111. Աշխատանքի սենյակում ձեր պատրաստած սեղանների համար թղթից կամ կտորից ծածկոցներ կտրեք և ամրացրեք վրաները:

112. Քանոնի ոգնութեամբ գրատախտակին կամ հատակին գծեք մի ուղղանկյուն, վորի չերկարութիւնը լինի 1 մետր, իսկ լայնութիւնը՝ $\frac{1}{2}$ մետր:

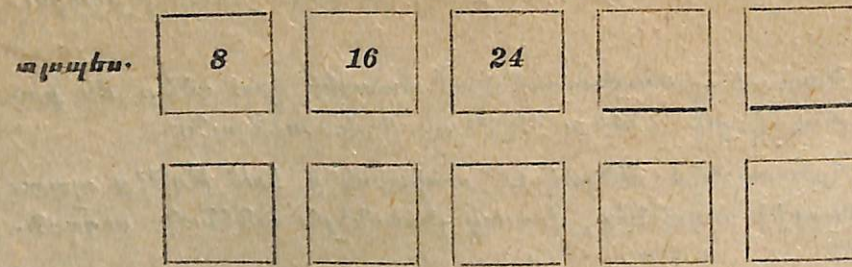
ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 8-Ը

113. Թատրոնի գահլիճում աթոռները շարված են շարքերով. ամեն շարքում 8 հատ: Հաշվեք՝ քանի՞ մարդ կտեղավորվեն 2 շարքում 4, 8, 10, 5, 3, 6, 9, 7 շարքում:

8×1	8×6
8×2	8×7
8×3	8×8
8×4	8×9
8×5	8×10

114. Տեսարում տասը վանդակ նկարեք և գրեք ավելացնելով 8

115. $8 + 8 + 8$ $8 + 8 + 8 + 8$
 $(8 \times 2) + 8$ $(8 \times 2) + (8 \times 2)$
 8×3 8×4
 8×1 8×5
 8×2 8×6
 8×3 8×4

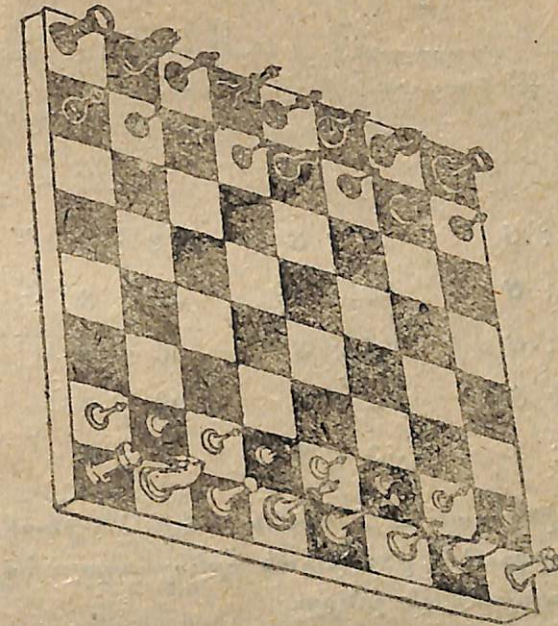
$(8 \times 4) + (8 \times 4)$
 $(8 \times 3) + (8 \times 5)$
 8×8
 8×7
 8×9
 8×10

116. Ց-ժամյա բանվորական որվա ընթացքում բանվորը վեցորդական քանի՞ ժամ էր աշխատում: Այժմ քանի՞ ժամ է աշխատում:

117. Ջուլհակը մի ժամում գործում էր 8 մետր: Ց-ժամյա բանվորական սրում ի՞նչքան էր գործում: Ներկայումս Ջուլհակը գործում է մի ժամում 10 մետր: 7-ժամյա բանվորական սրում ի՞նչքան է գործում: Քանի՞ մետրով ավելի լե գործում ներկայումս Ջուլհակը:

118. $86 - (8 \times 4)$ $(15 - 7) \times 8$ $40 - (8 \times 2)$
 $95 - (8 \times 10)$ $74 + (8 \times 3)$ $30 + (8 \times 7)$
 $8 \times (7 + 2)$ $65 - (8 \times 5)$ $56 - (8 \times 6)$

119. Շախմատի տախտակն ունի 8 շարք, ամեն մի շարքը 8 վանդակից: Խաղի սկզբում Ֆիգուրաներով զբաղեցրված էր 32 վանդակ: Քանի՞սն էր դատարկ:

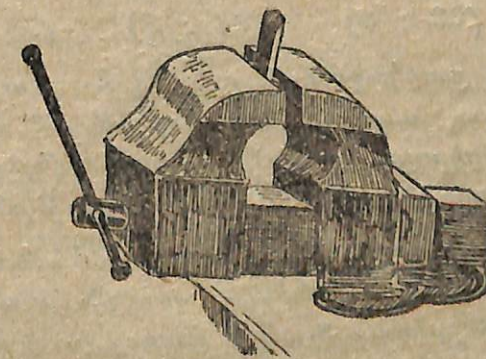

120. Ցաքանն ունի 7 շարք տատամներ, ամեն մի շարքում 8 հատ. տատամներից 7 փչացել էր. քանի՞սն էր մնացել:

ԲԱԺԱՆԵՆՆ 8-Ի

121. 80 տետրը բաժանեք 8 աշակերտի. քանի՞սը սովիք ամեն մեկին:

122. Արհեստանոցում լեղած 32 մամլակները տեղավորված են 8-ական ամեն մի շարքում: Քանի՞ շարք են կազմում մամլակները:

Մաժրակ

123. Տեսրում 10 վանդակ գծեր և 8-ով պակասեցնելով՝ գրեք 80-ից մինչև 8 այսպես. —

80	72			
				8

124.	8 : 8	48 : 8	72 : 8	16 : 8
	16 : 8	56 : 8	56 : 8	32 : 8
	24 : 8	64 : 8	40 : 8	48 : 8
	32 : 8	72 : 8	24 : 8	64 : 8
	40 : 8	80 : 8	8 : 8	80 : 8

125. Բնակչինկոսպի № 1 տունն ունի 32 բնակարան. վորոնցից ամեն մի հարկում 8 բնակարան իրենց բոլոր հարմարություններով: Քանի՞ հարկանի լե շենքը:

126. Հյուանները 56 մետր տախտակից դռներ պատրաստեցին, գործադրելով ամեն մի դռան համար 8 մետր տախտակ, Քանի՞ դռ ու պատրաստեցին:

127. Բանկոտպի ճաշարանն իր 8 խոզերին տալիս եր որական 64 կիլոգրամ կեր. մի խոզին 10 որ կերակրելու համար ի՞նչքան կեր եր հարկավոր:

128. Կաղմեք խնդիրներ, վերանդ 72, 48, 24 բաժանված լինի 8-ի:

$$129. \begin{aligned} 10 + (16 : 8) & \quad (24 : 8) + (64 : 8) \\ 25 - (40 : 8) & \quad (80 : 8) - (40 : 8) \\ 10 \times (72 : 8) & \quad (64 : 8) \times (56 : 8) \end{aligned}$$

130. 8 հոգուց բաղկացած մի բրիգադ 2 որ աշխատեց ճահիճ. ների չորացման վրա, առաջին որը փորեցին 32 մետր լերկարության առու, իսկ լերկարութ. որը՝ 16 մետրով ավելի: Միջին հաշվով լուրաքանչյուրը 2 որում քանի՞ մետր լերկարության առու փորեց:

131. Յերկու կոլանսեսության հոդերի սահմանում գանվող ճահիճների չորացման աշխատանքներին առաջին կոլանսեսությանից մասնակցում ելին 10 բրիգադ 3-ական հոգուց բաղկացած, իսկ լերկարութ. 24 մարդով պակաս քանի՞ հոգուց եր բաղկացած լերկ-

րորդ կոլանսեսությանից մասնակցողների ամեն մի բրիգադը, չեթե բաժանված ելին 8 բրիգադի:

132. Կտրեք խավաքարաից մի քառակուսի, վրան սպիտակ թուղթ փակցրեք ու գրեք 8 ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայից քաշելով՝ հաշվեք.

	$\times 2$		$\times 10$
	$\times 4$		$\times 5$
	$\times 6$		$\times 9$
	$\times 8$		$\times 3$
	$\times 7$		$\times 8$

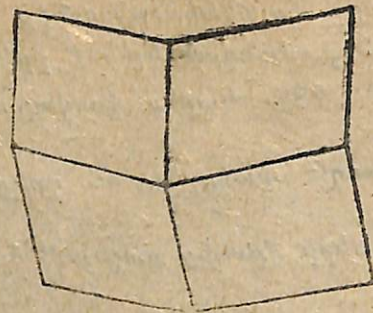
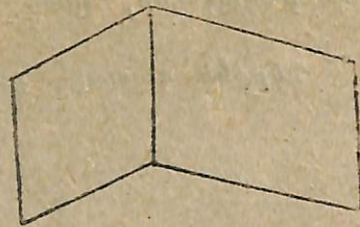
Նույն ձևով պատրաստեք.

4	2	5	10

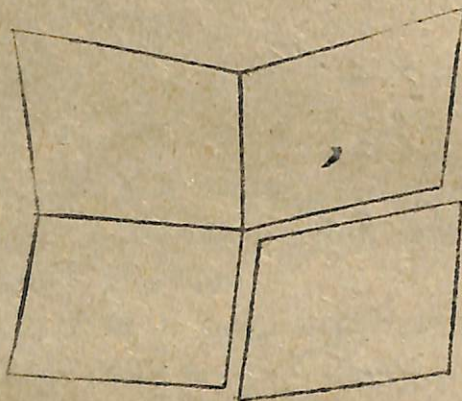
և հերթով քաշելով հաշվեք:

133. Պտեք անհայտ թիվը.

$x \times 8 = 16$	$x : 8 = 1$	$8 \times x = 54$
$x \times 8 = 24$	$x : 8 = 3$	$8 \times x = 56$
$x \times 8 = 32$	$x : 8 = 5$	$8 \times x = 48$
$x \times 8 = 40$	$x : 8 = 7$	$64 : x = 8$
$x \times 8 = 48$	$x : 8 = 9$	$56 : x = 8$
$8 \times x = 80$	$80 : x = 8$	$48 : x = 8$
$8 \times x = 72$	$72 : x = 8$	$32 : x = 8$

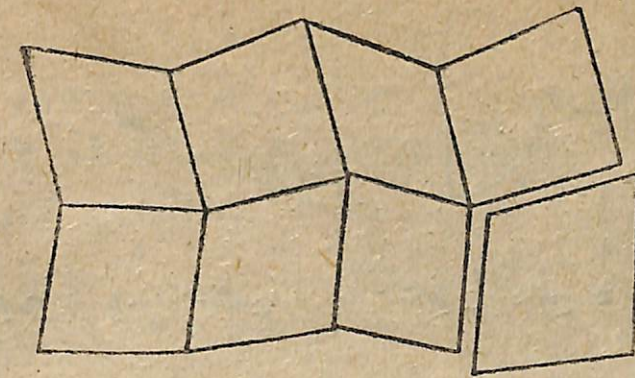
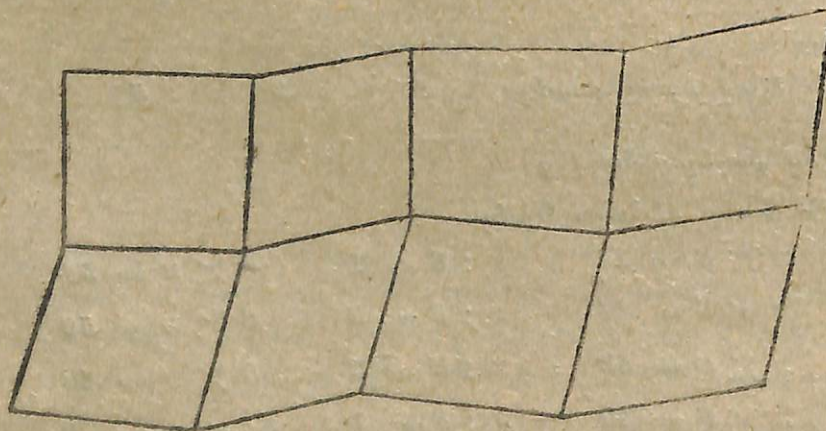

134. Քանի մասի լե բաժանված. քանի մասի լե բաժանված

Կարածը թերթի վեր մասն է:

135. Թուղթը ծախելով բաժանեք ութ մասի՝ արագես:

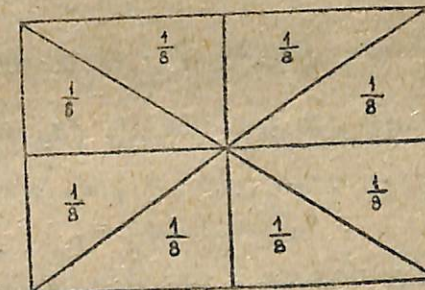

Կարածը թերթի վեր մասն է:

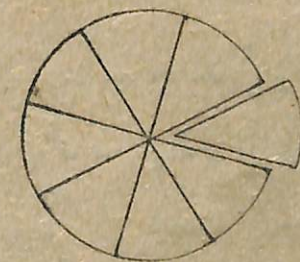
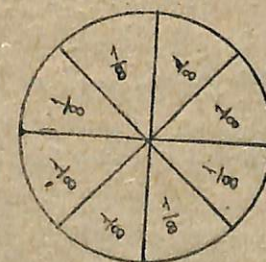
Մեկ ութերորդ մասը գրվում է արագես $\frac{1}{8}$:

136. Հաշվեք՝ քանի $\frac{1}{8}$ մաս ունի ամբողջ թերթը:

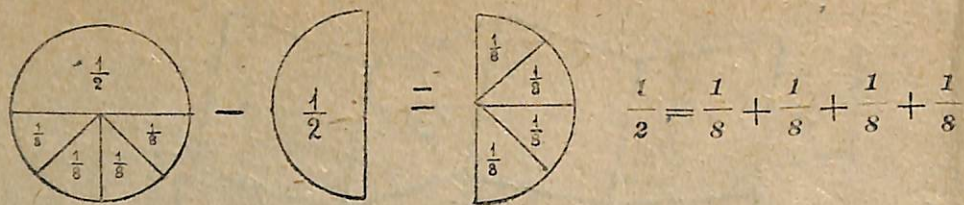
137. Նկարի ձևով գծեք մի քառակուսի և բաժանեք սկզբում 2 մասի, ստացած մասերը կրկին բաժանեք 2 մասի, ինչ $\frac{1}{8}$ վոր ստա-

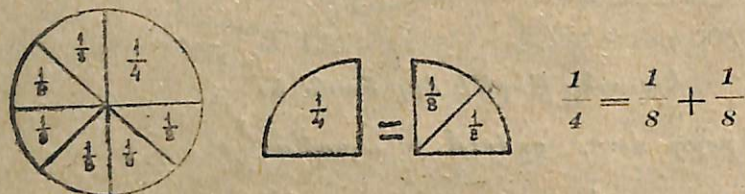
նաք նորից բաժանեք 2 մասի. քանի լեռանկլունի ստացաք. ամեն մի լեռանկլունի՝ քառակուսու վեր մասն է:

Քանի $\frac{1}{8}$ մաս ունի շրջանը. Շրջանի վեր մասն է կարված:

138. Վերն ե շատ $\frac{1}{2}$ թե $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{2}$ քանի՞ $\frac{1}{8}$ -ի է հավասար:

139. Վերն ե շատ $\frac{1}{4}$ թե $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ քանի՞ $\frac{1}{8}$ -ի է հավասար:

140. Թղթի թերթը ծախելով բաժանեք $\frac{1}{8}$ մասի, քանի՞ $\frac{1}{8}$ մաս ստացաք. կտրեք 2 մաս. թերթի վեր մասը կտրեցիք. ուրեմն $\frac{1}{4}$ քանի՞ $\frac{1}{8}$ -ե. կտրեք նորից 2 մաս. թերթի վեր մասը մնաց. ուրեմն $\frac{1}{2}$ -ը քանի՞ $\frac{1}{8}$ ե:

141. Աշակերտը 40 կոպեկ ուներ. $\frac{1}{2}$ մասը տվեց զբոսի. $\frac{1}{4}$ մասը՝ մատիտի, իսկ $\frac{1}{8}$ մասը՝ տետրի. իմացեք՝ ինչ արժեք ամեն մեկը և քանի՞ անգամ ավել արժեք մատիտը տետրից, գիրքը տետրից:

$$\begin{aligned} 142. \quad 40 \cdot \frac{1}{4} \text{ մասը} &= 10 & 40 \cdot \frac{1}{2} \text{ մասը} &= 20 \\ 40 \cdot \frac{1}{8} \text{ մասը} &= 5 & 40 \cdot \frac{1}{8} \text{ մասը} &= 5 \\ 5 &= \frac{1}{8} \text{ մասի} & 5 &= \frac{1}{8} \text{ մասի} \\ 10 &= 5 + 5 = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} \text{ մասի} & 20 &= 5 + 5 + 5 + 5 \text{ մասի} \\ \frac{1}{4} &= & \frac{1}{2} &= \end{aligned}$$

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{4} \text{ լեվ } \frac{1}{8} \text{ ԽԱՂ.}$$

Ուսուցիչն ասում ե մի թիվ, իսկ աշակերտները գրում են տետրերում բաժանելով $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ և $\frac{1}{8}$ -ի ախպես՝

80							
40				40			
20	20	20	20	20	20	20	20
10	10	10	10	10	10	10	10

ԲԱՇՄԱՊԱՏՅԵԼ 3-Ը

143. Համընթիվ վրա հաշվեք լերեք-լերեք:

144. 3 կոպեկանոցով հաշվեք՝ քանի՞ կոպեկ ե 2 կոպեկանոցը, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 կոպեկանոցը:

145. Հաշվեք՝ ավելացնելով 3 ախպես 3, 6... մինչև 30-ը: Գրեք տետրում ստացվող թվերը:

146. Յետ հաշվեք պակսեցնելով 3 ախպես 30, 27... մինչև 3-ը: Գրեք տետրում ստացվող թվերը:

$$\begin{aligned} 147. \quad & 3 \times 1 & 12 + 3 & 21 + 3 \\ & 3 + 3 & 3 \times 5 & 3 \times 7 \\ & 3 \times 2 & 15 + 3 & 24 + 3 \\ & 6 + 3 & 3 \times 6 & 3 \times 9 \\ & 3 \times 3 & 18 + 3 & 27 + 3 \\ & 9 + 3 & 3 \times 7 & 3 \times 10 \\ & 3 \times 4 & & \end{aligned}$$

148. «Տեխնիկայի տիրապետման» խմբակը դեկտեմբերի 1-ին պարտադիր և ունենում 3 անգամ: Ամսում քանի՞ պարտադիր և ունենում:

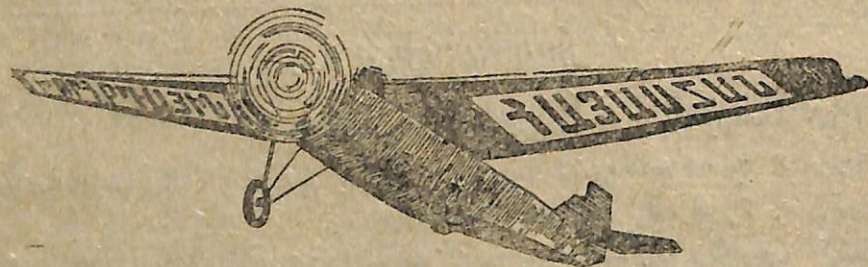
149. Տնային տնտեսուհին կերակրի պատրաստման վրա որակա՞ն 3 ժամ է կորցնում: Դեկտեմբերի 1-ին ժամ կազմավեր աշխատանքից, լեթե կերակրի պատրաստումը կատարելին բնակարանային փակ ճաշարանում:

$$3 \times 3$$

Արտահայտեք քառակուսու միջոցով:

$$\begin{aligned} 150. \quad & 20 + (3 \times 3) & (3 \times 6) + (3 \times 5) \\ & 90 - (3 \times 7) & (3 \times 4) - (3 \times 2) \\ & (3 \times 9) - 15 & (3 \times 10) - (3 \times 7) \\ & (3 \times 8) + 40 & (3 \times 3) + (3 \times 3) \end{aligned}$$

151. «Խորհրդային Հայաստան» սովետական կառուցման համար մի կոլլեկտիվի անդամներից 10 հոգին մուծեցին 3-ական ռուբլի, իսկ 8 հոգին՝ 5-ական ռուբլի: Քանի՞ ռուբլի մուծեցին:

Սովետական

152. Նույն սովետական կառուցման համար Յերեանի № 2 գյուղի V խմբակի 6 ողակներից 3-ը մուծեց 3-ական, 2-ը՝ 5-ական իսկ 1-ը՝ 6 ռուբլի: Խմբակի աշակերտությունը քանի՞ ռուբլի մուծեց:

153. Տրակտորը 20 ժամվա աշխատանքի ընթացքում նախատեսված 32 կիլոգրամ նավթի փոխարեն գործադրում էր 29 կիլոգրամ: 10 որում տնտեսված նավթով քանի՞ որ կաշխատի որակապարհ:

ԲԱԺԱՆԵԼ 3-Ի

154. 27 լուցկին հավասարապես տեղավորեք 3 գատարի տուփերի մեջ՝ ինչքան ստացաք:

155. 30 աշակերտը լեթե լերեք-լերեք հաստցնելու վրանք, քանի՞ նստարան կպահանջվի:

156. 15 ռուբլին փոխարինեք 3 ռուբլիանոցներով: Քանի՞ 3 ռուբլիանոց պետք է ստանաք:

$$\begin{aligned} 157. \quad & 3 : 3 & 12 : 3 & 27 : 3 \\ & 6 : 3 & 15 : 3 & 24 : 3 \\ & 9 : 3 & 30 : 3 & 21 : 3 \\ & 24 : 3 & 21 : 3 & 18 : 3 \end{aligned}$$

158. Մի շապկին գնում է 3 մետր կտոր: 24 մետր կտորից քանի՞ շապիկ կարելի լի կարել:

159. Մի վերարկվին կպցնում են 3 կոճակ: Քանի՞ վերարկվի կհերիքի 30 կոճակ:

$$\begin{aligned} 160. \quad & 75 - (18 : 3) & (6 + 24) : 3 \\ & 40 + (15 : 3) & 6 + (24 : 3) \\ & 5 \times (9 : 3) & (57 - 30) : 3 \\ & & 57 - (30 : 3) \\ & & (5 \times 6) : 3 \\ & & 5 \times (6 : 3) \end{aligned}$$

161. 3 որում ձեռքով աշխատողը կարում է 2, կարի մեքենայով աշխատողը՝ 10, իսկ կարի գործարանի բանվորներին՝ 30 շապիկ: Գործարանի բանվորներին քանի՞ անգամ է արագ աշխատում ձեռքով և մեքենայով կարողից և որակա՞ն քանի՞ շապիկ է կարում:

162. Քամհար մեքենա պատրաստելը գործարանի վրա նստում է 30 ռուբլի, վերի $\frac{1}{2}$ գնում է հումքին, լերբորդ մասը բանվորներին, վորպես աշխատավարձ է 1 ռուբլի լեյ վառելանյութի: Վորքան է մեքենայի արտադրության և վորքան մյուս ծախսերը:

163. Պատեք անհայտ թիվը:

$$\begin{aligned} x \times 3 &= 6 & 3 : x &= 3 & 3 \times x &= 15 \\ x \times 3 &= 12 & 6 : x &= 3 & 3 \times x &= 9 \\ x \times 3 &= 18 & 9 : x &= 3 & 3 \times x &= 3 \\ x \times 3 &= 24 & 12 : x &= 3 & x : 3 &= 8 \\ x \times 3 &= 30 & 15 : x &= 3 & x : 3 &= 9 \\ 3 \times x &= 27 & x : 3 &= 6 & x : 3 &= 10 \\ 3 \times x &= 21 & x : 3 &= 7 \end{aligned}$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 6-Ը

164. Լուսկիները վեց-վեց կապեր. հաշվեք՝ քանի՞ լուսկի կա 2 կապում, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 կապում:

165. Հաշվեք 6-ից մինչև 60 ավելացնելով 6. յետ հաշվեք՝ պակասեցնելով 6.

166.	6×1	6×5	6×9	6×8
	6×2	6×6	6×10	6×4
	6×3	6×7	6×2	6×9
	6×4	6×8	6×7	6×3

167. Կարի գործարանում վերարկվին կպցնում են 6 կոճակ, 9, 7, 8, վերարկվին քանի՞ կոճակ է պետք:

168. Ծառայողն որական աշխատում է 6 ժամ. վեցօրյակում քանի՞ ժամ է աշխատում:

169.	$30 + (6 \times 6)$	$(4 + 6) \times 5$
	$90 - (6 \times 7)$	$4 + (6 + 5)$
	$75 - (6 \times 3)$	$(16 - 6) \times 2$
	$47 + (6 \times 4)$	$16 - (6 \times 2)$

170. Մի ընտանիքում ելեկտրական լամպը ձմեռվա ամիսներին վառում ելին լեռեկոյան ժամի 4-ից մինչև 10-ը: Հնդորյակում քանի՞ ժամ էր այրվում լամպը:

171. Խրճիթ-ընթերցարանում որական վառում ելին 6 կիլոգրամ նավթ. տասնօրյակում անտեսեցին 5 կիլոգրամ նավթ: Վճրքան նավթ վառեցին տասնօրյակում:

172. Կառքի մետին արժեք 6 ուլբլի. գնեցին 8 մետր և զրամարկվում վճարեցին 50 ուլբլի: Քանի՞ ուլբլի պետք է յետ ստանալին:

ԲԱԺԱՆԵԼ 6-Ի

173. 60 լոբու հատիկներ հավասարապես տեղավորեք 6 լուսկա դատարկ տուփերում. ամեն մեկում ինչքան ստացաք:

174. 30 կոպեկը բաժանեք հավասարապես 6 աշակերտի: Վճրքան ստացավ ամեն մեկը:

175. Խմբի 36 աշակերտին չեթե վեց-վեց կանգնեցնենք, քանի՞ շարք կստացվի:

176.	$6 : 6$	6×4	$36 : 6$	6×9
	6×2	$24 : 6$	6×7	$54 : 6$
	$12 : 6$	6×5	$42 : 6$	6×10
	6×3	$30 : 6$	6×8	$60 : 6$
	$18 : 6$	6×6	$48 : 6$	

177. Կոռպերատիվից գնեցին 6 մետր կտոր և վճարեցին 24 ուլբլի. վճրքան արժեք մետրը:

178. Դպրոցի չքավոր աշակերտության բաժանեցին 54 ուլբլ. կոշիկ. զուգն արժեք 6 ուլբլի: Քանի՞ զուգ կոշիկ բաժանեցին:

179. Քանի՞ վեցօրյակ ունի ամիսը:

180.	$42 - (24 : 6)$	$24 + (12 : 6)$
	$(42 - 24) : 6$	$(24 + 12) : 6$
	$10 \times (6 : 6)$	
	$(10 \times 6) : 6$	

181. Կոլտնտեսուհիները չպարտադրած 6 կտոր հավասար հողամասերից ստացավ 30 ցենտներ բամբակ, իսկ պարտադրած նույնչափ հողամասերից 24 ցենտներով ավելի: Պարտադրած 1 կտոր հողամասից քանի՞ ցենտներով ավելի ստացավ:

182. Գյուղի լերեք կուլակներին տրված էր առաջագրանք հանձնելու առաջինին 15, լերկրորդին 25, իսկ լերրորդին 20 ցենտներ բամբակ. լերկրորդ բամբակահավաքին լերեքը միասին հանձնեցին առաջագրանքի միացնելով մասը, փոխանակ 40 ցենտների: Քանի՞ ցենտներ ժամանակին հանձնելուց խուսափեցին կուլակները:

183. Գտեք անհայտ թիվը.

$\times 6 = 18$	$12 : x = 6$
$x \times 6 = 30$	$24 : x = 6$
$x \times 6 = 42$	$42 : x = 6$
$x \times 6 = 54$	$48 : x = 6$
$6 \times x = 60$	$x : 6 = 9$
$6 \times x = 48$	
$6 \times x = 36$	
$6 \times x = 24$	
$x : 6 = 10$	
$x : 6 = 6$	

Խաղաթղթերի վրա գրում եք 6-ի բազմապատկման թվականն որինակաները ախպես՝

6×1	6×2	6×3	6×4
6×5	6×6	6×7	6×8
	6×9	6×10	

Մյուս խաղաթղթերի վրա գրում եք սրանց պատասխանները—

6	12	18	և այդպես շարունակում եք. խաղում եք լերկու հոգով մեկը վերցնում է խաղաթղթերը թվականն որինականերով, իսկ մյուսը—խաղաթղթերը պատասխաններով: Առաջինը հերթով, լերկ սեղանին դնում է իր ցանկացած խաղաթուղթը, լերկը՝ որդը պետք է ամեն անգամ դնի նրա կողքին այն խաղաթուղթը, վորը համապատասխանում է թվականն որինակի պատասխանին:
---	----	----	--

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 9-Ը

184. Համրիչի վրա հաշվեք իննը-իննը:

185. Հաշվեք ավելացնելով 9 ախպես 9, 18... մինչև 90:

186. Յեա հաշվեք պակսեցնելով 9 ախպես 90, 81... մինչև 9:

187. Տեսարում գրեք ալթ թվերը:

9	9+9	9+9+9	9+9+9 9	9+9+9 9+9
9×1	9×2	9×3	9×4	9×5
9+9+9 9+9+9	9+9+9 9+9+9 9	9+9+9 9+9+9 9+9	9+9+9 9+9+9 9+9+9	9+9+9+9 9+9+9 9+9+9
9×6	9×7	9×8	9×9	9×10

188. Վճր որինականերն են ավելի հեշտ ու արագ գրվում—գու՝ մարման, թե՛ բազմապատկման: Տեսարում գրեք ավելի արագ ու հեշտ գրվող որինակաները և հաշվեք:

189. Կոլանտեսութունը բամբակազտիչ գործարանին առաջին հալտքից հանձնեց 8 ֆուրգոն բամբակ: Վճրքան բամբակ հանձնեց, լեթե ամեն մի ֆուրգոնին բարձված էր 9 ցենտներ:

190. Աղջիկը 9 տարեկան էր, իսկ մայրը 4 անգամ ավելի: Քանի՞ տարեկան էր մայրը:

191. 9×9

Արտահայտեք քառակուսու միջոցով:

192. $32 + (9 \times 3)$ $92 - (9 \times 8)$
 $47 + (9 \times 5)$ $100 - (9 \times 7)$
 $70 - (9 \times 6)$ $19 - (9 \times 2)$
 $40 - (9 \times 4)$ $(19 - 9) \times 2$

193. Թուրքմենիստանում մի կտոր հողամասից ստացվում է 12 ցենտներ բամբակ, առաջ ստացվում էր 3 ցենտներով պակաս: Վորքան էր ստացվում առաջ 7 կտոր հողամասից:

194. Խորհանտեսութունում կովին տալիս են առավոտյան 3, կեսօրին՝ 2 իսկ լերեկոյան՝ 4 կիլոգրամ խոտ: Տաանորչակում ի՞նչքան խոտ են տալիս:

195. Քառակուսի թղթերի վրա գրեք

3

-6

9 և հերթով քաշելով դատարկ քառակուսիների վրալից՝ հաշվեք:

$\square \times 2$	$\square \times 10$
$\square \times 4$	$\square \times 9$
$\square \times 6$	$\square \times 7$
$\square \times 8$	$\square \times 5$
$\square \times 7$	$\square \times 3$

ԲԱԺԱՆՆԵՆԻ 9-Ի

196. 27 տետրը բաժանեք համասարապես 9 աշակերտի՝ քանի տետր ստացավ յոթն մեկը:

197. 90 գրչածալը բաժանեք համասարապես 9 աշակերտի՝ Քանի՞սր ստացավ յոթն մեկը:

198. Նոյեմբերի 27, 36, 18 աշակերտին յեթե կանգնեցնելու լինեք 9-ական՝ քանի՞ շարք կստացվի:

199. Տետրում գրեք 1-ից մինչև 90 բոլոր թվերը և ահա թվերի տակը գծեք, վորոնք բաժանվում են 9-ի:

200.	9×1	$27 : 9$	9×6	$72 : 9$
	$9 : 9$	9×4	$54 : 9$	9×9
	9×2	$36 : 9$	9×7	$81 : 9$
	$18 : 9$	9×5	$63 : 9$	9×10
	9×3	$45 : 9$	9×8	$90 : 9$

201. Աշկողովից աշակերտը գնեց 9 նկարչութան տետր և վճարեց 72 կոպեկ: Վորքան արժեք տետրը:

202. Բնակչինկոսպի № 2 տան մանկամասում կար 54 յերեխա. 9-րդ մասը ծառայողների, իսկ մնացածը բանվորների յերեխաներ ելին: Քանի՞ բանվորի յերեխա կար մասում:

203. Շնորհիվ մանկամասերի՝ յուրաքանչյուր մայր հաճախորդութուն ունի արտադրութան մեջ աշխատելու. արտադրութան մեջ աշխատող մի աշխատավորուհի ամսեկան ստանում էր 90 ռուբլի, վորի 9-րդ մասը վճարում էր փոխառութան տոմսերի համար: Քանի՞ ռուբլու փոխառութան տոմս ունեք, յեթե այդ վճարումները պիտի կատարեք 10 ամիս շարունակ:

204.	$99 - (91 : 9)$	$27 + (63 : 9)$
	$(99 - 81) : 9$	$(27 + 63) : 9$
	$(45 : 9) + 37$	$(54 : 9) + 61$
	$78 - (36 : 9)$	
	$18 + (72 : 9)$	
	$(90 : 9) - 8$	

205. Մի գլուղում անգրագետ ելին 100-ից 72 հոգի, իսկ հիմա 9 անգամ պակաս է անգրագետների թիվը. ամեն հարյուրից քանի՞սն ելին գրագետ գարձել այդ ժամանակամիջոցում:

206. IV խմբի աշակերտները վերացրին 9 հոգու անգրագի-

տութուն, իսկ V խմբի աշակերտները՝ 27-ով ավելի: Յերկու խմբերի աշակերտները միասին քանի՞ հոգու անգրագիտութուն վերացրին և V խումբը քանի՞ անգամ ավելի IV-ից:

207. Այս որինակները բարձր ձախով կարդացեք տակով անհայտ թիվը.

$x \times 9 = 18$	$27 : x = 9$	$9 \times x = 45$
$x \times 9 = 36$	$36 : x = 9$	$x : 9 = 7$
$x \times 9 = 54$	$54 : x = 9$	$9 \times x = 63$
$x \times 9 = 72$	$72 : x = 9$	$x : 9 = 5$
$9 \times x = 27$	$x : 9 = 9$	$9 \times x = 81$

ԱՐԳԵԼՎԱՆԹ ԹՎԵՐԻ ԽԱՂ

Տետրում գրեք 9-ից մինչև 90 բոլոր ահա թվերը, վորոնք բաժանվում են 9-ի այսպես 9, 18, 27... Սրանք ել հանդիսանում են արգելված թվերը և խաղի ժամանակ արտասանել չի կարելի: Նույնպես են այս ձևով:

Աշակերտներից յուրաքանչյուրն իր հերթին կարգով համարում է 1, 2, 3, 4... մինչև 90, իսկ մյուսները հետևում են: Յերբ հերթը հասնում է արգելված թվերին, համրողը պետք է ասի «չգիտեմ»: Ով սխալմամբ արտասանում է արգելված թիվը, նա յեւ համարվում է տարված:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼ 7-Ը

208. Տետրում գծեք 20 քառակուսի և մեջները գրեք 7 մինչև 70 և հակառակը՝ ավելացնելով կամ պակասեցնելով միշտ 7, այսպես.

7	14			
				70
70	63			
				7

$$\begin{array}{llll}
 209. & 7 \times 1 & 21 + 7 & 7 \times 6 & 56 + 7 \\
 & 7 + 7 & 7 \times 4 & 42 + 7 & 7 \times 9 \\
 & 7 \times 2 & 28 + 7 & 7 \times 7 & 63 + 7 \\
 & 14 + 7 & 7 \times 5 & 49 + 7 & 7 \times 10 \\
 & 7 \times 3 & 35 + 7 & 7 \times 8 &
 \end{array}$$

210. Մեզ մոտ 7-ժամյա բանվորական ուր եւ Հաշվեք՝ քանի՞ ժամ եւ աշխատում բանվորը վեցուրյակում:

211. Ռմբակիր սավառնակը վերցնում եւ 7 ուղմբ, 7 սավառնակը քանի՞ ուղմբ կվերցնի:

$$\begin{array}{ll}
 212. & 15 + (7 \times 7) & 75 - (7 \times 9) \\
 & 37 - (7 \times 5) & 36 - (7 \times 4) \\
 & 42 + (7 \times 6) & (7 \times 2) + 84 \\
 & 44 + (7 \times 8) & (7 \times 3) + 47 \\
 & & (7 \times 10) - 56 \\
 & & (75 - 68) \times 8 \\
 & & (43 - 36) \times 9 \\
 & & (82 - 75) \times 6
 \end{array}$$

213. Մեզ մոտ 8 - ժամյա բանվորական ուրը փոխաբերվեց 7 ժամյա ուրվա, իսկ կապիտալիստական լերկերներում բանվորն աշխատում եւ որական 10 և ավելի ժամ: Հաշվեք 5 ուրում կապիտալիստական լերկերներում բանվորը քանի՞ ժամով եւ ավելի աշխատում:

214. Կոլտնտեսությունը նախատեսել եր սեզոնի ընթացքում լուրաքանչյուր 5 փոխարից ստանալ 7 կիլոգրամ բուրդ: Իր ունեցած 50 փոխարից ինչքան բուրդ պիտի ստանար:

ԲԱԺԱՆՆԵԼ 7-Ի

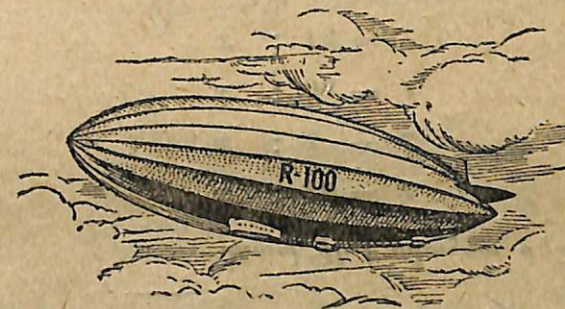
215. 70 կոպեկը բաժանեք հավասարապես 7 աշակերտի. վճարան ստացավ ամեն մեկը:

216. 21 աշակերտի նստացրեք 7 նստարանի. մի նստարանի վրա քանի՞սը տեղավորվեցին:

217. 35 աշակերտի լեթե լոթ-լոթ կանգնեցնելու լինեք քանի՞ շարք կստացվի:

$$\begin{array}{llll}
 218. & 7 : 7 & 28 : 7 & 42 + 7 & 63 : 7 \\
 & 14 : 7 & 28 + 7 & 49 : 7 & 63 + 7 \\
 & 14 + 7 & 35 : 7 & 49 + 7 & 70 : 7 \\
 & 21 : 7 & 35 + 7 & 56 : 7 & 42 : 7 \\
 & 21 + 7 & 42 : 7 & 56 + 7 & 56 : 7
 \end{array}$$

219. 16 հոգուց բաղկացած մի կոլեկտիվ լենինի անվան դերիժարի կառուցման ոգտին նվիրեց 94 ուղբի. 9 հոգին նվիրեցին 5-ական ուղբի: Մնացածներին լուրաքանչյուրը քանի՞ ուղբի նվիրեց, լեթե նրանք մասնակցել են հավասարապես:

Դերիժար

$$\begin{array}{ll}
 220. & 45 - (42 : 7) & 15 + (56 : 7) \\
 & 70 - (70 : 7) & 37 + (49 : 7) \\
 & 90 - (63 : 7) & 64 + (42 : 7) \\
 & 85 - (35 : 7) & 95 + (28 : 7)
 \end{array}$$

221. «Կոլտոգնիկ» դերիժարի կառուցման ոգտին 7 հոգուց բաղկացած մի խումբ կոլտնտեսականներ նվիրեցին 21 ուղբի, իսկ 10 հոգուց բաղկացած մի ուրիշ խումբ առաջինից 29 ուղբով ավելի: Վճարան նվիրեց առաջին և լերկորդ խմբի լուրաքանչյուր կոլտնտեսական, լեթե ամեն մի խմբի կոլտնտեսականներ հավասարապես են մասնակցել:

222. Այս որևէ թվերը զրեք տեսքում, անհատի տեղը դնելով թվերը:

$$\begin{array}{ll} x \times 7 = 14 & 3 = x : 7 \\ x \times 7 = 28 & 6 = x : 7 \\ x \times 7 = 42 & 9 = x : 7 \\ x \times 7 = 56 & 5 = x : 7 \\ x \times 7 = 70 & 7 = x : 7 \\ 7 \times x = 7 & 7 = 56 : x \\ 7 \times x = 21 & 7 = 28 : x \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 \times x = 35 \\ 7 \times x = 63 \\ 7 \times x = 49 \\ 7 = 21 : x \\ 7 = 70 : x \\ 7 = 7 : x \\ 7 = 63 : x \end{array}$$

223. Խաղացե՛ք անհատ թվի խաղը:

224. Քառակուսի թղթի վրա զրեք

7

և ներքևի դա-

տարկ քառակուսիների վրա լից հերթով քաշելով հաշվեք:

$$\begin{array}{ll} 70 : \square \times 5 & 28 : \square \times 4 \\ 35 : \square \times 7 & 56 : \square \times 8 \\ 21 : \square \times 3 & 49 : \square \times 2 \\ 42 : \square \times 6 & 63 : \square \times 9 \\ 14 : \square \times 10 & 7 : \square \times 1 \end{array}$$

ԱՐՏԱՎՅՈՒՍԱԿԱՅԻՆ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ
ՅԵՐԿԱՆԻՇ ԹՎԵՐԻ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ
ՄԻԱՆԻՇԻ

225. $\frac{1}{2}$ ժամը քանի՞ րոպե լինի Յերկու $\frac{1}{2}$ ժամը քանի՞
րոպե լինի:

226. $\frac{1}{4}$ ժամը քանի՞ րոպե լինի Մեարի $\frac{1}{4}$ մասը քանի՞ սան-
տիմետր է:

$$20 \text{ կոպ.} + 20 \text{ կոպ.} + 20 \text{ կոպ.} = 60 \text{ կոպ.}$$

$$\text{Կարճ գրում ենք } 20 \times 3 = 60$$

$$\begin{array}{llll} 227. & 20 \times 2 & 50 : 2 & 30 \times 3 & 20 \times 5 \\ & 30 \times 2 & 60 : 2 & 60 : 3 & 60 : 5 \\ & 40 \times 2 & 70 : 2 & 90 : 3 & 70 : 5 \\ & 50 \times 2 & 80 : 2 & 20 \times 4 & 80 : 5 \\ & 20 : 2 & 90 : 2 & 60 : 4 & 90 : 5 \\ & 30 : 2 & 100 : 2 & 80 : 4 & 100 : 5 \\ & 40 : 2 & 20 \times 3 & 100 : 4 & 90 : 6 \end{array}$$

228. Մոսկովյի Ստալինի անվան բեռնակիր ավտոների գոր-
ծարանը 1931 թվի վերջին արտադրում էր որական 35 ավտո, իսկ
1932 թվի մարտ ամսվա սկզբի որերին զրանից 10-ով ավելի: Մարտ
ամսվա առաջին լերկու որում գործարանը քանի՞ ավտո արտադրեց:

229. Մի կոլտնտեսություն ունեւ 30 վոչխար, զրանից 3 անգամ ավելի կով և կովերից 5 անգամ պակաս խոզ: Քանի՞ խոզ ունեւ կոլտնտեսությունը:

$$\begin{array}{ll} 13 \times 2 & 24 \times 2 \\ 13 = 10 + 3 & 24 = 20 + 4 \\ 3 \times 2 = 6 & 4 + 2 \\ 10 \times 2 = 20 & 20 \times 2 \\ 20 + 6 = 13 \times 2 & 40 + 8 = 24 \times 2 \end{array}$$

Առաջ բազմապատկում ենք միավորը, ապա տասնավորը և ստացած թվերն իրար գումարում:

	Տասնավոր	Միավոր	
34×2	3	4	$\times 2$
	6	8	$= 68$

230.

11×2	49×2	21×2	39×2
12×2	48×2	22×2	38×2
13×2	47×2	23×2	37×2
14×2	46×2	24×2	36×2
15×2	45×2	25×2	35×2
16×2	44×2	26×2	34×2
17×2	43×2	27×2	33×2
18×2	42×2	28×2	32×2
19×2	41×2	29×2	31×2

231. 4 կոլտնտեսություն մրցման պայմանագիր կնքեցին. առաջինը պարտավորվում էր պետությունը հանձնել վորոշված ժամկետին 42 ցենտներ հացահատիկ, յերկրորդը՝ 2 անգամ ավելի, յերրորդը՝ 39 ցենտներով պակաս յերկրորդից, իսկ չորրորդը՝ 2 անգամ ավելի յերրորդից: Քանի՞ ցենտներ էր պարտավորվում հանձնելու չորրորդ կոլտնտեսությունը:

232. Վոչ հարվածային կոլտնտեսականն օրական հավաքում էր 38 կիլոգրամ բամբակ, հարվածայինը՝ նրանից 2 անգամ ավելի, իսկ

գերհարվածայինը 20 կիլոգրամով ավելի հարվածայինից: Որական քանի՞ կիլոգրամ բամբակ էր հավաքում գերհարվածային կոլտնտեսականը:

233. Կոլտնտեսություն իր ալգիններից ստացած խաղողից 29 ցենտները բաժանել էր անդամներին, զրանից 3 անգամ ավելի հանձնել կոնյակի գործարանին, իսկ վերջինիցս 13 ցենտներով ավելի գինի պատրաստել: Քանի՞ ցենտներ խաղողից էր գինի պատրաստել:

$$\begin{array}{ll} 28 : 2 & 36 : 2 \\ 28 = 20 + 8 & 36 = 30 + 6 \\ 20 : 2 = 10 & 30 : 2 \\ 8 : 2 = 4 & 6 : 2 \\ 10 + 4 = 28 : 2 & 36 : 2 = (30 : 2) + (6 : 2) \end{array}$$

Բաժանելու ժամանակ առաջ բաժանում են տասնավորները, ապա միավորները և ստացված թվերը գումարում:

234.

$22 : 2$	$98 : 2$	$58 : 2$	$62 : 2$
$24 : 2$	$96 : 2$	$56 : 2$	$64 : 2$
$26 : 2$	$94 : 2$	$54 : 2$	$66 : 2$
$28 : 2$	$92 : 2$	$52 : 2$	$68 : 2$
$32 : 2$	$88 : 2$	$48 : 2$	$72 : 2$
$34 : 2$	$86 : 2$	$46 : 2$	$74 : 2$
$36 : 2$	$84 : 2$	$44 : 2$	$76 : 2$
$38 : 2$	$82 : 2$	$42 : 2$	$78 : 2$

235. Կոլտնտեսությունը բամբակի առաջին հավաքի ժամանակ բամբակազտիչ գործարանին հանձնել էր 32 ցենտներ բամբակ, յերկրորդ հավաքին 64 ցենտներով ավելի, իսկ յերրորդ հավաքին 2 անգամ պակաս յերկրորդից: Քանի՞ ցենտներ էր հանձնել յերրորդ հավաքին:

236. Մանվածքային գործարանի հարվածային բանվորը 2 օրում պատրաստում է 82 կիլոգրամ ժանվածք, իսկ վոչ հարվածայինը՝ 10 կիլոգրամով պակաս: Որական քանի՞ կիլոգրամ ժանվածք է տալիս հարվածայինը և քանիսը՝ վոչ հարվածայինը:

$$\begin{array}{lll}
 237. (48 : 2) : 2 & (24 : 2) : 2 & (28 : 2) : 2 \\
 (64 : 2) : 2 & (88 : 2) : 2 & (68 : 2) : 2 \\
 (36 : 2) : 2 & (72 : 2) : 2 & (16 : 2) : 2 \\
 (96 : 2) : 2 & (56 : 2) : 2 & (92 : 2) : 2
 \end{array}$$

238. Աշակերտն ուներ 84 կոպեկ. այդ փողի կեսը տվեց զրբի, իսկ մնացածի կեսով ել վրձին առավ. Քանի՞ կոպեկ մնաց մոտր:

$$15 \times 3 = (10 \times 3) + (5 \times 3)$$

$$\begin{array}{llll}
 239. 11 \times 3 & 33 \times 3 & 16 \times 3 & 27 \times 3 \\
 12 \times 3 & 32 \times 3 & 17 \times 3 & 26 \times 3 \\
 13 \times 3 & 31 \times 3 & 18 \times 3 & 25 \times 3 \\
 14 \times 3 & 29 \times 3 & 19 \times 3 & 24 \times 3 \\
 15 \times 3 & 28 \times 3 & 21 \times 3 & 23 \times 3 \\
 & & 22 \times 3 &
 \end{array}$$

240. Կորանտեսությունն ուներ 22 ձի, զրանից 3 անգամ ա-վելի կով, և կովերից 30-ով ավելի փոխար. Քանի՞ փոխար ու-ներ:

241. Կոռպերատիվն առաջին օրը վաճառեց 19 զուլգ կրկնա-կոշիկ, իերկրորդ օրը՝ 3 անգամ ավելի, իսկ յերրորդ օրը յերկու-որվա վաճառածից 15 զուլգով ավելի: Քանի՞ զուլգ վաճառեց յեր-րորդ օրը:

$$\begin{array}{ll}
 45 : 3 & 51 : 3 \\
 45 = 30 + 15 & 51 = 30 + 21 \\
 30 : 3 & 30 : 3 \\
 15 : 3 & 21 : 3 \\
 45 : 3 = (30 : 3) + (15 : 3) & 51 : 3 = (30 : 3) + (21 : 3)
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 242. 33 : 3 & 99 : 3 & 57 : 3 & 81 : 3 \\
 36 : 3 & 96 : 3 & 54 : 3 & 78 : 3 \\
 39 : 3 & 93 : 3 & 51 : 3 & 75 : 3 \\
 42 : 3 & 87 : 3 & 48 : 3 & 72 : 3 \\
 45 : 3 & 84 : 3 & 63 : 3 & 69 : 3 \\
 & & 66 : 3 &
 \end{array}$$

243. Յերկրի շուրջը, յեթե անընդհատ գնալու լինենք, կարելի չէ նավով կամ գնացքով պատել 48 օրում: Սավառնակը 3 անգամ

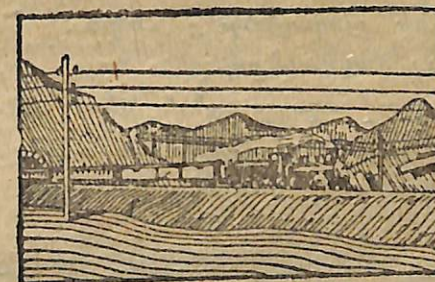
արագ ե թռչում գնացքից. քանի՞ օրում կարելի չէ պատել յերկրի շուրջը սավառնակով:

244. Յերկրի շուրջը, յեթե վոտով ճանապարհորդելու լինենք, կարելի չէ պատել 66 ամսում, հեծանվավորը 3 անգամ, իսկ ձիա-վորը 2 անգամ արագ ե գնում, քան վոտով գնացողը: Քանի՞ ամսում կարող ե պատել հեծանվավորը և քանի՞ ամսում՝ ձիավորը:

$$\begin{array}{ll}
 17 \times 4 & 23 \times 4 \\
 17 \times 4 = (10 \times 3) + (7 \times 4) & 23 \times 4 = (20 \times 4) + (3 \times 4)
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 245. 11 \times 4 & 25 \times 4 & 16 \times 4 \\
 12 \times 4 & 24 \times 4 & 17 \times 4 \\
 13 \times 4 & 23 \times 4 & 18 \times 4 \\
 14 \times 4 & 22 \times 4 & 19 \times 4 \\
 15 \times 4 & 21 \times 4 &
 \end{array}$$

246. Մարդատար գնացքն իր յետևից քաշում եր 12 վագոն, իսկ ապրանքատարը՝ 4 անգամ ավելի: Քանի՞ վագոն եր քաշում ապրանքատար գնացքը:

Գնացք

$$\begin{array}{ll}
 64 : 4 & 92 : 4 \\
 64 : 4 = (40 : 4) + (24 : 4) & 92 : 4 = (80 : 4) + (12 : 4) \\
 247. 44 : 4 & 64 : 4 & 72 : 4 \\
 48 : 4 & 68 : 4 & 76 : 4 \\
 52 : 4 & 96 : 4 & 84 : 4 \\
 56 : 4 & 92 : 4 & 88 : 4
 \end{array}$$

248. Փայտամշակման գործարանում որական պատրաստվում եր 37 պահարան, զրանից 59-ով ավելի՝ աթոռ և աթոռներից 4 անգամ պակաս՝ սեղան: Որական քանի՞ սեղան եր պատրաստվում:

249. Աշխատանքի սենյակում աշակերտները փայտի կտորներից և ստվարաթղթից յերկու տուն պատրաստեցին առաջին ուներ 88 լուսամուտ, իսկ յերկրորդը՝ 4 անգամ պակաս: Առաջին և յերկրորդ տան ամեն մի հարկը քանի՞ լուսամուտ ուներ, յեթե առաջին տանը 4 հարկանի յեր, յերկրորդը՝ 2 հարկանի և յեթե հարկերը հավասար քանակով լուսամուտներ ունեցին:

$$17 \times 5 \qquad 85 : 5$$

$$17 \times 5 = (10 \times 5) + (7 \times 5) \qquad 85 : 5 = (50 : 5) + (35 : 5)$$

250.

11×5	$95 : 5$	13×5
12×5	$75 : 5$	15×5
17×5	$55 : 5$	18×5
14×5	$85 : 5$	19×5
16×5	$65 : 5$	

251. Ձինաստանի շատ գործարաններում բանվորներն որակաւ աշխատում են 16 ժամ, իսկ մեզ մոտ 7 ժամ: Մեզ մոտ հնգորդականում բանվորը 1 որ հանգստանում է, իսկ Ձինաստանում հանգստի որերը հազվագյուտ են լինում—տարվա մեջ հինգ-վեց որ: Ձին բանվորը հնգորդականում քանի՞ ժամով է ավելի աշխատում մեր բանվորից:

252. Ձինաստանի քաղաքներից մեկում—Շանհայում բանվորները 95 գործադուլ կազմակերպեցին. այդ գործադուլների հինգերորդ մասը վերջացավ հոգուտ բանվորների, 20-ը հաջողվեցին կիսով չափ, իսկ մնացածները վերջացան անհաջողութամբ: Քանի՞ գործադուլ անհաջողութամբ վերջացավ:

$$15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.}$$

$$15 \times 6$$

$$16 \times 6 \qquad 78 : 6$$

$$16 \times 6 = (10 \times 6) + (6 \times 6) \qquad 78 : 6 = (60 : 6) + (18 : 6)$$

253.

11×6	$66 : 6$	15×6	$72 : 6$
16×6	$96 : 6$	13×6	$84 : 6$
12×6	$78 : 6$	14×6	$54 : 6$

254. Կոլտնտեսութունն ուներ 12 կով և դրանից 6 անգամ ավելի յեզ: Կոլտնտեսության գոմը բաժանված էր 6 մասի և անասուններից տեղավորված էլին յուրաքանչյուր մասում հավասարապես: Գոմի ամեն մի մասում քանի՞ անասուն էր տեղավորված:

225. Կոլտնտեսութունն աշնանը ցանեց 78 ցենտներ սերմ, իսկ գարնանը՝ 6 անգամ պակաս: ցանած սերմից 17 ցենտները շաղացան էր, իսկ մնացածը՝ շարքացան: Շարքացանով քանի՞ ցենտներ էր ցանված:

$$12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12 + 12$$

$$12 \times 7$$

$$12 \times 7 = (10 \times 7) + (2 \times 7)$$

$$96 : 8$$

$$96 : 8 = (80 : 8) + (16 : 8)$$

256.

11×7	$77 : 7$	11×8	$96 : 8$
14×7	$98 : 7$	12×8	$88 : 8$
12×7	$84 : 7$	11×9	$99 : 9$
13×7	$91 : 7$		

257. Դպրոցը II խմբի աշակերտության տվեց 96 ռուբլու կոշիկ գույքը 8 ռուբլով, իսկ մնացած կոշիկները բաժանվեց մյուս խմբերի աշակերտությանը: Քանի՞ գույք կոշիկ բաժանվեց մյուս խմբերին, յեթե հայտնի չէ, վոր ստացված էր 7 անգամ ավելի, քան տրվեց II խմբի աշակերտությանը:

258. Քաղաքային սպանդանոցում որակաւ մորթվում էր 77 խոշոր յեղջուրավոր անասուն, դրանից 7 անգամ պակաս խոզ և խոզերից 9 անգամ ավելի մանր յեղջուրավոր անասուն: Որակաւ քանի՞ մանր յեղջուրավոր անասուն էր մորթվում:

259. 10 կիլոգրամ հացահատիկից ստացվում է 8 կիլոգրամ ալյուր, իսկ 9 կիլոգրամ ալյուրից՝ 12 կիլոգրամ թխած հաց: Քանի՞ կիլոգրամ թխած հաց կստացվի 90 կիլոգրամ հացահատիկից:

260.

$(35 \times 2) - 36$	$(17 \times 4) + 15$
$(28 \times 3) - 56$	$(23 \times 4) - 35$
$(16 \times 5) - 48$	$(42 \times 2) + 14$
$(15 \times 6) - 27$	$(18 \times 3) + 25$

$$(12 \times 5) + 17$$

$$(11 \times 6) + 15$$

$$(13 \times 7) - 46$$

$$(12 \times 8) - 59$$

261.

$$\begin{array}{lll} 47 + (96 : 8) & 35 - (85 : 5) & 71 - (84 : 7) \\ 43 - (87 : 3) & 79 + (56 : 4) & 23 + (96 : 6) \\ 31 + (48 : 3) & 37 + (84 : 2) & 43 + (75 : 5) \\ 89 - (72 : 6) & 92 - (88 : 8) & 56 - (90 : 2) \end{array}$$

262.

$$\begin{array}{lll} (98 : 7) - 12 & 100 - (11 \times 9) & 19 + (77 : 7) \\ (84 : 6) + 17 & 70 + (81 : 9) & 72 - (11 \times 5) \\ (94 : 2) - 35 & 97 - (13 \times 6) & 47 + (66 : 6) \\ (68 : 4) + 29 & 15 + (92 : 4) & 69 - (11 \times 4) \end{array}$$

263. Գործարանի բոլոր բանվորներից հարվածային ելին 84 հոգի, իսկ վոչ հարվածային զրանից 7 անգամ պակաս։ Սոց-մըրց-ման պայմանագիրը չունեն բանվորություն վեցերորդ մասը։ Քանի՞ հոգի սոցմըցման պայմանագիրը չունեն։

264. Կոլտնտեսությունը լծկանների ոգնությունը ցանեց 16 ցենտներ խոտաբույսերի սերմ, իսկ արակտորով՝ 5 անգամ ավելի։ Քանի՞ ցենտներ խոտաբույսերի սերմ ցանեց։

265. Մինչև հեղափոխությունը մեծահասակ ազգաբնակչությունը լուրաբանչուր 100-ից 75-ը անդրազետ եր։ Հնգամյակի վերջում ամեն մի 100-ին ընկնող գրագետների թիվն ավելանալու լե 4 անգամ։ Հնգամյակի վերջում ամեն մի 1000 հոգուց քանի՞սն են գրագետ լինելու։

266. Մինչև հեղափոխությունը Յերեանում ամեն մի 100 լե-րեխայից սովորում ելին 33-ը։ Ներկայումս սովորողների թիվն ամեն մի հարյուրին 67-ով ավելի լե։ Ամեն մի 100-ից քանի՞սը չեն սովորում։

ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԻ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ ՅԵՐԿԱՆԻՇՈՎ

$$\begin{array}{lll} 8 \times 9 = 72 & 6 \times 4 = 24 & 5 \times 3 = 15 \\ 9 \times 8 = 72 & 4 \times 6 = 24 & 3 \times 5 = 15 \\ (8 \times 9) = (9 \times 8) & (6 \times 4) = (4 \times 6) & (5 \times 3) = (3 \times 5) \end{array}$$

Բազմապատկիչների տեղափոխելուց պատասխանը չի փոխվում։

Գրեցեք այս որինալները և տեղափոխելով բազմապատկիչները հաշվեք։

267.

$$\begin{array}{llll} 5 \times 7 & 6 \times 7 & 8 \times 5 & 4 \times 9 \\ 4 \times 8 & 7 \times 9 & 9 \times 8 & 7 \times 4 \\ 3 \times 9 & 3 \times 6 & 8 \times 3 & 6 \times 8 \\ 8 \times 2 & 7 \times 8 & 9 \times 6 & 6 \times 5 \\ 9 \times 6 & 7 \times 3 & 5 \times 9 & 4 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 12 \times 2 = 24 & 13 \times 3 = 39 & 15 \times 4 = 60 \\ 2 \times 12 = 24 & 3 \times 13 = 39 & 4 \times 15 = 60 \end{array}$$

Միանիշ թիվը յերկանիշով բազմապատկելու ժամանակ կարող ենք մտքով տեղափոխել բազմապատկիչները և հակառակը կատարել, այսինքն յերկանիշը բազմապատկել միանիշով, վոր ավելի հեշտ է. —

$$6 \times 13$$

$$13 = 10 + 3$$

$$7 \times 12$$

$$6 \times 3 = 18$$

$$7 \times 12 = (7 \times 10) + (7 \times 2)$$

$$6 \times 10 = 60$$

$$5 \times 17$$

$$18 + 60 = 78$$

$$5 \times 17 = (5 \times 10) + (5 \times 7)$$

$$6 \times 13 = 78$$

268.

$$\begin{array}{llll} 2 \times 13 & 5 \times 20 & 3 \times 31 & 2 \times 37 \\ 7 \times 14 & 8 \times 12 & 5 \times 14 & 3 \times 27 \\ 3 \times 25 & 3 \times 32 & 8 \times 11 & 4 \times 17 \\ 9 \times 11 & 2 \times 48 & 6 \times 16 & 5 \times 18 \\ 4 \times 24 & 4 \times 23 & 4 \times 19 & 6 \times 14 \\ 6 \times 12 & 7 \times 12 & 2 \times 43 & 7 \times 13 \end{array}$$

269. Վոչխարն բրական տալիս է 1 լիտր կաթ. կոլտնտեսու-թյունն ունեն 100 վոչխար. որով ստացած կաթի $\frac{1}{4}$ մասը հանձ-

նում ելին մանկամտերին, իսկ մնացածից պանիր ելին պատրաստում: որական քանի լիտր կաթից ելին պանիր պատրաստում:

270. Աշակերտը գնեց աշկոպից 16 տետր հատը 4 կոպեկով և տպեց մի ուղղանկյուն: Քանի կոպեկ պետք է լետ ստանալ:

271. Նմի Աշա երաներից 13-ը 2 ական որինակ թերթ ելին ստանում, 17-ը՝ 3-ական, իսկ 15-ը՝ 1-ական: Նմրի բոլոր աշակերտները քանի որինակ թերթ ելին ստանում:

272. Փականագործն որական պատրաստում է 4 փոքր կամ 2 մեծ կողպեք: ամսվա մեջ 14 որ փոքր և 11 որ մեծ կողպեքներ պատրաստեց: Քանի մեծ և փոքր կողպեք պատրաստեց ամսվա մեջ:

273. Թիթեղագործը 15 թերթ 2 կիլոգրամանոց և 14 թերթ 3 կիլոգրամանոց թիթեղից զուլներ պատրաստեց: Քանի զուլ պատրաստեց, լեթե ամե: մի զուլի վրա 2 կիլոգրամ թիթեղ գնաց:

274. Մի փեթակից ստացվում էր 8 կիլոգրամ մեղր: Ղարոցի ուներ 12 փեթակ: Ստացված մեղրի $\frac{1}{4}$ մասը տրվեց մանկապարտեզին, իսկ մնացածը տրվում էր առավոտները նախաճաշի հետ աշակերտութանը: Քանի կիլոգրամ մեղր տրվեց նախաճաշի հետ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԸՍՏ ՄԱՍԵՐԻ ՅԵՎ ՊԵՐՈՒՆԱՆՈՒԹՅԱՆ

275. Վերցրեք ժապավենաձև մի թուղթ և ծալելով բաժանեք լերեք հավասար մասի:—կտրեք մի մասը:—կտրածն ամբողջի վրա մասն է:

Յերբերդ մասը գրվում է ախպես $\frac{1}{3}$ ուրեմն լերբերդ մասը գտնելու համար պետք է բաժանել 3 հավասար մասերի:—

276. $\frac{1}{3}$ ժամը քանի՞ ղոպե լե:

277. 15 կողպեկի $\frac{1}{3}$ մասը քանի՞ կոպեկ է:

Դիցուք տված է 84-ը բաժանել 3 ի:—

84 : 3 նշանակում է գտնել 84-ի $\frac{1}{3}$ մասը:

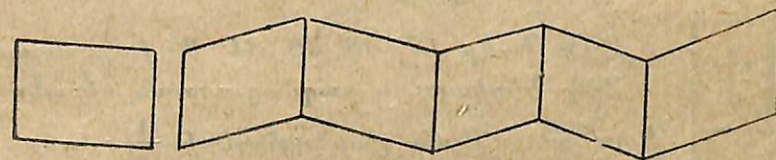
278. Հաշվեք՝ վորքան է 12, 21, 36, 48, 54, 69, 78, 87, 96-ի $\frac{1}{3}$ մասը:

279. Տետրում գծեք մի ուղղանկյուն և $\frac{1}{3}$ մասը գծիկներով սևացրեք:

280. Աշակերտն ուներ 72 կոպեկ: $\frac{1}{3}$ մասը ծախսեց: Քանի կոպեկ մնաց մոտը:

281. Աշկոպում կար 99 մատիտ: $\frac{1}{3}$ մասը վաճառվեց, քանիսը մնաց:

282. Թղթից կտրեք մի ուղղանկյուն և ծալելով բաժանեք 6 հավասար մասերի: կտրեք մի մասը:—վր մասն է կտրածը:—

վեցերորդ մասը գրվում է $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{6}$ մասը վորոշելու համար պետք է բաժանել 6-ի:—

283. Ժամի $\frac{1}{6}$ մասը քանի՞ ղոպե լե:

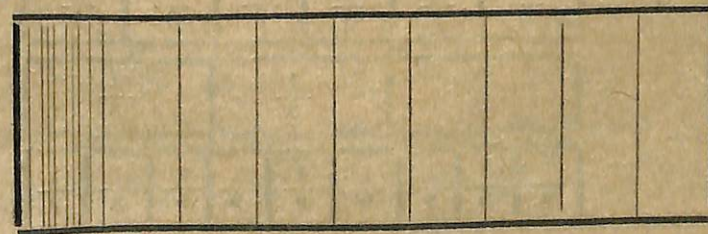
284. Գտեք 18, 24, 36, 42, 54, 66, 72, 84, 90-ի $\frac{1}{6}$ մասը:

285. Աշակերտն իր ունեցած 42 թերթ թղթի $\frac{1}{6}$ մասը գործադրեց: քանի՞ թերթ մնաց:

386. Դրքի $\frac{1}{6}$ մասը 13 թերթ է: Քանի՞ թերթ ունի գիրքը:

287. Կոտնտեսութունը նախատեսել էր ցանել 78 ցենտներ սերմ: $\frac{1}{6}$ մասի չափով ավելի ցանեց նախատեսածից: Ինչքան սերմ ցանեց:

288. 9 սանտիմետր չերկարությամբ մի ուղղանկյուն նկարեք և բաժանեք 9 հավասար մասերի:— $\frac{1}{9}$ մասը գծիկներով սևացրեք ախպես:—

63 : 9-ի նշանակում է գտնել 63 ի $\frac{1}{9}$ մասը.—

289. Գտեք 99, 81, 72, 63, 54, 45, 36, 27, 18-ի $\frac{1}{9}$ մասը.

290. Աշխատանքի իր ունեցած 81 ուղղանկյան աշխատանքների $\frac{1}{9}$ մասը վաճառեց.— Քանի՞սը մնաց:

291. Աշխատանքի սենյակում աշակերտները պատրաստեցին 72 հասարակ քանոն և դրանից 9 անգամ պակաս ուղղանկյունա-
շափ: Քանի՞ քանոն պատրաստեցին:

$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$
---------------	---------------	---------------

292. Գտեք 9, 15, 27, 39, 45, 57, 66, 75, 84,

93-ի $\frac{1}{3}$ մասը:

Առաջ գլուղում վարելահողի $\frac{1}{3}$ մասը հանգստա-
նում եր, իսկ մնացածը գտնվում եր ցանքսի տակ. նկարում ցույց
տվեք՝ վճիռ մասն եր գտնվում ցանքսի տակ:

$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$

293. Գտեք 12, 48, 60, 84, 96-ի $\frac{1}{6}$ մասը:

294. Ներկալուծա բազմադաշտյան սիստեմ է.—

Կոլտնտեսության վարելահողերի $\frac{1}{6}$ մասը ցան-
ված եր արմատապտուղներ, լերկու վեցերորդ
մասը խոտաբույսեր, $\frac{1}{6}$ մասը զարնանացան հացա-

հատիկ, իսկ մնացածն աշնանացան հացահատիկ. նկարի վրա ցույց
տվեք՝ վճիռ մասն եր աշնանացանը:

$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$

295. Գտեք 90, 72, 54, 45, 81, 36, 63-ի $\frac{1}{9}$

մասը:

296. Մերձքաղաքային տնտեսութան բանջարա-

նոցի $\frac{1}{9}$ մասը ցանված եր կաղամբ, $\frac{1}{9}$ մասը

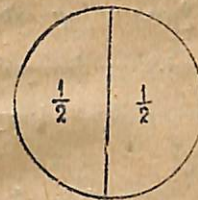
ճակնդեղ, $\frac{1}{9}$ մասը դանազան բանջարեղեններ,
իսկ մնացածը գետնախնձոր. — նկարեք տեսքում
նույն ձևով, ավելի մեծ և նշանակեք նկարնե-
րով լուրաքանչյուր մասում ինչ վոր ցանված է.—

Նկարում ամբողջ
հողամասը բաժան-
ված է, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{9}$
մասերի:

Ա Մ Բ Ո Ղ Զ					
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$
$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$

Նկարի վրա ցույց տվեք՝ ամբողջը քանի $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$ և $\frac{1}{9}$ մա-
սեր ունի.— $\frac{1}{3}$ քանի անգամ է ավել $\frac{1}{9}$ -ից, $\frac{1}{3}$ -ը քանի $\frac{1}{6}$ է:

297. Գտեք 30, 42, 76, 84, 52, 28, 48, 92-ի $\frac{1}{2}$ մասը:

298. Աշակերտն իր ունեցած 75 կոպեկից 33
կոպեկ տվեց զրբի, իսկ մնացածի $\frac{1}{2}$ մասով կար-
կին առավ.— վորքան արժեք կարկինը:

299. Գտեք 80, 96, 64, 36, 28, 72, 56-ի $\frac{1}{4}$ մասը:

300. Կոլտնտեսութունը պիտի հանձնեք 78
ցենտներ բամբակ.— առաջին հավաքին հանձնեց
28 ցենտներ, լերրորդ հավաքին մնացածի $\frac{1}{4}$

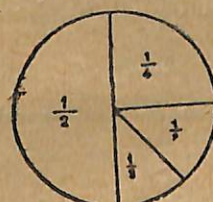

մասը.— վորքան եր հանձնել լերրորդ հավաքին:

301. Գտեք 64, 56, 48, 24, 72, 96, 88-ի $\frac{1}{8}$ մասը

302. Գործարանի մի բաժնում աշխատում էին
72 բանվոր. դրանցից կուսակցական էին 16 հո-
գի, անկուսակցական $\frac{1}{8}$ մասը, իսկ մյուսները

կոմկերիտական էին: Քանի՞ կոմկերիտական կար:

303. Քանի $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ մասեր ունի ամբողջը

304. Քանի $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{8}$ մասեր ունի $\frac{1}{2}$ -ը

305. Քանի $\frac{1}{8}$ մասեր ունի $\frac{1}{4}$ -ը ցույց տվեք
նկարի վրա:

Ինչպիսի՞ մասերի լե բաժանված առաջին զիծը, լերկորդ զիծը

306. Գտեք 70, 90, 50, 60, 80, 40, 30-ի $\frac{1}{10}$ մասը:

307. Գտեք 35, 40, 55, 95, 80, 75, 60, 25-ի $\frac{1}{5}$ մասը. $\frac{1}{5}$ մա-
սը քանի՞ անգամ է ավել $\frac{1}{10}$ մասից:

308. Գտեք 60-ի $\frac{1}{5}$ և $\frac{1}{10}$ մասերն ու համեմատեցե՛ք միմյանց հետ:

հետ:

309. Կողանտեսությունն ունեն 100 խոշոր լեղջուրավոր տնտեսուն, վորի $\frac{1}{5}$ մասը կաղմում ելին կովերը, մնացածի $\frac{1}{10}$ մասը մատակները, իսկ մյուսները՝ լծկանները: Քանի՞ լծկան ունեն կողանտեսությունը:

$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Նկարե՛ք մի ուղղանկյուն և բաժանե՛ք լոթ հավասար

մասերի: Ընչպիսի մասեր կստանա՞ք:

310. Գտե՛ք 14, 21, 35, 49, 56, 63, 77, 84, 91, 98-ի $\frac{1}{7}$ մասը:

մասը:

311. Դպրոցի լերկու լերկորդ խմբերում սովորում ելին 77 հոգի:—զրանցից $\frac{1}{7}$ մասը «Հոկտեմբերիկ» չեն ստանում: Յերկու խմբերից քանի՞ հոգի լեն «Հոկտեմբերիկ» ստանում:

312. Հաշվե՛ք:—

Մեարի $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{10}, \frac{1}{5}$ մասը քանի՞ սանտիմետր է.

Դեցիմետրի $\frac{1}{2}, \frac{1}{5}, \frac{1}{10}$ մասը քանի՞ սանտիմետր է.

Ռուբլու $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{10}$ մասը քանի՞ կոպեկ է.

Ցենտների $\frac{1}{5}, \frac{1}{10}, \frac{1}{2}, \frac{1}{4}$ մասը քանի՞ կիրոգրամ է.

Քանի՞ ռուպլե լեն $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}, \frac{1}{10}$ ժամը:

313. Չափեցե՛ք և վորոշեցե՛ք սեղանի, նստարանի դասարանի,

$\frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \frac{1}{3}, \frac{1}{9}$ մասը:

314. Քանի՞ 10 կոպեկ է մի ռուբլին:—

սա նշանակում է իմանալ, թե 100 կոպեկը քանի 10 կոպեկ է, կամ ուրիշ խոսքով տասած 10 կոպեկը քանի՞ անգամ է պարունակվում 100 կոպեկի մեջ:

315. Հաշվե՛ք:—

Քանի՞ 10 սանտիմետր կամ քանի՞ դեցիմետր է մետրը:

Քանի՞ 4 կոպեկ է ռուբլին:

Քանի՞ 5 ռուբլիանոցով կարելի լեն փոխարինել 20, 50, 10, 100 ռուբլիանոցը:

Քանի՞ 5 կիրոգրամ է ցենտները:

Քանի՞ 2 սանտիմետր է դեցիմետրը:

Քանի՞ 5 կոպեկ է 30 կոպեկը 45, 75, 80 կոպեկը:

5 կոպեկը ռուբլու վո՞ր մասն է.

10 սանտիմետրը մետրի վո՞ր մասն է:

10 կիրոգրամը ցենտների վո՞ր մասն է:

316. Քանի՞ անգամ է պարունակվում

3-ը 18, 27, 39, 81, 96, 45, 57-ի մեջ.

7-ը 28, 42, 77, 84, 98-ի մեջ.

9-ը 90, 45, 63, 36, 72, 81-ի մեջ.

6-ը 42, 24, 72, 84, 96, 54-ի մեջ.

4-ը 28, 32, 44, 64, 84, 92-ի մեջ.

8-ը 96, 48, 72, 56, 64, 24-ի մեջ:

317. Այս որինականերում գտե՛ք պարունակությունը.

100 : 4	80 : 10	96 : 6	84 : 3
75 : 5	36 : 9	72 : 8	84 : 7
65 : 5	84 : 2	48 : 4	84 : 6

318. Աշակերտը գնեց 20 գրչածալը 2 հատը 3 կոպեկով և տետր՝ հատը 5 կոպեկով. այդ բոլորին վճարեց 1 ռուբլի:—Քանի՞ տետր գնեց:

319. Կողանտեսականը կողպերատիվից գնեց 15 մետր, մետրը 3 ռուբլիանոց կիսաբրդե կտոր և մի քանի մետր ել մետրը 4 ռուբլիանոց բրդե կտոր. այդ բոլորին վճարեց 89 ռուբլի: Մետրը 4 ռուբլիանոց կտորից քանի՞ մետր գնեց:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄՆԱՅՈՐԴՈՎ

3 : 2 = 1 (1 մնացորդ)	13 : 5 = 2 (3 մնացորդ)
7 : 2 = 3 (1 մնացորդ)	27 : 2 = 13 (1 մնացորդ)

320. Բաժանե՛ք մնացորդով.

14 : 5	80 : 9	23 : 7	81 : 4
23 : 4	17 : 2	69 : 7	71 : 2
45 : 6	37 : 8	50 : 6	93 : 7
74 : 8	51 : 9	57 : 3	97 : 3
62 : 9	75 : 10	49 : 3	68 : 5

321. 62 մետր կտորից շապիկներ կտրեցին, ամեն մեկի համար գործադրելով 4 մետր քանի՞ շապիկ կտրեցին և քանի՞ մետր կտոր մնաց:

322. Դպրոցը պարտեղում տնկելու համար ստացավ 47 ծառ. —
այդ ծառերը անկեցին իննը շարքում հավասարապես: Քանի՞ ծառ
մնաց:

323. Խմբում կար 37 աշակերտ — ամեն մի նստարանի վրա
նստած էին 3-ական աշակերտ: Քանի՞ նստարանի վրա էլին տե-
ղավորված աշակերտները և վերջին նստարանին քանի՞ աշակերտ
եր նստած:

324. 43 կոպեկով քանի՞ 5 կոպեկանոց տետր կարելի է գը-
նել և քանի՞ կոպեկ կավելանա:

325. Գտեք ա՛յն թվերը 30-ից 50-ի սահմանում, Վորոնք 2-ի
վրա բաժանվում են մնացորդով:

326. Գտեք 50-ից 70-ի սահմանում բոլոր 4-ի և 5-ի վրա
մնացորդով բաժանվող թվերը:

327. Քանի՞ մետր և դեցիմետր է 23 դեցիմետրը:

328. Քանի՞ դեցիմետր և սանտիմետր է 55 սանտիմետրը:

329. Գրեք 70-ից մինչև 100 բոլոր թվերը և տակը գծեք ա՛յն
թվերը, վոր մնացորդով բաժանվում են 3-ի և 6-ի վրա:

330. Գրեք 14-ից 56-ի սահմանում 7-ի վրա մնացորդով բա-
ժանվող թվերը:

331. Գրեք 40-ից 80-ի սահմանում 8-ի վրա մնացորդով բա-
ժանվող թվերը:

332. Գրեք 10-ից 100-ի սահմանում 9-ի վրա մնացորդով բա-
ժանվող թվերը:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 1000-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

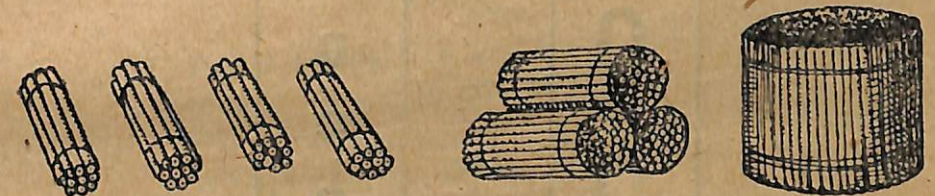
ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Տասնյակներով համընթաց մինչև 100:

Հարյուրներով համընթաց մինչև հազար:

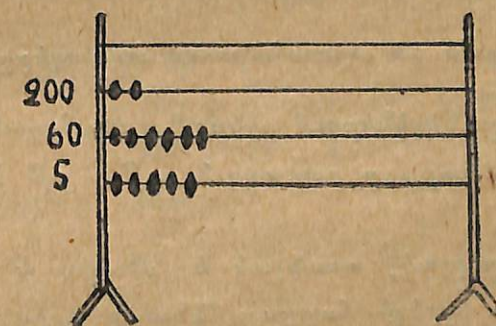
Հարյուրներով լետ համընթաց՝ սկսելով հազարից:

2. Ձողիկները կապեք տասնյակներով: Դրանցից 10 տասնյակ
միացրեք և դարձրեք ավելի մեծ կապեր, ինչպես տեսնում եք
ներքևի նկարում:

10 տասնյակը վճռեմք և

10 հարյուրյակը վճռեմք և

Հարյուրյակները համընթաց վճռ լարին են դրում, ներքևից
կաշված:

3. Համընթաց դրեք 3 հարյուրյակ կամ 3 հարյուր:

Քանի՞ հարյուրյակ ու տասնյակ է չորս հարյուր ութսունը:

Այդ թիվը գցեք համընթաց վրա:

Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ ու միավոր ե չորս հարյուր ութսուն հինգը:

4. Միավորը, տասնավորը և հարյուրավորն արտահայտեցե՞ք մեծ ու փոքր ողակներով, այսպես՝ Տեսրում գծեք 3 սյունյակ, փորոնց վերևը նշանակեցե՞ք «հարյուրավորներ», «տասնավորներ», «միավորներ»: Մեծ ողերով արտահայտեցե՞ք հարյուրավորները, միջակներով՝ տասնավորները, իսկ փոքրերով՝ միավորները, ինչպես՞ ցույց ե տալիս ներքևի նկարը:

Հարյուրավորներ	Տասնավորներ	Միավորներ
0	0	0
0		0
0		0
		0
		0
3	1	5

Ի՞նչքան են արտահայտում այս ողերը:

5. Այդպիսի սյունյակներում ողերով արտահայտեցե՞ք—հարյուր հիսուն չորս, յեքեք հարյուր քառասուն ութ, յոթ հարյուր քսան վեց:

6. Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ և միավոր ե չորս հարյուր ութսունը: Ի՞նչպես կգրե՞ք—հարյուր իննսուն, չորս հարյուր քսան, հինգ հարյուր տասնուութ, վեց հարյուր հիսուն ինն, ութ հարյուր չորս, հինգ հարյուր:

7. Կարգացե՞ք հետևյալ թվերը—200, 600, 500, 800, 700, 400, 570, 810, 135, 146, 254, 317, 534, 306, 707, 409:

8. Գրե՞ք—170, 400, 517, 619, 560, 460, 208, 366, 607, 172:

9. Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ ու միավոր ե.
146-ը = 1 հ., 4 տ., 6 մ.

641-ը =

937-ը =

666-ը =

240-ը =

790-ը =

540-ը =

420-ը =

10. Կարգով գրե՞ք.

230-ից մինչև 250

312-ից » 337

548-ից » 563

761-ից » 780

816-ից » 840

11. Քանի՞ կոպեկ ե 5 ա. 15 կ.

Քանի՞ ուռլի լե 400 կոպեկը:

Քանի՞ ուռլի և կոպեկ ե 406 կամ 520 կոպեկը:

Ի՞նչպես կգրե՞ք հազարը:

12. Բաց արե՞ք գրի 135-րդ լերեսը:

Ցույց տվե՞ք լրագրի 210-րդ համարը:

Ցույց տվե՞ք գրադարանի 308 համարի գիրքը:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

13. Վճրքան կլինի.

100 կոպեկ + 100 կոպեկ

200 թերթ + 100 թերթ:

14. Հաշվե՞ք բանավոր.

800 + 100	700 + 100	300 + 200
400 + 100	800 + 100	300 + 300
500 + 100	900 + 100	400 + 400
600 + 100	200 + 200	500 + 500
200 + 400	300 + 400	600 + 300
200 + 600	500 + 300	700 + 200

200 — 100	600 — 100	1000 — 100
400 — 100	800 — 100	500 — 200
600 — 200	400 — 300	900 — 300
800 — 200	700 — 300	800 — 400

15. Գտե՛ք անհայտ թիվը և գրե՛ք x -ի փոխարեն.

$$x - 400 = 300$$

$$x - 600 = 400$$

$$x + 400 = 700$$

$$x + 700 = 900$$

16. Հաշվե՛ք բանավոր.

$$100 + 80 \qquad 480 - 80$$

$$100 + 90 \qquad 270 - 70$$

$$300 + 50 \qquad 340 - 40$$

$$300 + 70 \qquad 590 - 90$$

17. Հաշվե՛ք համընդհանուր.

$$240 + 20 \qquad 370 - 40$$

$$160 + 30 \qquad 460 - 30$$

$$530 + 50 \qquad 280 - 60$$

$$450 + 40 \qquad 650 - 20$$

18. Գտե՛ք անհայտ թիվը և գրե՛ք x -ի փոխարեն.

$$x - 20 = 120 \qquad x + 20 = 120$$

$$x - 50 = 210 \qquad x + 40 = 240$$

$$x - 70 = 320 \qquad x + 50 = 350$$

$$x - 80 = 410 \qquad x + 70 = 490$$

19. Մի պաշտոնյա, վոր ամսական ստանում էր 280 ռուբլի ռոճիկ, մարտ ամսին հագուստի և կոշիկի տվեց 40 ռ., իսկ մայիսին՝ 40 ռ. տվելիս Մայիսի ռոճիկից ինչքան մնաց ուրիշ ծախսերի համար:

20. Ճաշարանին մի որվա համար բաց թողին 100 կիլոգրամ

միս, 50 կիլոգրամ կարտոֆիլ և 20 կիլոգրամ բրինձ: Այդ մթերքից ավելացավ 30 կիլոգրամ Վո՛րջանը գործադրվեց:

21. Զբանցքի աշխատանքների համար 2 տեխնիկոմներ կազմակերպեցին շաբաթուրյակ, վորին մասնակցեցին առաջին տեխնիկոմից 150 մարդ, իսկ լերկորդից՝ 40-ով ավելի: Յերկրորդ տեխնիկոմից քանի՞սն էր ուսանող, լեթե ուսանողուհիների թիվը 80 էր:

22. Հաշվե՛ք բանավոր.

$$120 + 100 \qquad 220 - 100$$

$$150 + 200 \qquad 370 - 200$$

$$230 + 400 \qquad 460 - 300$$

$$440 + 300 \qquad 680 - 500$$

$$130 + 130 \qquad 260 - 130$$

$$140 + 140 \qquad 280 - 140$$

$$310 + 310 \qquad 620 - 310$$

$$420 + 420 \qquad 840 - 420$$

23. Գրե՛ք և հաշվե՛ք.

$$230 + 140 - 110 \qquad 340 - 120 + 240$$

$$450 + 240 - 330 \qquad 270 - 150 + 130$$

$$780 + 210 - 520 \qquad 480 - 250 + 230$$

$$430 + 430 - 250 \qquad 560 - 230 + 150$$

24. Փոստատարը նամակները և ուրիշ թղթեր ցրում էր որպեսզի լերկու անգամ: Մի որ առաջին հերթին նա ցրեց 240 հասարակ, 120 պատվիրված նամակ և 250 լրագիր, իսկ լերկորդ հերթին՝ 130 հասարակ, 50 պատվիրված նամակ և 140 լրագիր:

Մի որում քանի՞ պատվիրված նամակ և քանի՞ լրագիր ցրեց նա ամանձին-ամանձին:

25. Բնադիրտու թխան դասագրքի լերեսների թիվը 160 է, լեզվին՝ 130, իսկ մաթեմատիկային՝ այդ լերկուսից 170 լերեսով պակաս: Քանի՞ լերեսից է բաղկացած մաթեմատիկայի դասագիրքը:

26. Հյուրանոցից մինչև կինոյի շենքը 270 մետր է, կինոյից մինչև դեղատուն 120 մետրով ավելի, իսկ դեղատանից մինչև փողոցի ծալը՝ 150 մետրով պակաս՝ կինոյի և դեղատան տարածու-

թյունից, Վերջան և փողոցի լերկարությունը հյուրանոցից մինչև փողոցի ծալրը:

1000 մետրը մի կիլոմետր է:

27. Յերկար պարանի միջոցով չափեք 1 կիլոմետր տարածություն:

28. Աչքաչափով վորոշեցեք 1 կիլոմետր հեռավորություն, ապա ստուգեք ուղեւորով կամ պարանով:

29. Չափեք ձեր փողոցը—1 կիլոմետրից ավելի չէ, թե՛ պակաս:

30. Հաշվեք համընդամենը:

$140 + 22$	$168 - 22$
$150 + 31$	$178 - 51$
$240 + 43$	$185 - 34$
$320 + 61$	$376 - 63$

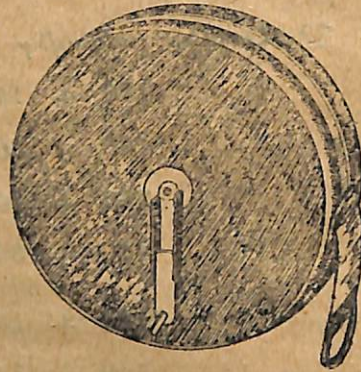
31. Հաշվեք համընդամենը:

$250 + 34$	$395 - 43$
$340 + 58$	$478 - 54$
$120 + 45$	$396 - 72$
$530 + 67$	$789 - 67$

32. Հաշվեք գումարը:

$347 + 51$	$465 - 43$	$365 - 44$
$445 + 42$	$684 - 31$	$296 - 82$
$577 - 64$	$758 - 46$	$167 - 53$
$888 - 75$	$987 - 74$	$499 - 75$

33. 145 և 234 լորին դասավորեք հարյուրյակներով, տասնյակներով ու միավորներով, ապա գումարեցե՛ք համապատասխան կարգերն ալիս:

$$100 + 40 + 5$$

$$200 + 30 + 4$$

$$300 + 70 + 9 = 379$$

34. Հաշվեք գումարը:

$325 + 132$	$575 - 134$
$573 + 216$	$857 - 523$
$384 + 315$	$683 - 251$
$663 + 124$	$968 - 542$

$312 + 233$	$545 - 233$	$717 + 131$
$144 + 324$	$468 - 324$	$848 + 131$
$263 + 135$	$398 - 135$	$425 + 414$
$524 + 251$	$775 - 251$	$839 - 414$

$(6 \times 7) + 416$	$265 - (72 : 3)$
$(7 \times 8) + 323$	$736 - (88 : 4)$
$(5 \times 7) + 648$	$659 - (78 : 3)$
$(18 \times 3) + 235$	$466 - (64 : 16)$

35. Մի բանվոր ստանում էր 158 ռ. առճիկ, Վերջին ամսվա առճիկը նա ծախսեց ալիս:

անունդի՝ 74 ռ.

զգեստի, կոշիկի՝ 31 ռ.

բնակարանի, լույսի՝ 12 ռ.

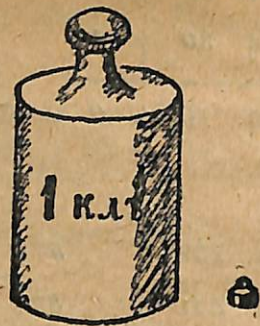
մյուս կարիքներին՝ x

Վերջան ծախսեց նա մյուս կարիքների համար:

36. Հյուանոցի կազմակերպման համար հատկացվեց 568 ռ., վորից գործիքներին՝ 165 ռ., փայտանյութերին՝ 67 ռ. ավելի, քան գործիքներին, մնացածն էլ՝ սարքավորման, ինչքան ծախսվեց սարքավորման համար:

37. Բանկոսպին իր անդամներին տուրքին ուր բաց թողեց 312 կիլոգրամ շաքար, իր կրորդ ուր գրանից 63 կիլոգրամ ավելի, իսկ լերորդ ուր՝ 311 կիլոգրամ:

Ինչքան շաքար բաց թողնվեց 4 որսու:

1000 գրամը 1 կիլոգրամ է:

Թեթև իրեր կշռելու համար պետք է ձեռքի տակ ունենալ հետևյալ կշռաքարերը:

1 գրամ	10 գրամ	100 գրամ
2 „	20 „	200 „
5 „	50 „	250 „
		500 „

38. Նախ ձեռքն առնելով վորոշեք, ապա կշռեք հաց, բրինձ կամ լոբի, աղ և այլն:

39. Կուտնտեսութունը զնեց զանազան սերմեր սոխի՝ 400 գրամ, բադուկի՝ 250 գրամ, գաղարի՝ 325 գրամ, մնացածն էլ բոդկի սերմ: Վճրքան եր բոդկի սերմը, յեթե բոլոր սերմերի ընդհանուր քաշը 1 կիլոգրամ եր:

40. 788 կիլոգրամ սերմացուն գտեցին 2 որում: 1 որը գոյացավ 342 կիլոգրամ և 600 գրամ մաքրված սերմացու: Քանի կիլոգրամ եր 11 որվա մաքրածը, յեթե 2 որվա գտումից գոյացել եր 24 կիլոգրամ և 400 գրամ աղբ:

41. Կոտայերատիվը բաց թողեց անձին 650 գրամ շաքար, 35 գրամ թեյ և դրանցից 385 գրամով պակաս լուր: Այդ բոլորի քաշը 1 կիլոգրամից ավելի չի, թե՛ պակաս, և վորքանով:

42. Հաշվեք համըրիչով:

134 + 6	140 — 6	373 + 7
245 + 5	250 — 5	380 — 7
324 + 36	360 — 36	254 + 126
245 + 25	270 — 25	380 — 126

43. Հաշվեք գրավոր:

316 + 44 — 227	442 — 321 + 169
435 + 45 — 165	675 — 452 + 347
524 + 46 — 346	447 — 215 + 318
643 + 47 — 554	864 — 242 + 248

$$321 + 249 — 156$$

$$454 + 316 — 524$$

$$137 + 633 — 447$$

$$565 + 215 — 368$$

44. Դպրոցի արհեստանոցում պատրաստեցին 3 թռչնոց և տրվին կոլեկտիվ անտեսությանը: Այդ թռչնոցների վրա ծախսվեց 7 ռուբլի 90 կոպեկ, ինչ եր նստել թռչնոցներից ամենամեծը, յեթե միջակը նստել եր 2 ռ. 70 կ., իսկ ամենափոքրը՝ 52 կոպեկով պակաս միջակից:

45. Կուտնտեսութունն ունեւր 553 վոչխար և 341-ով պակաս ալծեր: Նույն գլուղի մասնավոր անտեսութուններն ունեւին 215 ալծ ու վոչխար: Քանի ալծ ու վոչխար կար ալդ գլուղում:

46. Փայտամշակման գործարանը մի տասնորյակում պատրաստեց 256 ալթոռ, 134 սեղան և ալդ լերկուսից 246-ով պակաս պահարան: Քանի կտոր կահկարասի պատրաստվեց ալդ ժամանա կամիջոցում:

47. Քաղաքի մի թաղամասում վերջին 3 որը բաժանվեց 690 լիտր կաթ. մի որում՝ 216 լիտր, մյուսում՝ 226 լիտր, մնացածն էլ՝ վերջին որը: Քանի լիտր կաթ բաժանվեց վերջին որը:

48. Հաշվեք համարիչով:

156 + 53	435 + 182
242 + 65	356 + 461
416 + 291	617 + 192
528 + 181	746 + 173

49. Հաշվեք գրավոր:

246 + 128	371 — 128	384 + 449
437 + 246	683 — 246	278 + 176
185 + 256	441 — 256	759 — 478
238 + 274	512 — 275	519 — 378

$$\begin{array}{ll} (4 \times 17) + 138 & 462 - (76 : 2) \\ (7 \times 12) + 284 & 476 - (78 : 2) \\ 597 - (8 \times 6) & (36 : 9) + 199 \\ 598 - (99 : 11) & (48 : 6) + 153 \end{array}$$

50. Գյուղում գարնանը տրտկտորով վարեցին 267 կտոր հող, իսկ գութանով՝ 118 կտորով պակաս։ Այդ բոլոր հողերը ցանեցին ԽՆՀՋ-ան ցանք ունեւ ալդ գյուղը, լեթե տշնանացանը 181 կտոր եր։

51. 864 հողամասերից 287-ը, վորը մասնավոր անտեսութուններին եր, ցանվեց շաղացանով։ Մնացած հողամասերը, վորոնք կոտնտեսութւնն ելին, ցանվեց շարքացանով, վորից ցորեն 285, գորի՝ 168 հողամասում, մնացած հողամասերումն ել՝ հաճար։ Քանի հողամաս եր հաճարը։

52. Քաղաքից մինչև առաջին կայարան ամրացված եր 238 հեռագրասյուն, ալդ կայարանից մինչև մյուսը՝ 65-ով պակաս, իսկ լերկրորդ կայարանից մինչև շրջանի կենտրոնը՝ 18 հեռագրասյունով ավելի, քան 2 կայարանների միջև ընկած հեռագրասյունները։ Քանի հեռագրասյուն եր ընկած քաղաքից մինչև շրջանի կենտրոնը։

53. Համրիչի միջոցով 317-ից հանեք 62-ը։

Նախ 317-ը վերլուծեք հարյուրյակների, տասնյակների ու միավորների, իսկ 62-ը՝ տասնյակների ու միավորների, ապա հանեք այսպես։

$$\begin{array}{r} 2 \text{ հարյուրյակ } 11 \text{ տասնյակ } 7 \text{ միավոր} \\ - \quad \quad \quad 6 \quad \quad \quad 2 \quad \quad \quad \\ \hline 2 \quad \quad \quad 5 \quad \quad \quad 5 \quad \quad \quad = 255 \end{array}$$

54. Նույն ձևով հաշվեք։

$$\begin{array}{ll} 206 - 165 \\ 503 - 140 \\ 609 - 364 \\ 805 - 570 \end{array}$$

55. Հաշվեք գրավոր, համապատասխան կարգերն իրար տակ գրելով։

$$\begin{array}{lll} 206 - 143 & 560 - 306 & 480 - 209 \\ 604 - 371 & 370 - 107 & 702 - 156 \\ 606 - 346 & 930 - 601 & 640 - 401 \\ 909 - 679 & 780 - 402 & 805 - 519 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 208 - 109 & 508 - 249 & 407 - 173 \\ 401 - 302 & 305 - 168 & 342 - 208 \\ 605 - 407 & 800 - 326 & 712 - 509 \\ 807 - 208 & 900 - 634 & 998 - 409 \end{array}$$

56. Քաղաքի 3 փողոցներում անկեցին 605 տունկ։

$$\begin{array}{ll} \text{I փողոցում} & 195 \text{ տունկ} \\ \text{II } & x \\ \text{III } & 208 \end{array}$$

Քանի տունկ անկեցին II փողոցում։

57. Մի 7-ամյա գյուղացի զբոսանք կաղմակերպեց։ I աստիճանի խմբերից մասնակցում եր 125, իսկ 7-ամյակի խմբերից՝ 29-ով պակաս աշակերտներ, 7-ել ուսուցիչ։ Քանի մարդ եր մասնակցում զբոսանքին։

58. Փականադործական արհեստանոցը հնգորյակում պատրաստեց մի շարք իրեր—զուան ոգեր 217 հատ, պտուտակներ՝ 85, կողպեքներ՝ 58. բացի ալդ վերանորոգեց մի քանի իրեր։ Քանի իր վերանորոգվեց, լեթե նոր պատրաստած ու վերանորոգած իրերի թիվը 384 եր։

59. Պրոներական կոլեկտիվը կարգի բերեց քաղաքի մի հրապարակի ծաղկանոցը, վորտեղ անկեց 106 վարդենի սածիլեց 58 մեխակի, 98 մանուշակի բույս և ալդ բոլորից 85-ով պակաս նարգիզի բույս։ Ընդամենը քանի ծաղիկ անկեցին ու սածիլեցին։

60. Գործարանում աշխատում եր 738 բանվոր ցերեկը՝ 314 մարդ, գիշերվա առաջին նվազում՝ 207 մարդ։ Քանի բանվոր եր աշխատում գիշերվա լերկրորդ նվազում։

61. Կոտնտեսութւնն ունի 436 վոչխար և 287-ով պակաս այծ, իսկ այծերից 26-ով ավելի խոշոր լեղջուրավոր անասուններ։ Քանի խոշոր ու մանր լեղջուրավոր անասուն ունեւ կոտնտեսութւնը։

62. Փարնանացանի շրջանում մի որ կոտնտեսայիններից դաշտային աշխատանքի անցան 84 տղամարդ և 17-ով պակաս կին և

աղջիկներ, Բացի այդ դպրոցի բարձր խմբերի աշակերտները՝ Քանին աշակերտ եր մասնակցում աշխատանքին, ինքն աշխատողների ընդհանուր թիվը 230 եր:

63. Ճամբար մեկնեցին 3 խումբ պիոներներ: Առաջին խումբը 164 պիոներ եր, յերկրորդը՝ 188, իսկ յերրորդն առաջինից և յերկրորդից 203-ով պակաս: Քանի պիոներ մեկնեց ճամբար:

64. Հաշվեք գրավոր:

$$235 + 176 = 218 \quad (6 \times 9) + 385$$

$$364 + (32 \times 2) \quad (19 \times 3) + 166$$

$$456 - (56 : 4) \quad 481 - (16 \times 4)$$

$$725 + (8 \times 7) \quad 392 - (84 : 4)$$

$$637 \quad (8 \times 7) \quad (24 \times 3) + 376$$

$$463 - (63 : 9) \quad (32 \times 2) + 169$$

$$551 - (88 : 11) \quad (26 \times 3) + 238$$

$$308 - (7 \times 7) \quad (15 \times 5) + 139$$

65. Պատեք անհայտ թիվը և նշանակեք x -ի փոխարեն:

$$x - (6 \times 7) = 215 \quad (307 - 88) + x = 572$$

$$x + (16 \times 5) = 278 \quad (445 + 79) - x = 254$$

$$x - (75 : 5) = 107 \quad (370 - 216) + x = 613$$

$$x - (91 : 7) = 450 \quad (509 - 189) - x = 86$$

66. Ի՞նչ նշան պետք ե գնել 2 թվերի միջում:

$$737 \quad 218 = 519 \quad 13 \quad 6 = 78$$

$$553 \quad 409 = 144 \quad 96 \quad 4 = 24$$

$$474 \quad 316 = 790 \quad 716 \quad 28 = 688$$

$$19 \quad 4 = 76 \quad 47 \quad 353 = 400$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄՈՒՆԻՇ ԹՎՈՎ

67.	100×1	100×6	$100 : 1$	$600 : 6$
	100×2	100×7	$200 : 2$	$700 : 7$
	100×3	100×8	$300 : 3$	$800 : 8$
	100×4	100×9	$400 : 4$	$900 : 9$
	100×5	100×10	$500 : 5$	$1000 : 10$

68. Խարկովի տրակտորի գործարանը 1932 թ. ապրիլի սկզբից ներին որակաւ արտադրում եր 75 տրակտոր, իսկ ապրիլի 25-ի սկսած որակավ 25-ով ավելի: Ապրիլ ամսվա վերջին վեցորդական գործարանը քանի տրակտոր արտադրեց:

69. Կոլտնտեսութան վոչխարաբուծական ֆերմայում կար 927 վոչխար, դրանցից 27 խոյ մնացածի $\frac{1}{9}$ մասը չծնած վոչխարներն ելին կազմում: Քանի ծնած վոչխար կար:

70. «Յերեանի հարվածային» ոգանավի կառուցման ոգային մի կոլեկտիվ մուծեց 700 ուրբի, յերկրորդ կոլեկտիվը մուծեց 7 անգամ պակաս դրանից, իսկ յերրորդ կոլեկտիվը՝ 2 անգամ ավելի յերկրորդից: Վճրքան մուծեցին յերեք կոլեկտիվները միասին:

71. Կաշվի գործարանի բանվորը նախատեսված պլանով որակաւ պիտի փափկացներ 300 կաշի: Հարվածայինը որակաւ փափկացնում եր նախատեսվածի $\frac{1}{3}$ մասի չափ ավելի կաշի, իսկ վոչ հարվածայինը նրանից 110-ով պակաս: Վոչ հարվածայինն որակաւ քանի կաշի յեր փափկացնում և ի՞նքանով եր թերակատարում պլանը:

72. Քաղաքի սպանդանոցում Կոնսերվի գործարանի համար որակաւ մորթվում եր 100 խոշոր յեղջուրավոր անասուն, դրանից 3 անգամ ավելի մանր յեղջուրավոր անասուն, իսկ այդ յերկուսից 350-ով պակաս խոզ: Քանի խոզ եր մորթվում:

$$200 \times 2$$

$$200 \times 2 = 2 \text{ հարյուրավոր} \times 2 = 4 \text{ հարյուրավոր կամ } 400$$

$$300 \times 2$$

$$300 \times 2 = 3 \text{ հարյուրավոր} \times 2 = 6 \text{ հարյուրավոր կամ } 600$$

$$200 : 2$$

$$200 : 2 = 2 \text{ հարյուրավոր} : 2 = 1 \text{ հարյուրավոր կամ } 100$$

$$200 : 4$$

Երբ հարյուրյակները չեն բաժանվում, պետք ե դարձնել տասնյակներ:

200-ը 20 տասնյակ է.

$$200 : 4 = 20 \text{ տասնյակը} : 4 = 5 \text{ տասնյակ կամ } 50.$$

$$300 : 6$$

$$300 : 6 = 30 \text{ տասնյակը} : 6 = 5 \text{ տասնյակ կամ } 50.$$

73.	200×2	$200 : 2$	300×2	$300 : 5$
	200×3	$200 : 4$	300×3	$300 : 6$
	200×4	$200 : 5$	$300 : 2$	$300 : 10$
	200×5	$200 : 10$	$300 : 3$	

74. Մի դպրոցում սովորում էին 300 աշակերտ. դրանցից I խմբերում սովորողները կազմում էին աշակերտության $\frac{1}{2}$ մասը, II խմբերում սովորողները՝ $\frac{1}{3}$ մասը, իսկ III և IV խմբերում սովորողները $\frac{1}{6}$ մասը. Քանի աշակերտ էին սովորում I խմբում, II խմբում և III ու IV խմբերում միասին:

75. Անտանապահական խորհրդակցությունը ուներ 200 փոխար, դրանից 4 անգամ ավելի խոշոր լեզվաբանական, վերջինից 500 ով պակաս հորթ և հորթերից 2 անգամ պակաս գառ — Քանի գառ ուներ:

76. Մի գյուղում կար 327 անգրագետ. առաջին տարին իրենց անգրագիտությունը վերացրին 127 հոգի, հաջորդ տարին իրենց անգրագիտությունը չվերացրին մնացածի $\frac{1}{8}$ մասը. Հաջորդ տարում Քանի հոգի գրագետ դարձան:

77. Մարդատար գնացքը 4 ժամում անցնում է 200 կիլոմետր տարածություն, իսկ ապրանքատարը՝ 10 ժամում 300 կիլոմետր. — Մի ժամում մարդատար գնացքը Քանի կիլոմետր է ավելի անցնում ապրանքատարից:

78.	400×2	$400 : 10$	$600 : 2$	$600 : 10$
	$400 : 2$	500×2	$600 : 3$	$700 : 2$
	$400 : 4$	$500 : 2$	$600 : 4$	$700 : 3$
	$400 : 5$	$500 : 5$	$600 : 5$	$700 : 7$
	$400 : 8$	$500 : 10$	$600 : 6$	$700 : 10$

79. Կոպեքատիվը ստացավ 1000 ռուբլու կտորեղեն. — 400 ռուբլու ստացված էր մետրը 2 ռուբլիանոց կտոր, իսկ մնացածը մետրը 3 ռուբլիանոց. Քանի մետր էր ստացված 2 ռուբլիանոց և Քանի մետր 3 ռուբլիանոց կտորից:

80. Զիտրուծական ֆերմայում մի տարի առաջ կար 400 ձի և դրանից 100-ով պակաս քուռակ, այժմ ձիաների և քուռակների քանակը 2 անգամ ավելի լի: Քանի ձի և Քանի քուռակ ունի ֆերման:

81. Այգեգործական խորհրդակցությունը տնկեց 700 խնձորենի և դրանից 200-ով պակաս տանձենի. անցած տարում տնկված էր խնձորենի 5 անգամ, իսկ տանձենի 2 անգամ պակաս: Անցած տարում Քանի խնձորենի և Քանի տանձենի լի տնկված:

82.	$800 : 2$	$800 : 10$	$900 : 6$	$1000 : 4$
	$800 : 4$	$900 : 2$	$900 : 9$	$1000 : 5$
	$800 : 5$	$900 : 3$	$900 : 10$	$1000 : 8$
	$800 : 8$	$900 : 5$	$1000 : 2$	$1000 : 10$

83. Կոլտնտեսության բանջարանոցի 10 շարքում տնկեցին 1000 հատ կաղամբի սածիլներ և 6 շարքում էլ դրանից 100-ով պակաս պամիդորի սածիլներ. Կաղամբի և պամիդորի ամեն մի շարքում Քանի սածիլ էր տնկված:

84. Մերձքաղաքային տնտեսությունը ցանեց 900 ցենտներ գետնախնձոր, փոր անցած տարվա ցանածից ավելի լի 5 անգամ և 800 կիլոգրամ սոխի սերմ, փոր անցած տարվանից ավելի լի 4 անգամ. Անցած տարում ինչքան գետնախնձոր և սոխ էր ցանված:

85. Մի գործարանում աշխատող 916 բանվորից հարվածային էին 136-ը. մնացածների $\frac{1}{10}$ մասը սոց-մրցման պայմանագիր չունեն կնքած: Քանի հարվածային սոց-մրցման պայմանագիր ունեին կնքած:

	20×7		
	$20 \times 7 = 2$ տասնյակը $\times 7 = 14$ տասնյակ կամ 140		
	30×8		
	$30 \times 8 = 3$ տասնյակը $\times 8 = 24$ տասնյակ կամ 240		
	$270 : 9$		
	$270 : 9 = 27$ տասնյակը $: 9 = 3$ տասնյակ կամ 30		
	$120 : 6$		
	$120 : 6 = 12$ տասնյակը $: 6 = 2$ տասնյակ կամ 20		

86.	20×6	$160 : 8$	30×6	$300 : 10$
	20×7	$120 : 6$	30×7	$240 : 8$
	20×8	$180 : 9$	30×8	$180 : 6$
	20×9	$140 : 7$	30×9	$120 : 4$
	20×10	30×4	30×10	$210 : 7$
	$200 : 10$	30×5	$150 : 5$	$270 : 9$

87. Աշկոտպում կար 20 թանաքաման, զրանից 9 անգամ ավել մատիտ, մատիտներից 6 անգամ պակաս զրչակոթ և զրչակոթներից 10 անգամ ավելի տետր: Քանի տետր կար:

88. Դպրոցի աշակերտութիւնն ստանում էր «Ավանգարդ» 30 որինակ, «Պիոներ-կանչ» 6 անգամ ավելի զրանից, «Պիոներ-դեկ» 9 անգամ պակաս «Պիոներ-կանչ»-ից և «Հոկտեմբերիկ» 8 անգամ ավելի «Պիոներ-դեկ»-ից: Քանի «Հոկտեմբերիկ» էր ստացվում:

89.	40×3	40×5	40×7	40×9
	$120 : 3$	$200 : 5$	$280 : 7$	$360 : 9$
	40×4	40×6	40×8	40×10
	$160 : 4$	$240 : 6$	$320 : 8$	$400 : 10$

90. Կոլտնտեսութիւնը կոնսերվի գործարանի հետ պայմանագիր կնքեց սեզոնին հանձնելու 40 ցենտներ սերկելի, զրանից 8 անգամ ավելի ծիրան և ծիրանից 4 անգամ պակաս զեղձ. — քանի ցենտներ զեղձ պիտի հանձնել:

91.	50×3	50×10	60×7	70×4
	50×4	60×2	60×8	70×5
	50×5	60×3	60×9	70×6
	50×6	60×4	60×10	70×7
	50×7	60×5	70×2	70×8
	50×8	60×6	70×3	70×9
	50×9		70×10	

92.	$120 : 2$	$240 : 4$	$360 : 6$	$560 : 8$
	$140 : 2$	$200 : 4$	$420 : 6$	$450 : 9$
	$150 : 3$	$250 : 5$	$420 : 7$	$630 : 9$
	$180 : 3$	$300 : 5$	$490 : 7$	$540 : 9$
	$210 : 3$	$350 : 5$	$350 : 7$	$700 : 10$
	$280 : 4$	$300 : 6$	$400 : 8$	$600 : 10$
			$480 : 8$	$500 : 10$

93. 4 կոլտնտեսութիւններից, իրենց կնքած պայմանագրերի

համաձայն, սեզոնին առաջինը պիտի բամբակադուխ գործարանին հանձնել 70 ցենտներ բամբակ, իրկորդը՝ զրանից 8 անգամ ավելի, իրկորդը՝ իրկորդից 140 ցենտներով ավելի, իսկ չորրորդը՝ իրկորդից 2 անգամ պակաս: Քանի ցենտներ պիտի հանձնել չորրորդ կոլտնտեսութիւնը:

94. Անասնապահական կոլտնտեսութիւններից, իրենց կնքած պայմանագրերի համաձայն, սեզոնին առաջինը պետութիւնը պիտի հանձնել 120 ցենտներ լուրդ, իրկորդը՝ զրանից 3 անգամ պակաս, իրկորդը՝ իրկորդից 30 ցենտներով ավելի: Յերեքը միասին ինչքան պետք է հանձնելին:

95. Պանրագործարանի հետ կնքած պայմանագրերի համաձայն մի կոլտնտեսութիւն պարտավորվեց հանձնելու 600 ցենտներ կաթ, մյուսը՝ զրանից 4 անգամ պակաս, իրկորդը՝ վերջինից 350 ցենտներով ավելի, իսկ չորրորդը՝ իրկորդից 5 անգամ պակաս: Չորրորդ կոլտնտեսութիւնը ինչքան պիտի հանձնել:

96.	80×2	90×2	$160 : 2$	$630 : 7$
	80×3	90×3	$270 : 3$	$540 : 6$
	80×4	90×4	$180 : 2$	$560 : 7$
	80×5	90×5	$240 : 3$	$720 : 8$
	80×6	90×6	$320 : 4$	$720 : 9$
	80×7	90×7	$450 : 5$	$640 : 8$
	80×8	90×8	$360 : 4$	$810 : 9$
	80×9	90×9	$400 : 5$	$800 : 10$
	80×10	90×10	$480 : 6$	$900 : 10$

97. Գյուղում կար 300 անտեսութիւն. կոլտնտեսութիւն մտան կազմակերպվելուց 90 անտեսութիւն, իսկ հաջորդ տարում 2 անգամ ավելի անտեսութիւն: Քանի անտեսութիւն կոլտնտեսութիւնից դուրս մնացին:

98. Կոլտնտեսութիւնն ուներ 80 ձի և 3 անգամ ավելի լեզ. գարնանացանի ժամանակ լուրաքանչլուր 2 ձիուն լծեցին մի գութանի, իսկ 4 լեզան ել մի գութանի: Կոլտնտեսութիւնը քանի գութան էր աշխատեցնում գարնանացանի լնթացում:

ՔԱՌԱՎՈՐԱԿԱՆ ՉՄՓԵՐ

99. Տեղադրված գծեր մի քառակուսի, վորի ամեն մի կողմը լինի 1 սմ. ախպես.—

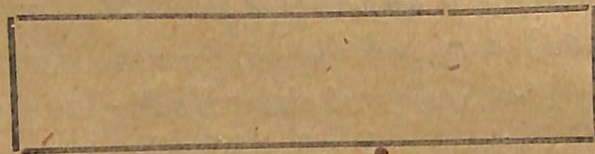
Սա քառակուսի սանտիմետր է

100. Ստվարաթղթից կտրեք մի քառակուսի սանտիմետր.

101. Բարակ տախտակից կտրեք մի քառակուսի սանտիմետր.

102. Թղթից կտրեք մի քանի քառակուսի սանտիմետր և ծածկելով այս նկարը հաշվեք, քանի քառակուսի սանտիմետր է տեղավորվում:

2 սմ

8 սմ

Ուրեմն ուղղանկյան մակերեսը 16 քառակուսի սանտիմետր է.

103. Տեղադրված նկարեք 4 սմ. լերկարության և 3 սմ. լայնության մի ուղղանկյուն.— ախպես

3 սմ

4 սմ.

Քառակուսի սանտիմետրի միջոցով հաշվեք.—

քանի քառակուսի սանտիմետր է տեղավորվում մի շարքում.—

քանի այդպիսի շարք է ստացվում.—

ընդամենը քանի քառակուսի սանտիմետր է.

լերկարությունը և լայնությունը բազմապատկեք միմյանցով

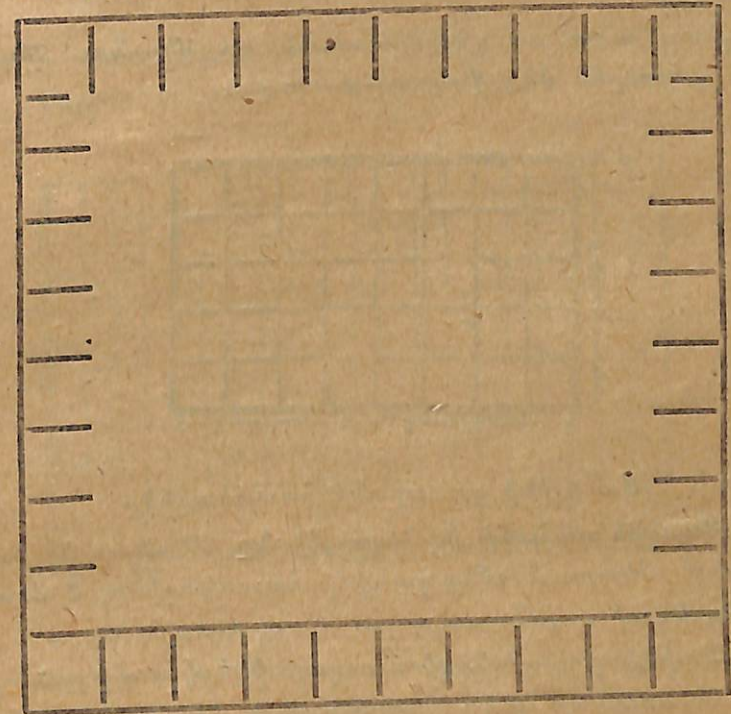
ստացված թվը համեմատեք քառակուսիների թվի հետ.—

ուրեմն քառակուսի սանտիմետրներով հաշվելու համար կարող

ենք լերկարությունը և լայնությունը բազմապատկել միմյանցով:

104. Գծեք 8 սմ լերկարության և 5 սմ լայնություն ունեցող մի ուղղանկյուն. հաշվեք— քանի քառակուսի սանտիմետր է ուղղանկյան մակերեսը: Ստվարաթղթից կտրած քառակուսի սանտիմետրով ստուգեք:

105. Ստվարաթղթից կտրեք մի քառակուսի ամեն մի կողմը 10 սմ լերկարության:

Սա քառակուսի դեցիմետր է

106. Հաշվեք՝ քանի քառակուսի սանտիմետր է քառակուսի դեցիմետրը.

107. Հաշվեք՝ քանի քառակուսի դեցիմետր է սեղանի, գրաստիպակի մակերեսը:

108. Ստվարաթղթից կտրեք մի քառակուսի ամեն մի կողմը մի մետր լերկարությամբ՝ ձեր կողմը կլինի քառակուսի մետր:

109. Քառակուսի մետրով չափեք դասարանի հատակի մակերեսը— քանի քառակուսի մետր է:

Մետրով չափեք դասարանի հատակի լերկարությունն ու լայնությունը և հաշվեք՝ քանի քառակուսի մետր է.— համեմատեք ձեր ստացած թվերը միմյանց հետ:

Վեր լերկանակով ավելի արագ ու հեշտ կտրելի լե հաշվել մակերեսը:

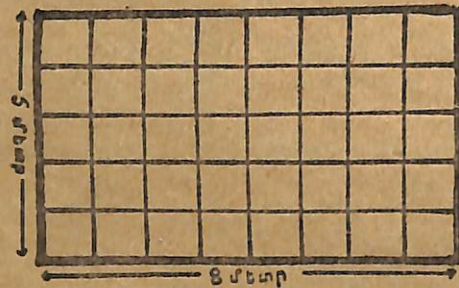
110. Չափեք ու հաշվեք ձեր սենյակի հատակի մակերեսը:

111. Սենյակի լերկարութիւնը 5 մետր է, իսկ լայնութիւնը՝ 4. — Ի՞նչքան եր վճարում ընտելւող. ամսական, յետե ամեն մի 2 քառակուսի մետրի համար տարիս եր 80 կոպէկ:

112. Դասարանի հատակը, վորի լերկարութիւնը 8, իսկ լայնութիւնը 5 մետր է, ունի ուղղանկյան ձև:

Հնարավոր է արդոք այդպիսի մեծութեամբ ուղղանկյուն գծագրել տետրում:

Վորպէսզի տետրում գծել կարողանանք, վերցնում ենք ամեն մի մետրի փոխարեն մեկ վանդակ. — այսպէս:

Սա կլինի դասարանի հատակագիծը

113. Դպրոցի դահլիճի լերկարութիւնը 10 մետր է, իսկ լայնութիւնը՝ 6. Տետրում գծեք դահլիճի հատակագիծը, 1 մետրի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

114. Չափեք դպրոցի ֆիզկուլտ. դաշտի լերկարութիւնն ու լայնութիւնը և տետրում գծեք հատակագիծը 1 մետրի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

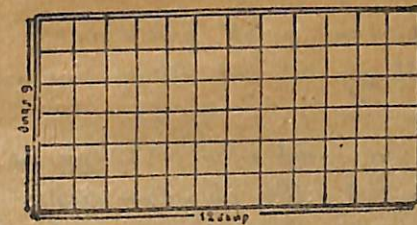
115. Դպրոցի շէնքի լերկարութիւնը 30 մետր է, լայնութիւնը 20 մետր. — տետրում գծեք դպրոցի հատակագիծը 5 մետրի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

116. Չափեք ձեր դպրոցի շէնքի լերկարութիւնն ու լայնութիւնը և գծեք հատակագիծը 1 մետրի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

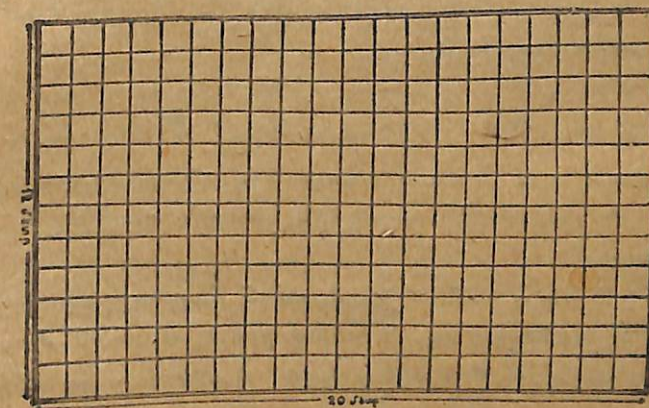
Նույն ձևով գծեք ձեր դասարանի, ձեր սենյակի հատակագիծը:

117. Պատարանի լերկարութիւնը 1 մ 25 սմ է, իսկ լայնութիւնը՝ 1 մ. Գծեք պատարանի հատակագիծը 25 սմ-ի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

118. Դպրոցի պարտեզի լերկարութիւնը 150 մետր է, իսկ լայնութիւնը՝ 100 մետր: Գծեք պարտեզի հատակագիծը 10 մետրի փոխարեն վերցնելով 1 վանդակ:

119. Այս հատակագծի համար 1 մետրի փոխարեն վերցված է 1 վանդակ. հաշվեք՝ ի՞նչքան է լերկարութիւնը և լայնութիւնը:

120. Սա մի դպրոցի բակի հատակագիծն է. — 5 մետրի փոխարեն վերցված է 1 վանդակ. — հատակագծի միջոցով հաշվեք բակի լերկարութիւնը և լայնութիւնը:

$$52 \times 2$$

$$45 \times 3 = (40 \times 3) + (5 \times 3)$$

$$52 = 50 + 2$$

$$36 \times 5 = (30 \times 5) + (6 \times 5)$$

$$50 \times 2 = 100$$

$$2 \times 2 = 4$$

$$52 \times 2 = 100 + 4$$

$$52 \times 2 = 104$$

Բազմապատկելիս պետք է բազմապատկել միավորներն առանձին, տասնավորներն առանձին և դու մարել ստացածները:

121.

$$63 \times 2$$

$$37 \times 3$$

$$51 \times 5$$

$$81 \times 8$$

$$94 \times 2$$

$$42 \times 4$$

$$67 \times 5$$

$$44 \times 6$$

$$75 \times 2$$

$$76 \times 4$$

$$21 \times 7$$

$$83 \times 6$$

$$86 \times 2$$

$$45 \times 4$$

$$77 \times 7$$

$$71 \times 9$$

$$43 \times 3$$

$$54 \times 5$$

$$19 \times 8$$

$$62 \times 9$$

122. Մի կիլոգրամ գետնախնձորը մոտավորապես 25 հատ է—
6 կիլոգրամ գետնախնձորը քանի՞ քառակուսի մետր հողում կտրե-
լի յե ցանել, յեթե մի քառակուսի մետր հողում տնկելու լինենք
6 հատ գետնախնձոր:

123. Յեթե մի կիլոգրամ գետնախնձորը տնկելու լինենք 4
քառակուսի մետր հողում—180 քառակուսի մետրանոց փոքրիկ հո-
ղամասի համար քանի՞ կիլոգրամ գետնախնձոր կպահանջվի:

124. Մոսկվայի Ստալինի անվան բեռնակիր ավտոների աշ-
խարհիս ամենամեծ գործարանը 1932 թ. մարտ ամսվա սկզբներին
արտադրում էր որական 47 ավտո, իսկ նույն ամսվա վերջերին՝ ո-
րական 8-ով ավելի: Մարտ ամսվա վերջին վեցորդակում գործարա-
նանք քանի՞ ավտո արտադրեց:

$$232 \times 3$$

$$232 \times 3 = (200 \times 3) + (30 \times 3) + (2 \times 3)$$

Բազմապատկելու համար պետք է միավորները, տասնյակները,
հարյուրյակներն առանձին-առանձին բազմապատկել և առաջված
թվերը գումարել:

$$232 \times 3 = 2 \text{ հարյուրյակ} \times 3 = 6 \text{ հարյուրյակ} + 3 \text{ տասնյա-}$$

$$կը \times 3 = 9 \text{ տասնյակ} + 2 \text{ միավոր} \times 3 = 6 \text{ միավոր}$$

$$6 \text{ հարյուրյակ} + 9 \text{ տասնյակ} + 6 \text{ միավոր} = 696$$

Հարյու- րյակ	Տասնյակ	Միավոր
2	3	2
6	9	6

125.

$$432 \times 2 \quad 113 \times 3$$

$$321 \times 3 \quad 222 \times 4$$

$$212 \times 4 \quad 323 \times 3$$

$$324 \times 2 \quad 412 \times 2$$

$$109 \times 7$$

$$109 \times 7 = (100 \times 7) + (9 \times 7)$$

126.

$$103 \times 5$$

$$102 \times 9$$

$$409 \times 2$$

$$109 \times 5$$

$$206 \times 4$$

$$107 \times 3$$

$$305 \times 3$$

$$405 \times 2$$

$$108 \times 5$$

$$104 \times 8$$

$$204 \times 4$$

$$306 \times 3$$

$$143 \times 3$$

$$143 \times 3 = (100 \times 3) + (40 \times 3) + (3 \times 3)$$

127.

$$242 \times 4$$

$$364 \times 2$$

$$270 \times 3$$

$$141 \times 5$$

$$273 \times 3$$

$$491 \times 2$$

$$360 \times 2$$

$$182 \times 4$$

$$316 \times 2$$

$$316 \times 2 = (300 \times 2) + (10 \times 2) + (6 \times 2)$$

128.

$$225 \times 3$$

$$418 \times 2$$

$$136 \times 2$$

$$415 \times 2$$

$$317 \times 2$$

$$127 \times 3$$

$$319 \times 3$$

$$214 \times 3$$

129. Ստալինգրադի տրակտորի գործարանը 1932 թ. ապրիլի
30-ից արտադրում էր որական 144 տրակտոր, ապրիլի 25-ից
սկսած Յարկովի տրակտորի գործարանն արտադրում էր որական
100 տրակտոր, ապրիլի 25-ից մինչև 30-ը Ստալինգրադի գործա-
րանը քանի՞ տրակտոր ավելի արտադրեց Յարկովի գործարանից:

$$248 : 2$$

$$248 : 2 = (200 : 2) + (40 : 2) + (8 : 2)$$

$$248 = 2 \text{ հարյուրյակի, } 4 \text{ տասնյակի և } 8 \text{ միավորի}$$

$$2 \text{ հարյուրյակ} : 2 = 1 \text{ հարյուրյակ } 4 \text{ տասնյակ} : 2 = 2$$

$$\text{տասնյակ } 8 \text{ միավոր} : 2 = 4 \text{ միավոր}$$

Հարյու- րյակ	Տասնյակ	Միավոր	
2	4	8	: 2
1	2	4	= 124

130.

$$624 : 2 \quad 408 : 4$$

$$848 : 4 \quad 505 : 5$$

$$840 : 4 \quad 550 : 5$$

131.

$$860 : 2$$

$$630 : 3$$

$$707 : 7$$

$$990 : 9$$

$$404 : 4$$

$$660 : 6$$

$$888 : 8$$

$$909 : 9$$

$$396 : 3$$

$$606 : 6$$

$$880 : 8$$

$$286 : 2$$

$$903 : 3$$

$$770 : 7$$

$$808 : 8$$

$$369 : 3$$

132. Կոլանտեսությունն ուներ 770 մանր լեղջյուրավոր անտ-
առն, զրանից 7 անգամ ուղակա՝ լեզ, լեզներից 4 անգամ ավելի կով
և կովերից 2 անգամ պակաս մի տարեկան հորթեր:—Քանի՞ մի
տարեկան հորթ ուներ Կոլանտեսությունը:

133. Իրենց կնքած պայմանագրերի համաձայն անտանապահա-
կան Կոլանտեսություններից առաջինը պետութանը պիտի տար
363 մանր լեղջյուրավոր և զրանից 3 անգամ պակաս խոշոր լեղջյու-
րավոր անասուն, իսկ լեղիրորդը պիտի տար առաջինից 187-ով
ավելի մանր լեղջյուրավոր անասուն և վերջինից 5 անգամ պա-
կաս խոշոր լեղջյուրավոր անասուն: Յերկրորդ Կոլանտեսությունը
քանի՞ խոշոր լեղջյուրավոր անասուն պիտի տար:

$$126 : 2$$

126 = 1 հարյուրյակի, 2 տասնյակի և 6 միավորի

1 հարյուրյակը բաժանելուց լրիվ հարյուրյակներ չենք ստանա՝ չեք լրիվ հարյուրյակներ չեն ստացվում, հարյուրյակը վեր ենք ածում տասնյակների, ապա բաժանում:

Հարյուրյակ	Տասնյակ	Միավոր
—	12	6
	6	3

134.

$$\begin{array}{ll} 249 : 3 & 324 : 4 \\ 350 : 5 & 546 : 6 \\ 427 : 5 & 729 : 9 \\ 648 : 8 & 328 : 8 \end{array}$$

921 : 3 այս որինախում հարյուրյակները բաժանվելով տալիս են լրիվ հարյուրյակներ, իսկ տասնյակները չեն տալիս. դրա համար ել չեք տասնյակները բաժանելով լրիվ տասնյակներ չեն տալիս կամ ուղղակի չեն բաժանվում, պետք է դադարել միավորներ, ապա բաժանել:

Հարյուրյակ	Տասնյակ	Միավոր
9	—	21
3	0	7

135.

$$\begin{array}{ll} 414 : 2 & 763 : 7 \\ 545 : 5 & 618 : 6 \\ 936 : 9 & 412 : 4 \\ 848 : 8 & 315 : 3 \end{array}$$

322 : 2 այս որինախում հարյուրյակների բաժանումից ստանում ենք լրիվ հարյուրյակ և մի հարյուրյակ էլ, վերը մնացորդ է մնում դարձնում ենք տասնյակներ և տասնյակների հետ միասին բաժանում:

Հարյուրյակ	Տասնյակ	Միավոր
3	2	2
1	12	2
	6	1

136.

$$\begin{array}{ll} 526 : 2 & 964 : 4 \\ 924 : 2 & 724 : 4 \\ 426 : 3 & 568 : 4 \end{array}$$

137. Կաթնատեսական Փերման, կոոպերատիվի հետ կնքած պայմանագրի համաձայն պիտի հանձնեն 249 ցենտներ պանիր և 3 անգամ պակաս լուգ: Մինչև մայիսի վերջը հանձնեց պանիր 128 ցենտներ և լուգ 4 անգամ պակաս: Քանի՞ ցենտներ պանիր և քանի՞ ցենտներ լուգ էր մնում հանձնելու:

138. Կոնյակի գործարանի հետ կնքված պայմանագրերի համաձայն առաջին կողմնատեսակները պարտավորվում էր սեզոնին հանձնելու 416 ցենտներ խաղող և դրանից 2 անգամ պակաս դուլլ գինի, իսկ յերկրորդը՝ 318 ցենտներ խաղող և դրանից 3 անգամ պակաս գինի: Գործարանը յերկու կողմնատեսակներից ի՞նչքան խաղող ու գինի պիտի ստանար:

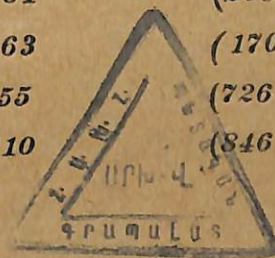
139. Փայտամշակման գործարանը մի վեցորդակում արտադրեց 726 աթոռ, դրանից 6 անգամ պակաս՝ պահարան և պահարաններից 4 անգամ ավելի՝ սեղան: Քանի՞ սեղան արտադրեց:

$$\begin{array}{ll} 140. & x : 5 = 165 & x \times 5 = 300 \\ & x : 8 = 125 & x \times 7 = 427 \\ & x : 7 = 81 & x \times 3 = 963 \\ & x : 4 = 227 & x \times 9 = 189 \\ & x : 6 = 124 & x \times 6 = 252 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 141. & (47 \times 2) + 137 & 696 - (840 : 8) \\ & (86 \times 4) - 176 & 314 + (107 \times 5) \\ & (172 : 4) + 208 & 584 - (564 : 4) \\ & (441 : 7) - 19 & 52 + (260 \times 3) \end{array}$$

142. Գտեք անհայտ թիվը և գրեք x -ի փոխարեն:

$$\begin{array}{ll} x + (134 \times 2) = 434 & (206 \times 4) + x = 929 \\ x - (680 : 4) = 163 & (170 \times 5) - x = 184 \\ x + (195 \times 3) = 755 & (726 : 6) - x = 28 \\ x - (840 : 7) = 310 & (846 : 9) + x = 500 \end{array}$$

Պետրոսի տղարած
Դավիթ (574 (բ)
Հրատ. № 2316
Պատկեր 2554
Տրած 10.000

Սրբազրեց՝ Ս. Հանրյան

Հանձնված է արտադրության 26/VII
Ստորագրված է ասպետ. 1/XII

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0935764

1932-731

9520 10.

11

26256